

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
BIBLIOTECA NAȚIONALĂ PENTRU COPII „ION CREANGĂ”

CARTEA BIBLIOTECA CITITORUL

Buletin metodic și bibliografic

Fascicula 21

CHIȘINĂU 2012

CZU 027.625=135.1=111=161.1
C27

Ediție îngrijită de *Claudia Balaban*

Redactor: *Claudia Gurschi*

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Cartea. Biblioteca. Cititorul: buletin metodic și bibliografic / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; ed. îngrijită de Claudia Balaban. - Ch.: Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”, 2012 (Tipogr. „Baștina-Radog” SRL). - ISBN 978-9975-928-15-1. - ISSN 1857-1182.

Fasc. 21. - 2012. - 96 p. - Texte: lb. rom., engl., rusă. - Bibliogr. în notele de subsol. - 500 ex. - ISBN 978-9975-4234-4-1.

027.625=135.1=111=161.1
C27

ISBN 978-9975-928-15-1.
ISBN 978-9975-4234-4-1.

Firma Editorial-Poligrafică „Baștina-Radog” SRL.,
MD-2068, mun. Chișinău, str. Florilor 1.
Tel./fax: 29-40-95, 29-40-86
e-mail: producere@radog.md

Buletinul *Cartea. Biblioteca. Cititorul*, fascicula 21, include diverse materiale cu referire la acțiuni și experiențe interesante din domeniul activității bibliotecare cu copiii și adolescenții, realizate în bibliotecile din republică și de peste hotare.

Rubrica *Eveniment* oferă informații despre unele activități de promovare a cărții și lecturii desfășurate pe parcursul anului 2011: ediția a XV-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, Concursul literar „La izvoarele înțelepciunii”, ediția a XXI-a și Concursul republican „Părinții, bunicii și eu, prieteni ai cărții suntem”.

Comunicările susținute în cadrul Simpozionului „Familia ca utilizator și partener al bibliotecii” sunt reunite sub genericul *Întruniri profesionale*.

Materialele inserate la rubrica *2011 – Anul European al Voluntariatului* reflectă experiența unor biblioteci în realizarea proiectelor de voluntariat cu implicarea tinerilor beneficiari.

În sprijinul activității practice a specialiștilor din bibliotecile publice și cele școlare vine *Portofoliul bibliotecarului*, care include câteva materiale în ajutorul organizării activităților de promovare a lecturii.

Compartimentul *Informații de peste hotare* include articole despre experiența bibliotecilor din Lituania și Suedia, realizate în urma vizitelor de documentare întreprinse în țările respective, precum și un amplu material despre activitatea bibliotecilor pentru copii din Azerbaidjan, prezentat de colegii de la Biblioteca Republicană pentru Copii din Bacu, pe care i-am avut ca oaspeți în noiembrie 2011.

Rubrica *Oameni și cărți* propune un vast studiu dedicat poezilor Mihai Eminescu și Grigore Vieru, urmat de câteva aprecieri ale biobibliografiei „Grigore Vieru”, publicație a BNC „Ion Creangă”

Buletinul poate fi consultat și în variantă electronică la adresa www.bncreanga.md.

Responsabilitatea pentru conținutul textelor publicate revine autorilor. Opinii, sugestii, materiale pentru publicare pot fi expediate pe adresa:

Biblioteca Națională pentru Copii
„Ion Creangă”
Str. Șciusev nr. 65
MD-2012, Chișinău
Republica Moldova
Tel./Fax: 22 95 56
E-mail: bncreanga@dnt.md

Book. Library. Reader bulletin, the 21st issue, includes different materials about interesting activities and experiences in the library services for children and adolescents in our country and abroad.

Event chapter offers information about few reading and book promotion activities organised during 2011: the 15th International Children and Youth Book Fair, „At the Beginning of Wisdom” literary contest (the 21st issue) and the Contest „Parents, Grandparents and Me Are the Friends of the Book”.

The papers presented at the symposium „Family as the User and the Partner of the Library” are brought together in *Professional Meetings* chapter.

The materials gathered in the chapter *2011 – The European Year of Volunteering* reflect the experience of some libraries in organizing volunteering projects with the involvement of young users.

The chapter *Librarian’s Portfolio* is aimed to support the practical activity of the specialists from public and school libraries and includes few materials on reading promotion activity.

Information from abroad chapter includes articles about the experience of the libraries from Lithuania and Sweden written after the visits in these countries and, also, an article about the activity of children’s libraries in Azerbaijan written by the colleagues from the Republican Children’s Library from Bacu who visited us in November 2011.

People and books chapter proposes a comprehensive study dedicated to poets Mihai Eminescu and Grigore Vieru, followed by few appreciations of the biobibliography “Grigore Vieru” published by “Ion Creangă” National Children’s Library.

This bulletin could be found in electronic form on the site www.bncreanga.md.

The authors are responsible for the content of the articles.

Please, send opinions, suggestions, and articles to the address:

„Ion Creangă” National Children’s Library
65 Șciusev street
MD-2012, Chișinău
Republic of Moldova
Phone/Fax.: 229509, 229556
E-mail: bncreanga@dnt.md

EVENTIMENT

SALONUL INTERNAȚIONAL DE CARTE PENTRU COPII ȘI TINERET – ARGUMENT FORTE DE BUNĂ ÎNȚELEGERE ȘI COOPERARE PRIN CULTURĂ

– Chișinău, 7-10 aprilie 2011 –

Una dintre cele mai frumoase realizări în promovarea cărții pentru copii și tineret este Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ajuns la vârsta adolescenței – ediția a XV-a. Cincisprezece ani de întâlniri frumoase între scriitori, ilustratori, editori, bibliotecari, cadre didactice, copii, părinți, bunici.

Nici ploaia torențială, nici furtuna, care s-a năpustit asupra Chișinăului în aceste zile, nu a împiedicat șuvoiul de copii, care venea la Salon. Ba mai mult ca atât, pentru prima dată am fost nevoiți să apelăm la agenții de asigurare a ordinii publice, pentru a tempera vizitatorii, doritori să cumpere cărți de la unele edituri.

E fermecător momentul să privești copilul pătruns de un adevărat sentiment de mulțumire și satisfacție sufletească atunci când își găsește cartea pe care de mult timp o căuta.

Ediția a XV-a a Salonului a impresionat vizitatorii cu multitudinea și diversitatea titlurilor de cărți expoziționate – peste 15000 de titluri prezentate de circa 200 de edituri din 13 țări: Republica Moldova, România, Rusia, Ucraina, Belarus, Suedia, Germania, Franța, China, Polonia, Serbia, Turcia, Marea Britanie.

Cunoscutul scriitor pentru copii Spiridon Vangheli a numit Salonul „un Paști al Cărții pentru Copii”. Adevărat e că Salonul a devenit o emoționantă sărbătoare a copilăriei și a cărții pentru copii și tineret, unde te îmbogățești spiritual, asistând la lansări de neuitat, relatări interesante, discuții fulminante, contacte și inițieri de proiecte noi.

Și acestei ediții a Salonului i-a dat start cuvântul de salut și înalta apreciere din partea Președintelui Parlamentului, Președintelui interimar al Republicii Moldova dnul Marian Lupu, care de mai mulți ani patronează acest miraculos eveniment de promovare a cărții pentru copii și tineret.

De la o ediție la alta, devine tot mai variat programul Salonului. Și-n acest an, în afară de expoziție de carte, a fost organizată o expoziție de ilustrații de carte pentru copii în original. Un eveniment aparte la acest capitol a fost sărbătorirea celor 35 de ani de la prima apariție a volumului „Plăcințele cu măr” de Iulian Filip, în cadrul căruia s-a organizat expoziția de ilustrații în

original și s-au anunțat rezultatele Concursului „Cel mai bun eseu și cea mai bună ilustrație la poezia „Plăcințele cu mărar”.

Impresionant a fost nu numai numărul de cărți lansate în cadrul Salonului – 135 la număr, ci și modul în care au fost lansate. Mai mult de jumătate au fost înscenate de copii, inclusiv: „Spiridon Vangheli pe drumuri nemțene” de Olguța Caia, Editura „Kreativ”, Târgu Mureș; cartea-surpriză a Salonului „Frați de stele” de Nicolae Rusu; „Șoricelul mofturos” de Passionaria Stoicescu; „Unde este sora mea” de Sven Nordqvist; „Vizavi de vizavarză” de Aureliu Busuioc; „Balcoane cu elefanți” de Nicolae Popa, Editura „Prut Internațional”; „Isprăvile lui Guguță”, „Împărăția lui Ciuboțel” de Spiridon Vangheli, Editura „Guguță”; „Bucurii pentru copii” de Vasile Romanciuc; „Puținul (m)eu. Urmele frumoase” de Iulian Filip; „Cea mai frumoasă vară a iubirii” de Ianoș Țurcanu, editurile „Bibliotheca”, Târgoviște, „Cartdidact”, Chișinău; „Doc” de Nicolae Esinencu; „Ora sărutului” de Anatol Ciocanu; „Între umbre și stele” de Galina Furdui; „Ce frumoasă-i lumea asta” de Ludmila Sobietsky, Editura „Magna-Princeps”; colecția „Să crești mare, puilor!” de Claudia Partole, Editura „Moldpresa”; „Floarea iubirii” de Claudia Partole, Editura „Lyceum”; „Dealul Drăguței” de Lucreția Bărlădeanu; „Vesel îndrumar pentru vestiar” de Ion Anton, Editura „Silvius Libris”; „Cele mai frumoase legende despre Sfântul Voievod Ștefan cel Mare” de Constantin Bostan, Editura „Acțiunea”, Piatra-Neamț; „După soare fug și eu” de Angela Chicu, Editura „Căpățâna-Print”; „Plânsul jucăriilor stricate” de Victor Dumbrăveanu, Editura „Bons Offices”; „Povești de când Păsărel era mic” de Nicolae Dabija; „Practica la braț cu gramatica”, „Aceeși rană”, „Râșnița” de Iurie Balan, Editura „Baștina-Radog”; „Sub o geană de pădure”, „Un băiat cu două fețe și o sută de povețe” de Titus Știrbu; „Roua veșniciei” de Grigore Vieru, Ștefan Andronic, Editura „Pontos”; „Poveste de Crăciun” de Charles Dickens; „Melc, melc, codobele” de Lică Sainciuc; „Biblia ilustrată”, „Biblia ilustrată pentru copii”; colecția „Biblioteca populară”, colecția de dicționare, Editura „Litera”; „S-a născut un odoraș. Cartea bebelușilor”, „Științe distractive”, alcătuitor Ala Bujor; „Cugetări duhovnicești”, alcătuitor Ala Rusnac, Editura „Epigraf”; „Ecouri de speranță” de Hidir Al-Chalabi; „Ridică-te pasăre Phoenix” de Florina-Adriana Secoșan; „Aventurile lui Bobby” de Vlad-Marian Ștef; „Lumea lui Piticel” de Violeta Secoșan; „Lăbuș și cărăbuș” de Mihai Țopa, Editura „David Press Print”, Timișoara.

O explozie de emoții a avut lansarea volumelor de autori copii în cadrul ședinței Salonului literar-artistic „La Creangă”: „Îngerul meu” de Ellen Pendefunda, Editura „Princeps Edit”, Iași; „Factorii destinului”, „Cele cinci diamante”, „Placheta de versuri” de Margot Spănu; „Durerea – nectarul dragostei” de Doina Sterpu; „Excursia” de Dan Spasov, Editura „Pontos”; „Dor” de Dinu Țurcanu, Editura „Florile dalbe”.

În cadrul Salonului au avut loc lansări de carte la Universitatea de

Stat din Moldova: „Revoluția Twitter. Episodul întâi: Republica Moldova”, editurile „Arc” și „Știința”; la Uniunea Scriitorilor: „Cumpăna” de Cassian Maria Spiridon, Editura „TIPO Moldova”, Iași; „Deschidere spre Universalism. Literatura basarabeană postbelică” de Ana Bantoș, Editura „Limba Română”; la Academia de Științe: colecția „Biblioteca „Ion Creangă” – 17 volume, Editura „Princeps Edit”, Iași; la Casa Limbii Române: „Poeți din Basarabia: Un veac de poezie românească” de Adrian Dinu Rachieru, Editura Academiei Române, Editura „Știința”; „Durerea de a fi român” de Adrian Dinu Rachieru, Ion Miloș, Editura „Semne”, București; „Gândirea care surâde” de Ion Miloș, Editura „Ars Longa”, Iași; „Literatura română în Banatul Sârbesc – Voivodina” de Catinca Agache, Editura „Libertatea”, Serbia; „Insularii” de Catinca Agache, Editura „Universitas XXI”, Iași; „Algonauții” de Crișu Dascălu; „Banatul” de Traian Vuia; „Tabla de la Lugoj” de Valeriu Branște; „Între cer și pământ” de Violeta Secoșan; „Arta de a scrie, Arta de a citi” de Doina Bogdan-Dascălu; „Pe un an, un ban. Pe o lună, o prună – Dimitrie Comșa și apropiații săi” de Vali Corduneanu, Editura „David Press Print”, Timișoara; la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”: „Tema de după tema pentru acasă” de Nicolae Dabija; „Viața de fiecare zi la Iași” de Daniel Corbu; „Ros Lucis. Opera poetică” de Liviu Pendefunda; „Transmodernismul” de Theodor Codreanu; „Adrian Păunescu în amintirile contemporanilor” de Daniel Corbu, Editura „Princeps Edit”, Iași; „Departee-Aproape” de Simion Plămădeală; „Hagi Curda. Un sat românesc din Basarabia istorică” de Tudor Iordăchescu, Editura „Prometeu”; „Românii din Bugeac pe cale de dispariție” de George Damian, Cătălin Vărzaru, Editura „Centru de studii pentru resurse românești”, București; la Biblioteca „Onisifor Ghibu”: „Basarabia de suflet: Lecturi și dialoguri esențiale” de Nicolae Busuioc, Editura „Știința”; „Dicționar bibliografic selectiv al scriitorilor români de literatură pentru copii și adolescenți” de Diana Vrabie, Editura „Integritas”; „Vulturul deșertului”, „Monografia comunei Scobinți”, „La Princesse Davina” de Ion Muscalu, Editura „Danaster”, Iași; „G. T. Kirileanu. Un destin, sub semnul lui Creangă și Eminescu, la Palatul Regal” de Constantin Bostan, Editura „Acțiunea”, Piatra-Neamț; „Starețul Nikon de la Optina”, traducere de pr. Teoctist Caia, Editura „Doxologia”, Iași.

Variată a fost și agenda întrunirilor profesionale, la care au participat specialiști din Republica Moldova, România, SUA, Suedia. La conferințele „Cultura informației: implicarea bibliotecilor publice și bibliotecilor școlare”, „Biblioteca azi: 10 provocări și oportunități” susținute de dr. conferențiar Hermina G. B. Anghelescu, profesor asociat, Școala de Biblioteconomie și Știința Informării, Universitatea de Stat Wayne, SUA, „Bibliotecile și informația în societatea cunoașterii” susținută de dr. profesor universitar Mircea Regneală s-au abordat modalitățile de implicare a bibliotecilor în realizarea instruirii informaționale a utilizatorilor, colaborarea cu cadrele didactice

și alți parteneri în vederea formării culturii informaționale și diversificării serviciilor de bibliotecă.

Multiple probleme de o reală utilitate au fost tratate și în cadrul Simpozionului „Familia ca utilizator și partener al bibliotecii”, după cum urmează:

- „Families in the library” (Familiiile în bibliotecă), *Pia Borrman*, manager dezvoltarea serviciilor pentru copii și tineret, Biblioteca Regională Stockholm, Suedia;
- „Library Today: 10 challenges and opportunities” (Biblioteca azi: Zece provocări și Zece șanse), dr. *Hermina G.B. Anghelescu*, profesor asociat, Școala de Biblioteconomie și Știința Informării, Universitatea de Stat Wayne, SUA;
- „Tandem de succes în educarea personalității: biblioteca – familia”, *Nina Tofan*, Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri” Telenești, Republica Moldova;
- „Casa – Biblioteca – Familia: demers logic de formare a cetățeanului activ”, *Natalia Kravciuk*, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Filiala „Miron Costin”, Republica Moldova;
- „Rolul familiei și al bibliotecii în favorizarea motivației pentru lectură la copii”, *Aliona Manciu*, Biblioteca Publică Raională „Dimitrie Cantemir” Ungheni, Republica Moldova;
- „Clubul Curioșilor”: promovarea serviciilor pentru copii prin activități de vacanță”, *Maricica Târălă-Sava*, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, România;
- „Albinuța” – un club de succes pentru copii și părinți”, *Ana Botezat*, Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă” Bălți, Republica Moldova;
- „Clubul „Steluța” – program de colaborare a bibliotecii cu familia”, *Ala Ghirghilijiu*, Biblioteca Publică Schineni, Soroca, Republica Moldova;
- „Lectura în familie: evoluție, impact și durabilitate (din experiența Bibliotecii de literatură și cultură polonă „A. Mickiewicz””, *Ecaterina Nedzelschi, Oxana Andreev*, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Filiala „A. Mickiewicz”, Republica Moldova;
- „Corelația dintre familie și bibliotecă”, *Ala Mutilică*, Biblioteca Publică Raională „Dimitrie Cantemir” Ungheni, Republica Moldova;
- „Servicii integrate pentru adolescenți: ghid de bune practici”, *Lucica Veliche*, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, Filiala nr. 1 „Costachi Negri”, România;
- „Activitatea Bibliotecii Naționale a României ilustrată în publicațiile sale”, *Dina Paladi, Anca Moraru*, Biblioteca Națională a României;
- „Familia și biblioteca – factori importanți în dezvoltarea creativității copiilor”, *Elena Negoită*, Biblioteca Raională Fălești, Republica

Moldova;

- „Diversitatea formelor și metodelor în stabilirea relațiilor de parteneriat bibliotecă-familie”, *Ina Dobândă*, Biblioteca Publică Raională „Dimitrie Cantemir” Ungheni, Republica Moldova;
- „Parteneriatul grădiniță-familie în educația literară a copiilor”, *Stela Cemortan*, doctor habilitat în pedagogie, Institutul de Științe ale Educației, Republica Moldova;
- „Biblioteca școlară – sprijinul părinților în educarea copilului”, *Adela Botnari*, Biblioteca Liceului Teoretic „Principesa Natalia Dadiani” Chișinău, Republica Moldova;
- „Familia ca partener al bibliotecii școlare”, *Veronica Sandu*, Biblioteca Liceului Teoretic „Vasile Alecsandri” Chișinău, Republica Moldova;
- „Biblioteca – loc de învățare pentru copii și părinți (Clubul tinerei familii în bibliotecă)”, *Maria Cudlenco*, Biblioteca Publică Crihana Veche, Cahul, Republica Moldova;
- „Cu toată familia la bibliotecă” – o colaborare pe care ne-o dorim permanentă”, *Raisa Bordei*, Biblioteca pentru Copii Țibirica, Călărași, Republica Moldova;
- „Se citește în orice familie?” (rezultatele unui sondaj), *Zinaida Adamachi, Galina Rânja*, Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă” Orhei, Republica Moldova.

Și de data aceasta a fost păstrată frumoasa tradiție a cărții-surpriză, pe care a primit-o gratuit fiecare copil vizitator al Salonului. Cartea-surpriză „Frații de stele” de Nicolae Rusu a intrat în 15 000 de familii grație susținerii financiare a Ministerului Culturii, Ministerului Educației, Primăriei municipiului Chișinău, Moldova Agroindbank, „Baștina-Radog” SRL, Editurii „Prut Internațional”, cărora le aduc sincere mulțumiri din partea copiilor – posesori ai acestei cărți.

Printre cele mai semnificative momente ale Salonului s-a înscris și Forumul Copiilor, la care au participat laureații Concursului „Părinții, bunicii și eu, prieteni ai cărții suntem”, organizat în colaborare cu „Baștina-Radog” SRL, revista „a”MIC”, Fondul Copiilor din Moldova, Săptămânalul „Florile dalbe”, scopul fiind promovarea lecturii în familie. La concurs au participat circa 50 de familii din 16 raioane.

Un moment culminant al Salonului este decernarea premiilor, care au fost acordate în felul următor:

- Premiul **Ion Creangă** (pentru întreaga activitate în domeniul cărții pentru copii), acordat de **Marian Lupu**, Președinte al Parlamentului Republicii Moldova, Președinte interimar al Republicii Moldova – *Olguța Caia*;
- Premiul **Igor Vieru** (pentru întreaga activitate în domeniul ilustrației de carte pentru copii) – *Violeta Diordiev*;

- Premiul **Cartea anului**, acordat de Ministerul Culturii al Republicii Moldova – *Nicolae Popa*, pentru cartea „Balcoane cu elefanți” (Editura „Prut Internațional”);
- Premiul **Simpatia copiilor**, acordat în baza deciziei Juriului Copiilor – *Claudia Partole*, pentru colecția „Să crești mare, pușor!” (Editura „Moldpresa”);
- Premiul pentru poezie **Grigore Vieru**, acordat de *Alexandru Rusu*, director al „Baștina-Radog” SRL – *Iulian Filip*, pentru întreaga creație poetică pentru copii;
- Premiul **Cartea cognitivă** – Editura *Știința*, pentru „Enciclopedia de ecologie”;
- Premiul **Cartea de referință** – Editura *Litera*, pentru întreaga colecție de dicționare;
- Premiul **Cea mai reușită colecție de carte pentru copii** – Editura *Polirom* (Iași), pentru colecția „Cele mai frumoase basme”;
- Premiul **Cea mai reușită prezentare grafică a cărții** – *Lucian Săcrieru-Dragomir*, pentru prezentarea grafică a cărții „Viața Sfântului Ioan Botezătorul” (Editura „Trinitas”, Iași);
- Premiul **Cea mai reușită ilustrație de carte în original** – *Olga Cazacu*, pentru ilustrațiile la cartea „Balcoane cu elefanți” de Nicolae Popa;
- Premiul **Cartea-eveniment** – *Ștefan Andronic*, pentru volumul „Roua veșniciei” de Ștefan Andronic și Grigore Vieru (Editura „Pontos”);
- Premiul **Cel mai frumos amenajat stand** – *Cartea S.A.*;
- Premiul **Pentru mass-media** – *Nicolae Roibu*– ziarul „Timpul”, *Eleonora Culac* – Actualități Radio Moldova, *Aureliu Busuioc*, pentru cartea „Vizavi de vizavarză” (Editura „Prut Internațional”), *Ludmila Sobietsky*, pentru cartea „Ce frumoasă-i lumea!” (Editura „Magna-Princeps”), Editura *Epigraf*, pentru cartea „S-a născut un odoraș. Cartea bebelușilor”;
- Premiul **Uniunii Scriitorilor din Moldova** – *Victor Dumbrăveanu*, pentru cartea „Plânsul jucăriilor stricate” (Editura „Bons Offices”), *Ada Zaporojan*, pentru cartea „Ghidușiile lui Vlăstărel” (Editura „Serebia”);
- Premiul **Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova** – *Maria Bazarina*, pentru ilustrațiile la cartea „Basme din Bucovina” (Editura „Silvius Libris”), *Lică Sainciuc*, pentru prezentarea grafică a cărții „Melc, melc, codobelc” (Editura „Litera”);
- Premiul **Secției Naționale IBBY** – *Catinca Agache*, pentru romanul „Insularii” (Editura „Universitas XXI”, Iași), *Ion Muscalu*, pentru romanul „Vulturul deșertului” (Editura „Danaster”, Iași), *Constantin Bostan*, pentru cartea „G. T. Kirileanu. Un destin sub semnul lui

Creangă și Eminescu, la Palatul Regal” (Editura „Acțiunea”, Piatra-Neamț), *Cassian Maria Spiridon*, pentru cartea „Cumpăna” (Editura „TIPO Moldova”, Iași), *Constantin Parascan*, pentru cartea „Preoția lui Ion Creangă”, Editura *Kompas Ghid* (Moscova), pentru întreaga colecție de carte pentru copii, Editura *Kreativ* (Târgu-Mureș), pentru volumul „Povești înainte de culcare”, *Adrian Dinu Rachieru*, pentru volumul „Poetri din Basarabia” (Editura Academiei Române, Editura „Știința”), *Arcadie Suceveanu*, pentru volumul „Cafeneaua Nevermore” (Editura „Știința”), *Claudia Gurschi*, pentru redactarea materialelor promoționale ale Salonului;

- Premiul **Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”** „Cea mai bună carte pentru copiii cu deficiențe de vedere” – *Ion Anton*, pentru cartea „Vesel îndrumar pentru vestiar” (Editura „Silvius Libris”).

Premii speciale:

- Premiul **Ministerului Culturii al Republicii Moldova** – *Eugen Simion*, pentru volumul „Ion Creangă. Cruzimile unui moralist jovial” (Editura „Princeps Edit”, Iași);
- Premiul **Ministerului Educației al Republicii Moldova** – *Vasile Romanciuc*, pentru antologia „Bucurii pentru copii: Poetri contemporani din Basarabia” (Editurile „Bibliotheca”, Târgoviște; „Cartdidact”, Chișinău), Editura *Arc*, pentru volumul „Revoluția Twitter. Episodul întâi: Republica Moldova”, Editura *Știința*, pentru volumul „Revoluția Twitter. Episodul întâi: Republica Moldova”, *Nicolae Dabija*, pentru albumul „Tema de după tema pentru acasă” (Editura „Princeps Edit”, Iași);
- Premiul **Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO „Carte pentru promovarea spiritului de toleranță”** – *Spiridon Vangheli*, pentru volumele „Isprăvile lui Guguță” și „Împărăția lui Ciuboțel”;
- Premiul **Primăriei Chișinău** – *Daniel Corbu*, pentru cartea „Viața de fiecare zi la Iași” (Editura „Feed Back”, Iași), *Mihai Cimpoi*, pentru volumele „Sinele arhaic (Dialecticile amintirii și memoriei la Ion Creangă)” (Editura „Princeps Edit”, Iași) și „Vasile Cârlova. Poetul sufletului mâhnit” (Editurile „Bibliotheca”, Târgoviște; „Cartdidact”, Chișinău);
- Premiul **Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”** – *Margot Spânu*, pentru volumele „Cele cinci diamante”, „Făcătorii destinului”, „Ce zămislesc mâinile mele?” (Editura „Magna-Princeps”), *Ianoș Țurcanu*, pentru cartea „Cea mai frumoasă vară a

- iubirii” (Editurile „Bibliotheca”, Târgoviște; „Cartdidact”, Chișinău);
- Premiul **Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova „Cea mai originală publicație în domeniul bibliologiei”** – *Tamara Maleru*, pentru biobibliografia „Grigore Vieru” (Editura „Baștina-Radog” SRL, BNC „Ion Creangă”);
- Premiul revistei **Florile dalbe** pentru cea mai bună carte a unui autor elev – *Elleny Pendefunda* „Îngerul meu” (Editura „Princeps Edit”, Iași), *Dinu Țurcanu* „Dor” (Editura „Florile dalbe”), *Casandra Corbu* „Amuzament pentru singurătatea primordială” (Editura „Princeps Edit”, Iași);
- Premiul **Danaster** pentru proză pentru copii al Fundației Culturale „Eco Art” din Iași – *Lucreția Bârlădeanu*, pentru cartea „Dealul Drăguței” (Editura „Silvius Libris”);
- Premiul **O carte pentru dăinuirea noastră**, acordat pentru măiestrie artistică și instituit de către familie în memoria copilului Dănuț Postolache, autorul cărții „Hidronauții” – *Diana Vrabie*, pentru volumul „Dicționar bibliografic selectiv de literatură română pentru copii și adolescenți” (Editura „Integritas”);
- Premiul **Steliana Grama** pentru tinerii autori, acordat de Editura „Pontos” – *Crina Popescu*, pentru volumul „Glonte de aur” (Editura „Feed Back”, Iași), *Dan Spasov*, pentru cartea „Excursia” (Editura „Pontos”).

După festivitatea de premiere, noi, cei care am trecut prin zbuciumul și frământările de organizare a Salonului, am constatat încă o dată în plus că și această ediție a Salonului o putem marca drept una reușită. Or, de la o ediție la alta, acest eveniment cultural ia amploare, acumulează experiențe, promovând cartea pentru copii și tineret atât la nivel național, cât și internațional.

Pentru reușita Salonului aș vrea să aduc sincere mulțumiri organizatorilor, coordonatorilor, sponsorilor, editurilor participante, scriitorilor, ilustratorilor, traducătorilor, bibliotecarilor, profesorilor, care ne-au ajutat să transformăm Salonul într-o adevărată sărbătoare a Cărții și a Copilăriei.

Claudia BALABAN,
președinte al Secției Naționale IBBY în Republica Moldova,
director general al Bibliotecii Naționale
pentru Copii „Ion Creangă”

LA IZVOARELE POEZIEI NICHITASTĂNESCIENE – Concursul literar „La izvoarele înțelepciunii”, ediția a XXI-a –

Ediția din acest an a Concursului literar „La izvoarele înțelepciunii”, a 21-a la număr, a fost dedicată poetului și eseistului Nichita Stănescu, cel care prin întreaga lui operă s-a situat printre numele mari ale liricii românești, afirmându-se chiar de la debut ca o voce originală și inconfundabilă în contextul literar al timpului.

Concursul este organizat sub egida Ministerului Culturii și Ministerului Educației, cu contribuția mai multor instituții din Republica Moldova și România: Direcția Generală Educație, Tineret și Sport din Chișinău, Direcția Județeană pentru Cultură, Culte, Patrimoniu Cultural Național Neamț, Inspectoratul Școlar Județean Neamț, Uniunea Scriitorilor din Moldova, Fondul Copiilor din Moldova, Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț.

Etapa republicană a concursului s-a desfășurat la 14 mai și a înrunit circa 70 de elevi ai claselor a X-a – a XII-a din întreaga republică, învingători în etapa raională/municipală. Concurenții au susținut trei probe, două în scris și una oral, având diverse sarcini: să răspundă la mai multe întrebări cu referire la biografia și opera scriitorului, să comenteze fragmente din versuri etc. Sarcina de a aprecia răspunsurile elevilor a revenit unui juriu competent, în următoarea componență: Arcadie Suceveanu, președinte al juriului, președinte al Uniunii Scriitorilor, Adrian Ghicov, director al Agenției de evaluare și examinare a Ministerului Educației, Olga Bârlad, șef Direcție Politici culturale în teritoriu și cultură scrisă la Ministerul Culturii, Liuba Arion, specialist principal la DGETS Chișinău, Claudia Balaban, director general al BNC „Ion Creangă”, Claudia Partole, scriitoare, Nina Dorojuc, coordonator la Fondul Copiilor din Moldova, Victoria Tomuz, redactor-șef la Redacția emisiuni pentru copii a Companiei „Teleradio-Moldova”, Eugenia Bejan, prim director adjunct al BNC „Ion Creangă”. Juriul a determinat învingătorii, acordându-le premii și mențiuni pentru participare. 10 dintre ei, premiați ai locului I, au fost selectați pentru a participa la superfinala concursului: **Marina Agachi** (cl. X, Liceul Teoretic Pelinia, Drochia), **Ion Barbărasă** (cl. XI, Liceul Teoretic Lăpușna, Hâncești), **Anda Bologna** (cl. XI, Liceul „Prometeu”, Chișinău), **Victoria Borta** (cl. XII, Liceul Teoretic „Olimp”, Costești, Ialoveni), **Daniel Irodoi** (cl. XI, Liceul Teoretic Cotova, Drochia), **Ana Midrigan** (cl. X, Liceul Teoretic „N.Casso”, Chișcăreni, Sângerei), **Ana Mîțu** (cl. IX, Liceul Teoretic Chiștelnița, Telenești), **Olga Muntean** (cl. XII, Liceul Teoretic „M.Eminescu”, Anenii-Noi), **Olga Sîrghi** (cl. XI, Liceul Teoretic Cărpineni, Hâncești) și **Artemie Stratulat** (cl. X, Liceul Teoretic Cetireni, Ungheni).

La începutul lunii iulie aceștia au avut ocazia să se confrunte într-o competiție amicală cu semenii lor din Piatra-Neamț, gazdă a întâlnirii fiind Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț. Concursul s-a desfășurat într-o

atmosferă prietenească, concurenții fiind asistați de un public select format din scriitori, profesori, bibliotecari, colegi. Dl Constantin Bostan, directorul BJ „G.T. Kirileanu”, și-a exprimat satisfacția de a susține acest proiect cultural, pe care Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” l-a derulat în timp cu mai multe biblioteci din România, și a menționat că concursul este, în primul rând, un prilej de dialog, un cadru amiabil pentru o mai bună cunoaștere între tinerii de pe ambele maluri ale Prutului. Dna Claudia Balaban, directorul BNC „Ion Creangă”, a apreciat implicarea activă a BJ „G.T. Kirileanu” în organizarea etapei finale a concursului și și-a exprimat încrederea că acest parteneriat va continua, invitându-i pe nemțeni să participe la ediția următoare a concursului, care se va desfășura în 2012 la Chișinău. „Apreciem în mod aparte inițiativa Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, nu doar datorită relevanței sale în plan cultural și educațional, dar și datorită faptului că ne aflăm la cea de-a XXI-a ediție a concursului, ceea ce presupune un entuziasm și o dăruire deosebită din partea organizatorilor”, – a menționat dna Liliana Georgescu, inspector general adjunct al Inspectoratului Școlar Județean Neamț, îndemnându-i pe participanți să rămână și în continuare pasionați de literatura română.

Concursul a inclus două probe. La proba unu (în scris) ei au completat un test cu întrebări referitoare la momentele cele mai importante din viața și creația lui Nichita Stănescu. Proba a doua (oral) s-a transformat într-un impresionant spectacol–recital, în cadrul căruia fiecare concurent a recitat, într-o manieră personalizată, o poezie de Nichita Stănescu și a argumentat alegerea sa, remarcând ideile poetice și particularitățile artistice, valoarea poeziei în contextul creației stănesciene, atitudinea proprie față de mesajul poeziei etc. Juriul, dar și publicul prezent, a apreciat creativitatea și originalitatea concurenților, buna cunoaștere și percepere a creației lui Stănescu. Ne-am convins o dată în plus că poezia lui Nichita Stănescu rezistă timpului, fiind „cu adevărat o poezie modernă, care ostenește pe cititorul leneș sau obișnuit și dă încântări celui bine pregătit.” (Eugen Barbu).

Prestanța concurenților a fost apreciată de un juriu format din reprezentanți ai instituțiilor organizatoare de la Chișinău și Piatra-Neamț. Președinta juriului, scriitoarea Claudia Partole, a fost asistată de Claudia Balaban, director general al BNC „Ion Creangă”, Victoria Tomuz, redactor–șef la Redacția emisiuni pentru copii a Companiei Publice „Teleradio-Moldova”, Lucian Strochi, scriitor, profesor, critic literar și Constantin Tomșa, profesor, publicist.

Premianți ai concursului au devenit: **Daniel Irodoi** (Liceul Teoretic Cotova, Drochia), **Georgiana Ploscaru** (Colegiul Național de Informatică, Piatra-Neamț) – Premiul I; **Marina Agachi** (Liceul Teoretic Pelinia, Drochia), **Andreea Simion** (Colegiul Național „Calistrat Hogaș”, Piatra-Neamț) – Premiul II; **Ana Mițu** (Liceul Teoretic Chiștelnița, Telenești), **Teodora Iacob**

(Colegiul Național „Calistrat Hogaș”, Piatra-Neamț) – Premiul III. Toți participanții au primit diplome și premii în obiecte și cărți.

Gazdele au pregătit și un program cultural–turistic care a inclus o „masă rotundă” – schimb de idei privind dezvoltarea parteneriatului cultural Chișinău – Piatra-Neamț, urmată de un spectacol prezentat de tinerii actori ai Teatrului de Joacă de la Biblioteca Județeană sub îndrumarea regizorului Gh. Hibovschi. Ziua a continuat cu vizitarea principalelor obiective turistice din orașul Piatra-Neamț și împrejurimile lui. Însoțiți de un ghid excepțional în persoana dlui Constantin Bostan, copiii din Republica Moldova au cunoscut orașul de la înălțimea telegondolei, au vizitat mănăstirea Bistrița ctitorită de Alexandru cel Bun, au admirat măreția Ceahlăului de pe barajul de la Bicaz, au făcut o plimbare cu vaporul pe lacul Izvorul Muntelui, iar la întoarcere au vizitat biblioteca din orașul Bicaz, gazde ospitaliere fiindu-le dl Ion Asavei, directorul bibliotecii, și preotul Mihai Popa, originar din Basarabia.

Programul aferent concursului a mai inclus un popas la Cetatea Neamț (chiar în ziua de 2 iulie când aici era comemorat voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt), vizite la Casa–muzeu „Ion Creangă” din Humulești, Casa memorială „Mihail Sadoveanu” din Vânători Neamț, la mănăstirile Neamț, Secu, Sihăstria, Agapia, Văratec, Voroneț, Moldovița, Sucevița și Putna.

Gazde primitive pe parcursul întregului sejur ne-au fost familia strănepoatei lui Ion Creangă Olguța Caia și enoriașii Bisericii Sf. Haralambie din Târgu Neamț, care ne-au așteptat de fiecare dată cu masa caldă și sufletul deschis, iar în ultima seară au organizat un recital poetic–muzical cu participarea copiilor din Republica Moldova și a corului „Angeli” din Târgu Neamț.

Cinci zile s-au scurs foarte repede, însă impresiile, gândurile, emoțiile trăite în acest răstimp, cu siguranță, vor rămâne pentru mult timp în memoria fiecărui participant. Iată doar câteva dintre impresiile tinerilor despre călătoria de neuit pe care le-a prilejuit-o participarea la superfinala Concursului „La izvoarele înțelepciunii”: *„Această călătorie s-a înscris frumos în peisajul canicular al verii, fiind pentru unii un „repeat” select în albumul cu amintiri, pentru alții – o adevărată revelație, pentru toți, însă, una din cele mai frumoase file din cartea verii 2011. Indiferent de rezultatele obținute la concurs, toți ne-am ales cu o experiență frumoasă, iar voia bună, zâmbetele, jocurile și discuțiile interesante, prietenii legate au constituit ingredientele acestei călătorii de neuit.” (Victoria Borta); „Am trăit clipe deosebite într-o extraordinară călătorie prin România, savurând din frumusețile peisajiste și istorice ale ținutului Neamț. Consider această parte a României un blazon al existenței ancestrale a românului, unde istoria (Cetatea Neamț, locurile sacre pe unde a călcat glorios Ștefan cel Mare), credința (mănăstirile Văratec, Agapia, Secu, Sihăstria etc.) și cultura (baștina lui Ion Creangă, a ilustrului cărturar Gheorghe Teodorescu–Chirileanu) s-au înrudit secular, formând o carte de vizită a acestui ținut, a acestui popor pe care noi, finaliștii Concursului*

„La izvoarele înțelepciunii”, am avut fericita ocazie s-o descoperim. O altă satisfacție, pe care mi-a oferit-o în final acest concurs, a fost prietenia între noi, copiii-participanți, care am avut parte de cinci zile de neuitat cu noi cunoștințe, glume, schimb de opinii, zâmbete și seri impresionante, iar în final, desigur, regrete, schimb de adrese și convingerea că ne vom mai întâlni... Sunt mulțumit, fericit și mândru că am participat la concurs, pentru că încrederea în propriile forțe, ambiția de a merge înainte și convingerea că poți reuși sunt sentimente pe care numai acest concurs ți le formează.” (Daniel Irodoi); „Am participat pentru prima dată la acest concurs. Au rămas în urmă ore de lectură, încercând să deslușesc sensuri, gânduri, idei, fraze, ani, evenimente... Și iată-mă în fața microbuzului, una din cei nouă norocoși care urmează să facă o călătorie de câteva zile în România pentru a participa la etapa finală a concursului. Impresii și emoții trăite simultan pentru prima dată. Te simți conștient de posibilitățile pe care le ai în față, dar și de timpul restrâns pe care îl ai la dispoziție și încerci să savurezi cât mai mult posibil din frumusețea acelor locuri, imagini, peisaje... Două călătorii minunate, cea cu telegondola pe deasupra orașului Piatra Neamț și cea cu vaporeșul pe lac, m-au convins încă o dată cât de minunat este acest ținut și cât de norocoși sunt locuitorii lui, dar și noi, echipa de elevi, care am avut parte de oameni ospitalieri și amabili peste tot, de însoțitori excepționali, grijulii și înțelegători cărora le mulțumim enorm.” (Ana Mîțu).

Lilia TCACI,
director adjunct,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

**FAMILIA – MEDIU OPTIM DE DEZVOLTARE
A INTERESULUI ȘI GUSTULUI PENTRU LECTURĂ
(Concursul republican „Părinții, bunicii și eu, prieteni ai cărții suntem”)**

„Adevăratul cititor, la fel ca și adevăratul drumeț, e acela care citește de dragul de a citi, care-și face din satisfacțiile ce-i provoacă lectura deprinderi superioare și care nu obosește niciodată.” (Perpessicius). Și, așa cum spune un proverb românesc „Spune-mi ce cărți citești, ca să-ți spun ce prețuiești”, încercăm și noi să descoperim care este lectura preferată și apreciată de cititorul de azi și cum contribuie familia la formarea și menținerea interesului pentru lectură.

În acest sens, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Întreprinderea „Baștina-Radog SRL”, Revista „a”MIC”, Săptămânalul „Florile dalbe”, Fondul Copiilor din Republica Moldova a inițiat și organizat

Concursul republican „Părinții, bunicii și eu, prieteni ai cărții suntem”, în memoria Alexandrinei Rusu, care s-a desfășurat în perioada decembrie 2010 – aprilie 2011.

Argumentul în vederea realizării acestui concurs a fost unul foarte clar: copiii citesc mai puțin, maturii nu mai au timp să citească, unii își amână această plăcere pentru vremea pensionării, dar, din păcate, rămâne un vis destul de îndepărtat. Cititorul din ziua de azi se află în fața unei dileme. Din toate părțile este asaltat de informație, care îmbracă diverse forme, fiecare dintre ele încercând să-l atragă de partea sa prin diferite modalități. Deci, nu mai există un criteriu de selecție bine definit al informației, și iarăși, din păcate, valoarea nu învinge întotdeauna. Atunci rămâne să ne întrebăm: mai este cartea „o făgăduință, o bucurie, o călătorie prin suflute, gânduri și frumuseți”, cum afirma scriitorul Tudor Arghezi?

Scopul concursului a fost promovarea lecturii prin intermediul familiei, deoarece se știe că familia constituie primul mediu de viață socială și culturală, iar prin valorile pe care le transmite copilului asigură premisele dezvoltării intelectuale, morale și estetice ale acestuia.

La concurs au participat familii: copiii cu părinții și/sau bunicii. În total au participat 38 de familii din municipiul Chișinău, Bălți, raioanele Drochia, Anenii Noi, Călărași, Dubăsari, Cimișlia, Nisporeni, Edineț, Telenești, Criuleni, Ialoveni. Participanții la concurs au prezentat un dosar care a cuprins:

- Formularul de participare: numele, prenumele, vârsta fiecărui membru al familiei, participant la concurs, sloganul familiei, biblioteca (bibliotecile) pe care le frecventează (adulții, copiii), adresa la domiciliu, numărul de telefon de contact, adresa e-mail;
- Lista cărților citite de către fiecare participant pe parcursul anului 2010;
- Impresiile de lectură la trei cărți citite de copii și trei cărți citite de adulți;
- Enumerarea activităților extracurriculare de promovare a lecturii la care au participat copiii cu cel puțin un adult pe parcursul anului 2010 și descrierea a două activități (fotografii, impresii de la aceste activități);
- Chestionarul „Biblioteca familiei noastre” ce a cuprins 12 puncte;
- Recomandări de lectură atât din partea copiilor, cât și din partea adulților.

Dosarele au fost evaluate de un juriu competent, format din reprezentanți ai instituțiilor organizatoare, după următoarele criterii: respectarea condițiilor și a criteriilor de prezentare stabilite prin Regulamentul Concursului; amplitudinea lecturilor; modul de prezentare a impresiilor de lectură și de descriere a activităților extracurriculare (originalitate, creativitate); gradul

de implicare a tuturor membrilor familiei la concurs; coerența și corectitudinea lingvistică.

Familiile, care au respectat condițiile concursului și au demonstrat că părinții sau bunicii se implică activ în apropierea copilului de miracolul cărții, s-au învrednicit de premii și mențiuni. Festivitatea de premiere a avut loc în cadrul Forumului laureaților concursului organizat în zilele Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (aprilie 2011).

Familiile premiate au fost următoarele: familia Fărâmbă din Nisporeni (Premiul II), familia Posmag din mun. Bălți (Premiul II), familia Dorogan din Stăuceni, mun. Chișinău (Premiu III), familia Morărescu din Mașcăuți, Criuleni (Premiu III), familia Secieru din Cristești, Nisporeni (Premiul special), familia Onica din Drășliceni, Criuleni (Premiul special), familia Diuță din Satul Nou, Cimișlia (Premiul special). Mai mulți participanți au primit mențiuni: familia Cebotari din Telenești, familia Goncear din Bulăiești, Orhei, familia Zmeu din Hârbovăț, Anenii Noi, familia Malai din Cobusca Veche, Anenii Noi, familia Sandu din Molovata, Dubăsari, familia Modvală din Iurceni, Nisporeni, familia Malacenco din Chișinău, familia Vartic din Chișinău, familia Bordei din Țibirica, Călărași, familia Țurcanu din Meleşeni, Călărași. Cu regret, nici una dintre familiile participante la concurs nu a reușit să acumuleze punctajul necesar pentru acordarea Premiului I.

Concluzia, la care s-a ajuns în urma acestui concurs, este una pozitivă: cartea în format tradițional se citește și rămâne a fi, totuși, cea mai eficientă lectură. Depinde doar de fiecare dintre noi să descoperim această comoară, această lume imaginară, doldora de viață, deoarece dincolo de monotonia șirurilor de litere, cuminte ordonate în paragrafe și capitole, se ascund idei, gânduri, sentimente, lumi, personaje – „oameni” care ar putea transforma realitatea imediată. Și așa cum zicea Mircea Eliade, „Toți cei ce au acces la o bibliotecă, la cărți, sunt niște inși mai buni decât alții, mai puternici, iar durerile îi ating mai puțin și nefericirile trec mai repede.”

Maria HAREA,
*șef serviciu Asistență de specialitate, coordonare și cooperare,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”*

FAMILIA CA UTILIZATOR ȘI PARTENER AL BIBLIOTECHII

Simpozion
– Chișinău, 8 aprilie 2011 –

„ALBINUȚA” – UN CLUB DE SUCCES PENTRU COPII ȘI PĂRINȚI

Biblioteca „Ion Creangă” Bălți este orientată îndeosebi spre utilizatorul copil. Ținând cont de misiunea și scopurile propuse, ea își extinde aria de activitate și asupra altor grupuri, cum sunt cadrele didactice din școli, grădinițe și părinții, nu doar ca utilizatori, dar mai mult ca parteneri. Relațiile de parteneriat cu profesorii sunt mai viabile, pe când cele cu părinții abia încep să prindă aripi. E cert faptul că familia asigură necesitățile fizice, emoționale și spirituale ale membrilor săi. Aici, fiecare găsește suport și se simte în siguranță. Astăzi creșterea și educația copilului nu mai este o preocupare „de familie”, o sarcină exclusivă a familiei. Crește mult rolul instituțiilor care oferă personal calificat în direcționarea comportamentului și educației copilului. Una din ele este și biblioteca. Cum poate influența o bibliotecă asupra educației copilului? De când și de unde începe acest proces? Probabil, de la prima vizită, când copilul devine utilizatorul bibliotecii. Din acest moment în educația copilului se implică și bibliotecarul, care îl va îndruma și orienta spre carte și lectură.

În urma unui studiu, am constatat că o bună parte din părinți frecventează biblioteca împreună cu copiii săi. Ei urmăresc diferite scopuri. Unii îi ajută pe copii să-și aleagă cărțile necesare sau le recomandă cărți citite de ei în copilărie. Alții comunică cu bibliotecarul pentru a se informa cum să-și motiveze copiii ca ei să citească. O parte merg cu copiii lor în sala de lectură pentru a-i ajuta să-și îndeplinească temele pentru acasă sau să scrie referate. Unii copii îi roagă pe părinți sau bunici să meargă la bibliotecă în locul lor pentru a returna și împrumuta cărțile sau a xeroxa informația necesară. În acest sens familia poate fi tratată și ca utilizator de substituție.

O altă categorie de părinți sunt receptivi, implicându-se în pregătirea activităților organizate de către bibliotecă cu clasa. Perceptând importanța acestor activități, părinții își susțin copiii întru totul, contribuie la confecționarea costumelor speciale pentru concursuri, înscenări, șezători. Cu

o deosebită plăcere s-au încadrat în organizarea unor evenimente de anvergură, printre care Salonul de Carte pentru Copii și Tineret, ed. a III-a (Bălți, 2010), proiectele „Povestea Copilăriei. Joc – Lectură – Cunoaștere” (2009), „Colecția bibliotecii – sursă de informare pentru copii” (2010), „Lectura – cea mai bună învățătură” (2011), Zilele Creangă (2011), Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii (2011), Ziua Internațională a Ocrotirii Copilului (2010).

E cunoscut faptul că în vacanța de vară mulți copii pleacă, împreună cu familia, la mare sau la munte. Cei care au bunici la sate își petrec vacanța acolo. Însă în unele familii copiii rămân acasă. În vara anului precedent câțiva părinți au venit cu rugămintea „de a le permite copiilor lor să se afle o perioadă mai îndelungată în bibliotecă”. În urma acestor solicitări și a unor discuții, a apărut ideea de a organiza timpul liber al acestor copii. A fost elaborat un proiect cognitiv – distractiv, care urma să se desfășoare în formă de club. Ideea de a organiza un club îi aparține d-nei Tatiana Poneatovschi, șefa sălii de lectură. Inspirați de creația lui Grigore Vieru, clubul a fost numit „ALBINUȚA”. Copiii le-a plăcut denumirea, pentru că ei înșiși pot fi comparați cu harnicele albinuțe, care se trudesc din zori până în noapte, adunând nectarul din flori, și sunt foarte prietenoase, conviețuind într-un stup. De aici și sloganul clubului: „Albinuțe curioase din cărți nectarul vor culege”, iar ca mascotă a fost aleasă „Floarea Soarelui”, petalele reprezentând copiii, semințele – cartea și cunoștințele, iar frunzele și tulpina – familia și biblioteca.

Lansarea clubului s-a produs la 10 iunie 2010. Deși grupul țintă a fost format din familiile care au solicitat servicii suplimentare pe parcursul vacanței, biblioteca și-a propus să coopteze un grup cât mai larg de copii. Publicitatea a fost realizată prin amplasarea afișelor în locuri vizibile, la intrarea și în apropierea bibliotecii, precum și prin intermediul publicațiilor în presă și în pagina web a bibliotecii. Promovarea s-a efectuat și cu sprijinul familiilor, care deja frecventau clubul, acestea informând, la rândul lor, prietenii, vecinii și invitându-i la ședințele clubului. Astfel, s-a format un nucleu, însă cercul participanților pe parcurs se modifică și variază, se completează cu noi membri.

Potențialii participanți au fost informați despre beneficiile pe care le oferă acest club, inclusiv: posibilitatea de a cunoaște literatura, de a se dezvolta intelectual și emoțional, de a participa la concursuri, înscenări, de a cunoaște noi copii, de a învăța să lucreze în echipă etc. Celor interesați li s-a propus să completeze un chestionar cu genericul „Îndeplinește-ți visul!”, răspunzând la câteva întrebări referitoare la preocupările lor în timpul liber, preferințele, interesele de lectură, doleanțele, privind organizarea activităților în cadrul clubului. Părinții au fost informați despre criteriile de organizare și regulile de înscriere în club (conform regulamentului, copilul poate să devină membru al clubului doar cu acordul părinților; membrii clubului trebuie să fie beneficiari ai bibliotecii și să respecte regulile de utilizare a bibliotecii; copilul este însoțit la/de la bibliotecă de către un părinte sau alt membru al familiei; organizatorul

are responsabilitatea pentru copii doar în orele de desfășurare a ședințelor; părintele comunică moderatorului numărul de telefon la care poate fi contactat.

Clubul „ALBINUȚA” a fost conceput mai mult ca un spațiu pentru organizarea timpului liber în perioada de vară. Însă, luând în considerație doleanțele unor părinți și datorită dinamismului echipei implicate, clubul își continuă activitatea până în prezent. Au fost stabilite noi obiective: apropierea copilului de carte și formarea deprinderilor de lectură prin creație, dezvoltarea spiritului cognitiv-creativ și a aptitudinilor comunicaționale. Activitatea clubului se desfășoară sub genericul „Lectură și creație”. Ședințele se organizează de două ori în săptămână, miercuri de la ora 14.30 și duminică de la ora 10.00. Durata ședințelor este de două ore, însă nu este un cadru limită. Orice copil vine atunci când poate și se ocupă atât cât dorește. Numărul participanților de fiecare dată este diferit, la ședințe fiind prezenți de la 5 până la 20 de copii. Deși vârsta copiilor, care frecventează clubul, variază între 6 și 12 ani, ei activează ca un grup integrat, în deplină armonie și colaborare. Ambianța familială, atmosfera plăcută îi face pe copii să se simtă descătușați. Ei fac cunoștință unii cu alții, comunică, se împrietenesc. Se bucură de o popularitate aparte „servirea ceaiului” – o tradiție, ba chiar un ritual, la care copiii țin nespuse. Atunci, când biblioteca nu poate să le propună „un ceai”, organizează această mică sărbătoare părinții.

Ocupațiile de bază sunt lectura, desenul, activitățile teatralizate, jocurile, modelarea, origami, croșetarea. Copiii se familiarizează cu literatura națională și universală, creația populară, literatura despre ținutul natal, tradițiile neamului, despre plante, animale etc. La fiecare temă ei confecționează anumite lucrări. Copiii descoperă o serie de activități ce pot fi desfășurate în echipă. Aici un sprijin important îl avem din partea părinților. Unii dintre ei asistă frecvent la întruniri, „revenind” în lumea propriei copilării, când îi aveau alături pe cei dragi, când bunei i-au învățat primele litere, citind dintr-o veche carte... Acum, la rândul lor, își ajută copilașii, implicându-se în confecționarea lucrărilor (cărți, ilustrate, jucării, ikebane, rame pentru fotografii, semne de carte etc.), în redactarea gazetelor de perete, în organizarea sărbătorilor la bibliotecă, în amenajarea sălii pentru activitățile tematice, organizate în cadrul clubului, în desfășurarea jocurilor dinamice și intelectuale. O dovadă sunt și cuvintele dnei Eugenia Lanțechi, care este mereu alături de copii ca un bun organizator, dar și ca bunică a celor doi „învârtecuși” Eduard și Dan. Ea ne mărturisește: „Îmi place să văd cum cugetă și creează copiii, să văd și bucuria părinților, care adesea vin să-i însoțească și să-i vadă în creștere și dezvoltare”. Văzându-și copiii într-o nouă ipostază, părinții conștientizează cât de important este să contribuie, împreună cu biblioteca, la educarea și formarea lor ca personalități.

Impactul acestui proiect asupra dezvoltării tinerilor beneficiari este unul deosebit. Participând la activitățile din cadrul clubului, copiii își formează interesul pentru lectură prin creație, își dezvoltă spiritul de inițiativă

și creativitate, își cultivă unele calități etice, își modelează talentele.

Ana BOTEZAT,
Natalia FOTESCU,
Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă” Bălți

FAMILIA ȘI BIBLIOTECA: TANDEM DE SUCCES ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII COPILULUI (Aspecte practice de la Telenești)

Implicarea bibliotecii și a bibliotecarului în formarea personalității copilului, alături de familie și alți actori educaționali, s-a manifestat diferit de-a lungul timpului. Am un stagiul de circa 40 de ani de activitate în biblioteca pentru copii. În acești ani relațiile bibliotecii cu familiile din localitate s-au modificat, fiind influențate, în mod direct, de progresul tehnologic. Dacă prin anii '70 multe familii de intelectuali aveau integral abonamente la bibliotecă, iar vizitele cu toată familia erau o obișnuință săptămânală, treptat, o dată cu răspândirea în masă a televizoarelor și, mai târziu, a calculatoarelor și Internetului, preocuparea părinților pentru lectura copiilor în 80% din familii a trecut pe planul doi.

Scriitorul Spiridon Vangheli, referindu-se la culegerea „Carte de citire și gândire”¹, menționează că numeroase exemple din copilăria oamenilor celebri confirmă că un rol deosebit în formarea unei personalități îl au emoțiile trăite împreună cu părinții și discuțiile avute în jurul unor cărți citite în familie: *„Secretul” oamenilor, care au schimbat sau influențat lumea, se află în copilăria lor. Mai bine zis, în părinții și maturii care se aflau alături în momentele-cheie ale copilăriei. Dacă nu ar fi fost efortul mamei lui Edison, mamei lui James Barrie, Newton, dacă nu se implica tatăl lui Bill Gates, Paganini, Ford, tatăl și unchiul lui Einstein, bunicul lui Moliere etc. – numele astea nu ne spuneau astăzi nimic. În multe familii ale viitorilor oameni celebri se practica cititul în glas cu maturii. Lectura împreună cu părinții influențează extraordinar copiii – râzând împreună, mirându-se sau întristându-se, discutând cele citite, părinții îi arată copilului atitudinea lor față de diferite situații, îi învață să aleagă principalul de secundar, să facă concluzii.”*

Folosind diferite strategii de apropiere a copilului de lectură, întotdeauna ne-am axat pe parteneriatul cu părinții. Această activitate se desfășoară în trei planuri :

- relația părinte-copil ;
- relația familie-bibliotecă;

¹ Vangheli, Spiridon. Carte de citire și gândire: în 4 vol.- Ch.: Guguță, 2006.

- relația bibliotecar–copil.

Pe parcursul anilor, am realizat diverse programe orientate spre colaborarea cu familia, unele dintre ele având un impact deosebit asupra tandemului bibliotecă–familie.

Programul „Copiii care au impresionat comunitatea”, care se desfășoară deja al patrulea an, finalizează cu un Forum raional organizat în fiecare an în ajunul Zilei Internaționale a Ocrotirii Copiilor. Delegați la forum sunt copiii talentați care s-au remarcat prin realizările lor în diverse genuri de creație. Împreună cu părinții lucrează asupra unui dosar, în care prezintă informații despre cele mai relevante activități realizate pe parcursul unui an. Astfel, părinților li se oferă posibilitatea de a susține și promova realizările copiilor prin expoziții personale sau de grup (*Simfonia fanteziilor copilărești*, *Magia culorilor* ș.a.), recitaluri literare, muzicale etc. De asemenea, participanții la forum prezintă și un eseu, tematica căruia în fiecare an este diferită, de exemplu: *De ce îmi iubesc Patria?*, *Cartea mă ajută să devin Om*, *Eroul meu preferat din cărțile lui Vasile Alecsandri* ș.a. Programul are un impact extraordinar nu numai pentru părinți și copii, dar și pentru întărirea legăturii între familie și bibliotecă.

Un alt program, ce se desfășoară de trei ani consecutiv la Biblioteca pentru copii din Telenești, este **„Duminica la bibliotecă”**. Este un program pentru toată familia, în cadrul căruia copiii vin la bibliotecă împreună cu părinții. Cât timp cei mari citesc sau participă la alte manifestări, organizate în bibliotecă pentru adulți, cei mici sunt antrenați în diferite activități, care includ obligatoriu lectura unor texte și însărcinări creative în baza acestora.

Festivalul „Pe o ramură de grai”, care numără deja șapte ediții, presupune antrenarea copiilor și părinților într-un proces de creație artistică și plastică, anticipat de lecturi individuale, în grup sau în familie. De exemplu, la a VII-a ediție, cu genericul „Dor de Eminescu și Vieru”, participanții, copii până la 15 ani, au prezentat poezii proprii și lucrări de artă inspirate din creația celor doi mari poeți. Pe parcursul a cinci luni, cât a durat etapa de pregătire, copiii, împreună cu părinții, au citit și analizat creația poeților respectivi, au căutat metodele și formele cele mai reușite de interpretare verbală și plastică. Biblioteca a fost cea care le-a acordat consultanță, le-a oferit spații și a organizat evenimentul printr-un parteneriat larg.

Experiențe inedite la acest compartiment ne prezintă și unele biblioteci sătești, care au inițiat programe interesante în comunitățile Pistrueni și Crăsnășeni – **„Cu cititul în mahala”** și **„Duminica în mahala”**. Bibliotecarele, împreună cu un grup de tineri cititori, pregătesc un program de lectură, informații actuale, vizitează gospodăriile din localitate, în special cele ale oamenilor în etate, citesc, povestesc, discută, propun cărți pentru lectură.

Programul „Lecturiada: școală pentru părinți și copii” este un proiect implementat cu sprijinul Alumni Resource Center US Embassy în

anul 2009, care are o continuitate în biblioteca noastră, fiind preluat și de alte biblioteci. Obiectivele acestui program sunt următoarele:

- instruirea și familiarizarea părinților cu formele și metodele de apropiere a copiilor de carte și lectură;
- familiarizarea copiilor cu cele mai valoroase opere din literatura națională și universală;
- atragerea copiilor la lectură prin exemplul părinților;
- stimularea procesului de comunicare între părinți și copii;
- readucerea lecturii printre activitățile prioritare în familie, reducerea timpului dedicat televizorului și calculatorului;
- revigorarea lecturilor de familie ca experiență valoroasă care a stat la baza educației celor mai mari personalități;
- consolidarea relației familie–bibliotecă.

Activitățile din cadrul programului se desfășoară în special în perioada de vară. Un impact deosebit au avut atelierelor instructive pentru părinți și copii: *Lecturile copilăriei, Creativitate prin tehnici și mijloace artistice, Tehnici de lectură expresivă, Orice copil poate să scrie o poezie.*

Acestea au fost însoțite de diferite concursuri:

- *Imagine artistică prin lectură* (lucrări executate în creion, acuarelă, țesături textile, plastilină etc.);
- *Cartea ne adună acasă* – concurs al „teatrelor” de familie (au participat cinci familii care au prezentat fragmente înscenate din opera scriitorului Spiridon Vangheli; colaborarea cu ei a continuat, aceste înscenări fiind prezentate ulterior în cadrul diferitor activități organizate la bibliotecă);
- *Împreună scriem o carte* (la concurs au fost prezentate 23 de cărți–povești scrise și ilustrate de către copii și părinții lor, reunite într-o culegere care este foarte solicitată, *Povești de la Telenești*);
- *Toată ziua împreună* (concurs de versuri ale copiilor și părinților scrise pe diferite teme; se organizează în fiecare vară).

În cadrul acestui program a fost elaborat și un suport informativ și metodic pentru părinți, *Lecturiada: îndrumări metodice pentru părinți.*

La biblioteca din satul Mândrești pe parcursul verii a fost organizată **Tabăra de lectură și agrement**, care a întrunit copii rămași în supravegherea bunicii și din familii vulnerabile. Tabăra a activat și în zilele de odihnă pentru ca părinții sau bunicii să poată participa și ei, împreună cu copiii, la activitățile organizate. Această experiență de succes a fost promovată în cadrul atelierelor profesionale mobile, fiind preluată și de alte biblioteci din raion.

Pentru a sensibiliza comunitatea teleneșteană despre importanța lecturilor în familie și atragerea copiilor la lectură prin exemplul părinților, am organizat la 23 aprilie 2010 un **Flash-mob: Citește o carte și vino la bibliotecă**. Voluntarii bibliotecii au împărțit materiale informative despre rolul

lecturii, buletine și alte materiale promoționale. Cei interesați au fost invitați la bibliotecă, unde li s-au prezentat noile volume intrate în colecție, inclusiv o donație de carte oferită de copiii și tinerii din SUA colegilor lor din Moldova pentru a-i ajuta în studierea limbii engleze.

„Familia de azi: realizări și perspective, impactul migrației asupra familiilor” – sub acest generic s-a desfășurat masa rotundă organizată de Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri” Telenești în comun cu Secția Asistență Socială și Protecție a Familiei și alți parteneri locali. În cadrul ei au fost abordate și aspecte referitoare la rolul lecturii în formarea personalității copilului, în consolidarea comunicării în familie, pericolul pe care îl prezintă pasiunea excesivă pentru calculator în detrimentul lecturii și comunicării interpersonale.

În cadrul maratonului **„O carte dăruiește pentru pruncul care crește”** familiile, ai căror copii au crescut deja mari, au dăruit micilor cititori 1300 de exemplare de cărți pentru copii. Astfel de maratoane au fost organizate și în alte biblioteci.

Efortul familiei, școlii și bibliotecii, orientat spre stimularea lecturii copiilor, trebuie să fie continuu, cultivând astfel copiilor pasiunea pentru carte și transformând lectura într-o preocupare permanentă. Numai acela, căruia i s-a insuflat în copilărie gustul pentru lumea minunată a cărților, va căuta și va găsi timp pentru această activitate de minte și suflet pe tot parcursul vieții, devenind o personalitate capabilă să influențeze pozitiv comunitatea, societatea și chiar cursul istoriei.

*Nina TOFAN,
șef oficiu, Biblioteca Publică Raională
„Vasile Alecsandri”, Telenești*

CASA – BIBLIOTECA – FAMILIA: DEMERS LOGIC DE FORMARE A CETĂȚEANULUI ACTIV (Din experiența Filialei „Miron Costin”)

Biblioteca reprezintă universul de comunicare cu cartea. Este justă afirmația că în familie se formează interesul față de carte, care în toate timpurile făcea posibilă unificarea oamenilor, dezvolta o cultură a comunicării, era purtătoare de valori morale și spirituale. Cartea înglobează în sine istoria noastră, adevăruri descoperite, cunoștințe și experiențe căpătate de omenire pe parcursul veacurilor. Este de o importanță deosebită rolul familiei în formarea atitudinii față de lectură. Dacă pentru adulții din familie cititul este un mod de viață, atunci copilul îl preia și îl adoptă. Impresiile căpătate în familie reprezintă

pentru copil o unitate de comparație, de evaluare pentru viața ce-l așteaptă și sunt puse în aplicare deja în propria familie. Lectura în familie, care reflectă preferințele, tipul de activitate profesională și hobby-urile caracteristice, uneori, mai multor generații, determină în mare măsură nu numai atitudinea față de carte, dar și sfera de interese a copilului sau a adolescentului.

Biblioteca oferă familiei acel principiu unificator, care este încorporat în lectură, accentuează importanța cărții în viața umană. Scopul nostru este de a păstra tradiția lecturii în familie, de a identifica problemele de lectură la copii și a-i convinge pe părinți de necesitatea colaborării cu biblioteca în vederea valorificării potențialului ce se conține în operele literare și utilizării acestuia în procesul de educare a cetățeanului activ. Familia, care obișnuiește să citească, reprezintă veriga de legătură dintre bibliotecă și societate. Noi facem tot posibilul să creăm în bibliotecă o atmosferă de cooperare între copii, părinți și bibliotecari, astfel încât biblioteca să devină un însoțitor fidel al familiei, iar lectura – o parte indispensabilă a procesului de educație în familie.

Scopul nostru este de a învăța părinții să citească împreună cu copiii și să comunice cu ei. Acum, când copiii noștri citesc din ce în ce mai puțin, apare necesitatea de a căuta noi metode care să sporească interesul față de bibliotecă de la cea mai fragedă vârstă. În biblioteca noastră a devenit o tradiție campania *Citim cu toată familia*. Peste 345 de familii beneficiază de „formularul familiei”, care le oferă posibilitatea să utilizeze, împreună cu întreaga familie, colecțiile și serviciile bibliotecii. Formularul familiei este avantajos și econom în lucru, minimalizând pierderile de timp în procesul eliberării cărților pentru fiecare membru al familiei în parte, și permite gestionarea unei evidențe mai vaste a cititorilor și a cărților împrumutate. Acest formular conține adresele electronice ale părinților, care sunt activ utilizate de către bibliotecă pentru a informa familiile despre actualizarea listei de cărți, despre activitățile organizate, precum și pentru expedierea fotografiilor și imaginilor video de la diverse evenimente cu participarea membrilor familiei, care completează arhiva familiei. Părinții își exprimă recunoștința pentru atenția acordată, pentru ajutorul de care beneficiază în alegerea literaturii și consultarea blogului bibliotecii.

De rând cu vizitele tradiționale la bibliotecă, vizitele virtuale urmează să dinamizeze și să consolideze legătura între bibliotecă și familie, să devină parte integrantă a procesului de educare în familie. Vizitând pagina web a BM „B.P. Hasdeu” www.hasdeu.md, precum și blogul Filialei „Miron Costin” bibliotecamironcostin.blogspot.com, beneficiarii noștri, adulți și copii, fac cunoștință cu materialele promoționale ale bibliotecii, se informează despre noile achiziții și noile posibilități pe care le oferă biblioteca. Pentru a face mai eficientă această legătură reciprocă, ne dorim ca părinții și copiii să-și exprime cu încredere obiecțiile și propunerile de perfecționare a deservirii în cadrul bibliotecii, să comenteze activ notificările de pe blog.

Regretabil, dar forma modernă de evidență a eliberării literaturii nu ne permite să înregistrăm fiecare carte citită și efectuarea unei analize profunde a procesului de citire în familie. Bibliotecarii fac tot posibilul să cunoască preferințele fiecărui membru al familiei pentru a-l ghida în lumea literaturii și a identifica sfera de interese. În formularul familiei se conține fișa cu indicarea autorului și denumirea cărții care urmează a fi recomandată spre citire. Acest fapt contribuie la consolidarea relațiilor cu familia, la creșterea gradului de încredere în potențialul bibliotecii, la organizarea în comun a activităților de agrement pentru copii și părinți.

Majoritatea cititorilor mici vizitează biblioteca însoțiți de mame și bunici, de surorile și frații mai mari. În fiecare an, utilizând metoda anchetării (sondajele *Ce și cum citesc copiii*, *Citim cu toată familia*), analizăm conținutul lecturii la copii și adulți, identificăm schimbările care se produc în sfera de interese ale cititorilor, vedem cum a evoluat cititul în familie. O astfel de analiză permite identificarea punctelor slabe în activitatea noastră și contribuie la perfecționarea deservirii cititorilor.

În sprijinul familiei, biblioteca organizează expoziții de carte ce conțin publicații noi, recomandări de lectură, informații despre sărbătorile de familie și despre multe altele: *La vatra familiei*, *Pentru casă și familie*, *Am citit. Și vouă vă recomand* ș.a. În bibliotecă a fost constituit „Fondul de aur” al cărților pentru copii și adolescenți, precum și al cărților pentru adulți. Biblioteca reprezintă pentru părinți o sursă importantă de informare despre cărțile care urmează a fi citite de copii în dependență de vârsta lor. În scopul înlesnirii procesului de lectură, pentru cititori sunt create colecții tematice de literatură: *Pentru preșcolari*, *Poezii*, *Povești pentru micuți*, *Povestiri fantastice*, *Poienița copilăriei*, *Despre natură*, *În lumea animalelor*, *Aventuri pentru adolescenți*, *Noutăți editoriale*, *ABC + 1, 2, 3* (materiale didactice).

Adesea, părinții împrumută de la bibliotecă pentru copiii lor acele cărți, pe care ei înșiși le-au citit în copilărie, iar apoi le restituie dezamăgiți, deoarece ele nu au trezit interesul copiilor. E necesar să ținem cont de faptul că în prezent preferințele de lectură ale copiilor s-au schimbat, de aceea ne străduim să ne informăm permanent despre publicațiile noi apărute pe piața editorială pentru a le recomanda cititorilor. Pornind de la ideea că nu putem să ne bazăm pe ajutorul părinților în procesul de orientare a lecturii copiilor, dacă ei nu cunosc literatura pentru copii, ne străduim să-i informăm pe părinți despre preferințele și interesele copiilor lor, despre cărțile care sunt solicitate, despre literatura modernă pentru copii. Bibliotecarul inițiază părinții în lumea literaturii universale clasice pentru copii, le face cunoștință cu autorii contemporani, îi implică activ în formarea deprinderilor de lectură sistematică.

Lucrul cu familia este efectuat individual și sistematic pe parcursul anilor de vizitare a bibliotecii. Noi urmărim itinerarul copilului de la grădiniță și până la crearea propriei familii. Acest tip de lucru capătă cele mai diverse

forme, de la individual la colectiv. Sunt întocmite liste cu cele mai bune cărți pentru fiecare categorie de vârstă a cititorilor copii cu titlul comun *Cele mai bune cărți pentru copilul dumneavoastră*. Mamelor și bunicilor le propunem literatură despre frumusețe și sănătate, împletit și gătit, despre organizarea agrementului în familie. Tăticilor și bunecilor le oferim cărți din seria *Meștereste singur, Casa noastră*, literatură despre diferite hobby-uri și modul sănătos de viață. Astăzi toate activitățile noastre au ca scop să ofere cititorilor acces nelimitat la informație și la dezvoltarea culturii informaționale, la promovarea cărților și lecturii, la formarea armoniei interetnice și spirituale. Biblioteca noastră oferă într-o gamă largă literatură artistică și de referință. Din ea fac parte cărți din seriile *Eu cunosc lumea, Biblioteca școlarului, Enciclopedii virtuale, Întrebări și răspunsuri, Prima mea enciclopedie, Oare de ce...?, Enciclopedii pentru copii, Marea enciclopedie a cunoașterii* ș.a.

În momentul înregistrării la bibliotecă, organizăm pentru părinți *Ora părinților*, care include un tur al bibliotecii, o trecere în revistă a literaturii pentru copii și adulți, discuții despre colaborarea dintre părinți și bibliotecă, precum și discuții individuale despre interesele și preferințele de lectură. De asemenea, propunem părinților un ghid informativ *Învățați-vă copilul să iubească cartea*, în care sunt descrise principalele aspecte care generează atracția copilului spre lectură. În timpul vizitelor ulterioare bibliotecarul află de la părinți ce iubește să citească copilul acasă, recomandă cărți care îi vor extinde orizontul de cunoaștere, îi vor oferi răspunsuri la numeroase întrebări.

Biblioteca colaborează cu profesorii claselor primare, educatorii de la grădinițele care se află în zona adiacentă. Începând din primăvară, bibliotecarul merge pe terenul de joacă din apropiere, propunând părinților materiale promoționale, semne de carte, reviste bibliografice, informații despre bibliotecă și serviciile ei. În urma acestor activități tot mai multe familii sunt atrase în activitatea bibliotecii, devenind ulterior cititori activi.

O atenție specială este acordată preșcolarilor care se pregătesc anul următor să devină elevi. Deseori bibliotecarul se confruntă cu faptul că mulți părinți nu au posibilitate să procure cărți noi pentru copii din cauza prețurilor mari, iar unii părinți nu conștientizează cât de important este ca copilul să frecventeze biblioteca, considerând că dispun de un număr suficient de cărți acasă. Activitatea noastră urmărește consolidarea în conștiința colectivității a convingerii că biblioteca reprezintă o școală serioasă de dezvoltare de la o vârstă fragedă. Îi invităm pe părinți la evenimentele la care participă și copiii lor, îi familiarizăm cu metodele de stimulare a interesului pentru lectură, cu metodele de lucru cu textele literare, care pot fi mai apoi aplicate în familie. E necesar ca părinții să fie implicați în lucrul bibliotecii. De exemplu, unul dintre părinți ar putea face o prezentare în cadrul unei lecții, altul – în cadrul unui club de întâlniri interesante, al treilea ar putea acorda asistență profesională. O astfel de colaborare nu doar ridică prestigiul bibliotecii, dar și amplifică importanța acesteia în procesul de orientare a lecturii.

Biblioteca noastră colaborează intens cu grădinițele pentru copii.

Copiii participă activ la astfel de programe, precum *Lecturile verii, Ora poveștilor*. Toți participanții primesc materiale promoționale cu informații despre bibliotecă și regulile de înregistrare, liste de recomandare a cărților. Majoritatea copiilor își aduc și părinții pentru a se înscrie la bibliotecă.

În timpul vacanței de vară mulți copii își petrec timpul la bibliotecă. Ei sunt antrenați în diverse activități de lectură și creativitate. Biblioteca le pune la dispoziție cărți, hârtie, acuarele, creioane, cărți de colorat, plastilină, jocuri de masă. Aici copiii citesc, pictează, meșteresc, decupează din hârtie diferite personaje de basm, se joacă, iar părinții sunt liniștiți, știind unde sunt copiii lor și cu ce se ocupă.

În activitatea cu cititorii copii și adulți am organizat astfel de activități precum: concursurile de desene *Mămica mea, Familia mea*, concursul de mini-eseuri *O zi din viața mamei mele*, orele bibliografice *Suport bibliografic și informativ pentru lectura în familie, Familia. Cartea. Biblioteca*, listele de recomandare și revistele bibliografice *Ce și cum trebuie să citească copilul dumneavoastră, Creștem împreună cu cartea*, dezbateri, discuții, „concurusul” formularelor de cititor ș.a.

Se bucură de o popularitate deosebită concursul *Citește întreaga familie*, la care participă familiile care citesc cel mai mult. La finele concursului celor mai active familii de cititori li se acordă premiile unu, doi și trei și sunt desemnați câștigătorii la următoarele nominalizări: „*Citim împreună. Citim cu voce tare*”, „*Istoria cărții este istoria familiei noastre*”, „*Formularul familiei noastre*”, „*Pentru o carte bună – o publicitate bună*”, „*Tărâmul cărților uitate*”, „*Eu desenez o carte*”, „*Biblioteca – casa unde locuiesc cărțile*”, „*Să citești – e la modă! Să citești – e înțelept!*”

În acest context, vom menționa și concursul *Cel mai fidel utilizator*, organizat la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” – concurs care reprezintă un adevărat îndemn și stimul pentru întreaga familie de a frecventa biblioteca. După anunțarea rezultatelor, a avut loc conferința *Cel mai fidel utilizator al bibliotecii*, la care au participat și utilizatorii Filialei „M. Costin”: I. Panici, E. Iverșenco, L. Beleac, A. Malai, M. Postoronca, B. Velișco, L. Bazilevici. Câștigătorii au primit diplome și genți cu inscripția *Cel mai fidel cititor*, iar concertul care a urmat și tortul cu aceeași inscripție au întregit atmosfera de sărbătoare.

Colaborarea bibliotecii cu familia rămâne a fi și în continuare o prioritate a activității noastre. Considerăm important să menținem această legătură și să o consolidăm, astfel încât ea să se transmită din generație în generație, iar lectura să devină o ocupație tradițională, o normă culturală în viața fiecărei familii.

Natalia KRAVCIUK,
director, Filiala „Miron Costin”,
BM „B.P. Hasdeu” Chișinău

LECTURA ÎN FAMILIE: EVOLUȚIE, IMPACT, DURABILITATE (Din experiența Bibliotecii de cultură și literatură poloneză „A. Mickiewicz”)

Calea spre carte și lectură, dorința de a asculta poezii și povești spuse de mama, bunica sau bunelul, vine, desigur, din familie. De la părinți copilul aude *Tăpușele*, *Cățeluș cu părul creț*, cântece de leagăn, texte folclorice potrivite vârstei. Cartea este calea cea mai accesibilă spre cunoașterea lumii, a universului care îl înconjoară pe copil. Fiecare pagină, citită împreună cu mama, bunica sau sora mai mare, deschide copilului fereastra spre lumea necunoscută, contribuie la dezvoltarea sa intelectuală.

Renașterea tradiției de a citi copilului în familie, în grădinița de copii a fost scopul unui proiect, lansat în Polonia încă în anul 2001, în care sunt implicați părinții, educatorii, profesorii, bibliotecarii – toți cei care se află aproape de carte și de copil. Sloganul *Să-i citim cu voce tare copilului nostru 20 de minute în fiecare zi* afirmă că lectura de la vârsta fragedă dezvoltă vocabularul copilului, imaginația, memoria, fortifică legătura sufletească între mamă și copil.

Biblioteca de cultură și literatură poloneză „A. Mickiewicz” are experiența sa în acest domeniu.

În anul 1996 biblioteca a organizat secția pentru copii, iar din 2007, devenind bibliotecă polonă, și-a extins serviciile și pentru familiile de proveniență polonă. Actualmente biblioteca deservește peste 3500 de utilizatori activi, inclusiv 490 de preșcolari și 1160 de utilizatori cu vârsta între 7 și 16 ani.

Pas cu pas am mers spre recrutarea cititorilor–copii. Am decis să atragem la lectură pe cei mai mici și, împreună cu familia, să educăm copii culti, deștepți, pasionați de lectură, creativi. Biblioteca folosește multiple căi de promovare a bibliotecii și lecturii:

- ✓ flyere repartizate în cutiile poștale ale blocurilor locative din sector;
- ✓ anunțuri cu adresa bibliotecii, programul de lucru și serviciile prestate;
- ✓ participarea la adunările părinților în grădinițele de copii și ciclul primar școlar;
- ✓ liste de recomandare a literaturii conform vârstei pentru părinți și educatori;
- ✓ lista cărților noi pe blogul bibliotecii;
- ✓ excursii pentru copii la bibliotecă.

E firesc ca biblioteca și familia să fie parteneri în educarea copilului prin carte și lectură. Este un tandem puternic, îndeosebi la prima etapă, adică la vârsta de 1–2 ani. Biblioteca oferă cartea, iar mămica o citește, astfel copilul este alături de ființa dragă și simte un confort psihologic. Vreau să accentuez că părinții care au copii mici, mămicile care stau în concediu de maternitate

vin mai întâi la bibliotecă pentru a se informa: studiază colecția de carte pentru pici, au acces liber la raft, primesc consultația bibliotecarului referitor la cărțile potrivite pentru vârsta micuțului. Mai apoi devin vizitatori frecvenți: ieșind la plimbare cu copilul, vin și la bibliotecă pentru a schimba cărțile împrumutate.

În lucrul cu copiii mici, am preluat și experiența SUA – Programul *Born to read / Născut pentru a citi*, lansat de Asociația Bibliotecarilor Americani. Programul încurajează părinții să citească copiilor, iar bibliotecile să dea startul în formarea gustului pentru lectură.

Una dintre sarcinile bibliotecii, ca partener al familiei, este de a crea colecția de carte pentru copiii de toate vârstele și pentru toate gusturile, biblioteca având și posibilități financiare mai solide, și spațiu pentru cărți mai mare.

În formarea fondului de carte ne bazăm pe principii pedagogice și psihologice. Pentru cei mici alegem cărți bine copertate, cu desene clare, viu colorate. Copilul ține cartea, aude vocea mamei și vede desenul. El ascultă și înțelege vorbirea, reacționează la cuvânt, repetă după mama, astfel dezvoltându-se intens. Ținând cont de aceste cerințe, am adunat cărți care sunt foarte solicitate de părinți și educatori, conținând cântece de leagăn, jocuri amuzante, poezioare scurte, ghicitori cu desene, povestioare hazlii, dezmierdări.

Selecția cărților pentru pici de 1–2 ani aparține părinților. Copilul de 3–4 ani deja își poate alege singur cărțile. Le vede aranjate frumos la raft și se apropie singur. Aceste cărți au un conținut simplu, familiarizându-i cu lumea care îi înconjoară. Nu numai textele, dar și imaginile incluse trezesc curiozitatea copilului, dorința de a răsfoi cartea, de a citi împreună cu mama. Pentru cei mici achiziționăm cărți–jucării, cărți în formă de pisică, cățeluș, pasăre, căsuță etc. Voi menționa câteva serii destinate copiilor mici, pe care le avem în colecție: *Poveștile bunicuței, Învățã literele, Ghici cine-i, Știu să citesc, Tata, mama, lumea-ntreagă, la porțița mea cea dragă, Kroha, Citaem s mamoi, Ghidul părintelui, Piciul poliglot, Ne jucăm și învățăm* etc.

Părinții, de asemenea, solicită antologiile *Literatura pentru copii, Poienița copilăriei, Crește-n casă scump odor* etc., cărțile autorilor pentru copii Ianoș Țurcanu, Titus Știrbu, Arcadie Suceveanu, Claudia Partole, Silvia Ursache ș.a.

Bibliotecarul îi îndrumă pe micii cititori, ajutându-le să treacă de la o treaptă de lectură la alta. Copiilor de 5–7 ani le recomandăm nuvele scurte, povești cu tâlc, legende, povestioare din istoria neamului, folclor, snoave, poezii. Sunt citați cu interes autorii Elena Farago, Vasile Romanciuc, Spiridon Vangheli, Aurel Scobioală, Petru Cărare, Ion Creangă, Agnia Barto, Samuil Marșak, Vitalii Bianki.

Elevii ciclului primar sunt deja influențați mai mult de activitatea școlară. Ei vin la bibliotecă cu liste de recomandare pentru lectura școlară, iar bibliotecarul îi ajută în selectarea cărților necesare. În vacanță, însă, acești

copii citesc cu plăcere cărți despre invenții, curiozități, povești, snoave, cărți din literatura universală.

Pentru părinți și educatori am organizat, în vara anului 2010, Ziua de informare *Lectura în familie*, care a avut ca scop promovarea literaturii pentru copiii de 1–7 ani, sporirea interesului pentru lectură și a imaginii bibliotecii în comunitatea servită. Programul a inclus excursii în bibliotecă pentru educatorii și copiii de la grădinițele nr. 6 și 59, expoziția *Prietena mea cartea*, liste de recomandare pentru părinți *Învăță de mititel și ți-a fi mai ușurel (2-4 ani)* și *Tata, mama, lumea-ntreagă, la porțița mea cea dragă (5-7 ani)*, ora poveștii cu participarea copiilor de la grădinița nr. 8. Pe parcursul zilei, am avut 125 de vizite, 462 de împrumuturi, dintre care 157 la secția pentru copii. Biblioteca a fost vizitată și de 12 părinți cu copii. Ei s-au familiarizat cu cărțile destinate copiilor și cu literatura pedagogică în ajutorul părinților. Am pregătit și sugestii pentru părinți: *Cum să creștem un cititor (lista Born to read)*. Fiecare copil a primit în dar un semn de carte.

Devenind, în 2007, Bibliotecă de cultură și literatură poloneză, am diversificat și extins serviciile și pentru familiile de origine poloneză. Copiii din aceste familii frecventează grădinița nr. 23, unde este o grupă cu educarea în limba poloneză, și Liceul „N. Gogol”, în cadrul căruia activează Școala primară poloneză.

Deoarece editurile din Republica Moldova nu editează cărți în limba poloneză, am apelat la ajutorul Ambasadei Poloniei în R. Moldova, Consulatului Poloniei în Chișinău, Institutului Polonez din București. De asemenea, am solicitat sprijinul familiilor poloneze, foștilor utilizatori ai bibliotecii care actualmente își fac studiile în Polonia. Cu ajutorul tuturor, am reușit să completăm o colecție frumoasă de carte poloneză: cărți pentru pici, enciclopedii pentru elevi, poezii, legende, povești, proză scurtă, CD-uri despre orașele, monumentele Poloniei, tradițiile naționale, cultura și natura acestei țări.

Dintre cărțile autorilor polonezi foarte solicitate sunt cele ale lui Julian Tuwim, Maria Konopnicka, Jan Brzechwa, Wanda Chotomska ș.a. 15 familii de origine polonă solicită aceste cărți pentru a învăța limba. Elevii din ciclul primar, împreună cu profesoara din Polonia care activează la liceu, frecventează biblioteca la orele clasei sau la activitățile culturale cu accent polonez: *Anjeki* (sărbătoarea Sf. Andrei pe rit catolic), *Ziua buniceței și a bunelului*, *Crăciunul (Boze Narodzenie)* ș.a.

Ca și alte filiale ale BM „B.P. Hasdeu”, Filiala „A. Mickiewicz” s-a implicat activ în realizarea programelor *Ora poveștilor* și *Lecturile verii*. Aceste programe cultivă dragostea pentru lectură și sunt un instrument eficient de comunicare cu semenii, implică copilul în discuții și activități creative, îl orientează spre carte. Cei mai activi cititori participă cu plăcere la Conferința anuală *Copiii Chișinăului citesc o carte*, unde au posibilitatea să-și exprime

păreră despre carte, să comunice cu autorul.

Filiala „A. Mickiewicz” este frecventată de circa 40 de familii cu 1–3 copii, 14 familii cu câte 4–5 copii și toți citesc la bibliotecă. Avem 20 de familii, din care copiii de 10–14 ani împrumută cărți pentru frățiorii și surioarele mai mici sau vin împreună cu ei la bibliotecă. Sunt cazuri când copiii își aduc părinții la bibliotecă și cei din urmă devin cititorii ei fideli. Ne mândrim că reușim să menținem interesul lor față de carte și lectură, dorința de a veni la bibliotecă și ne bucurăm când micii noștri utilizatori ne recunosc și în stradă.

Parteneriatul între bibliotecă și familie a devenit o parte importantă a activității noastre. Sperăm că acest parteneriat va fi durabil și va avea în timp un impact pozitiv asupra formării intelectuale și spirituale a tinerilor noștri utilizatori.

***Ecaterina NEDZELSCHI,**
director, Filiala „A. Mickiewicz”,
BM „B.P. Hasdeu” Chișinău*

FAMILIA ȘI BIBLIOTECA – FACTORI IMPORTANȚI ÎN DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII COPIILOR

Ne confruntăm zilnic în mediul nostru social, familial sau profesional cu probleme pe care trebuie să le rezolvăm, cu îndatoriri neobișnuite care ne solicită ingeniozitatea și spiritul inventiv. Or, creativitatea se cultivă, fiind suficient să-i cunoaștem mecanismele fundamentale, să facem un bilanț al aspirațiilor și să ne antrenăm.

Problema metodelor și procedeele de stimulare a creativității i-a preocupat pe mulți psihologi. Unele din ele se sprijină pe antrenamentul imaginației, altele activează gândirea creatoare prin diferite procedee. Numai o îmbinare reușită a mai multor metode oferă vaste posibilități de stimulare a activității creative.

Una din cele mai eficiente metode de dezvoltare a creativității este lectura. Ea, lectura, plăcută, miraculoasă și complicată fiind, poate ajunge la nivel de artă numai atunci când va izbuti să trezească emoții și sentimente care rămân să dănuie în sufletul omului pe parcursul întregii sale vieți. Nimeni nu se naște cu vocația cititului, dar acela care a reușit să descopere bucuriile lecturii, nu mai poate renunța la acest „viciu nepedepsit care îmbogățește și înfrumusețează viața spirituală, adâncește și lărgeste orizontul de cunoaștere și de simțire.

Filozoful Seneca spunea că nu este important cât de multe cărți ai citit, ci cât de bune sunt acelea pe care le-ai citit. Anume cărțile bune stimulează tendința omului spre cunoaștere, spre creativitate, îi susțin încrederea în bine și adevăr. Un cititor bun devine anume acela, care își întâlnește la momentul oportun cartea sa.

Rolul familiei, al bibliotecii, școlii, grădiniței în monitorizarea și orientarea lecturii copilului este incontestabilă. Desigur, fiecare instituție își are specificul său de activitate, însă principiile fundamentale pe care se bazează și conlucrarea lor împreună dau rezultate frumoase.

Familia deține, desigur, rolul principal în formarea primelor deprinderi de lectură, în provocarea interesului inițial pentru carte și lectură, bibliotecii revenindu-i dezvoltarea continuă a acestora. Mama trebuie să-i vorbească copilului chiar din primele clipe ale apariției pe lume, ba chiar și mai devreme. Sunt foarte importante primele sunete, gesturi, zâmbetul cald al celor din jur, o atmosferă prietenoasă într-o familie sănătoasă. Cât de ager, deștept, creativ va fi copilul depinde de mediul în care se trezește, de persoanele care îl înconjoară: părinți, bunici, frați și surori. Anume în familie se formează personalitatea copilului, atitudinea lui incipientă față de diferite activități, inclusiv față de lectură.

Părinții pot să-l ademenească pe copil în lumea magică a cărților respectând următoarele sfaturi:

- ***Citește-i de la cea mai fragedă vârstă***

La vârste foarte mici, este importantă nu înțelegerea poveștii ci constituirea unei relații calde și apropiate cu cel mic. Citindu-i mai des, îl vei ajuta să învețe limba, să cunoască lumea înconjurătoare. Pe măsură ce crește, citește-i mai rar, schimbând rolurile: astăzi citești tu, mâine este rândul lui.

- ***Alege cărțile în dependență de vârsta copilului***

Limbajul textului, acțiunile descrise trebuie să fie adecvate vârstei copilului, să fie ușor și accesibil pentru el. Pune-i în mișcare imaginația, făcând legătură între povestea din carte și experiențele lui. Procură cărțile împreună cu el.

- ***Înscenați din cele citite***

„Înțelepciunea și iubirea mea e jocul”, spunea Lucian Blaga, referindu-se la miracolul acestei vârste. Participați și voi, împreună cu alți copii, la jocurile inspirate din povești, sugerându-le să joace pe rând, diferite roluri; este un exercițiu bun, care îl ajută să privească una și aceeași situație din mai multe puncte de vedere.

- ***Vorbește mult cu copilul tău***

Manifestă un interes viu față de ceea ce citește copilul. Roagă-l să-ți povestească despre impresiile de lectură. În egală măsură, îi poți stimula curiozitatea, dacă îi povestești despre cărțile citite de tine.

- ***Vizitează biblioteca împreună cu copilul***

Mersul la bibliotecă trebuie să se transforme într-un ritual, efectuat nu prin constrângere, dar din plăcere, similar cu cel al mersului la biserică sau alte lăcașuri sfinte. Biblioteca trebuie să devină pentru întreaga familie un loc de o adevărată revelație sufletească, de informare și de divertisment. Aici cititorul, mai ales copilul, găsește o îndrumare spre lectura veritabilă, calea spre posibila sa afirmare. Biblioteca este și un adevărat laborator de activitate creativă, un stimulator al imaginației, inteligenței fiecărui cititor.

- **Descoperă și alte talente ale copilului tău**

Se spune că omul talentat e talentat în toate. Fără îndoială, la un copil care iubește lectura vei descoperi neapărat și alte abilități: de pictură, desen, compunere, cântec, modelare etc., or, toate aceste îndeletniciri țin de suflet, simțire, sensibilitate, creativitate. Și dacă aceste abilități vor fi descoperite, dezvoltate și valorificate vom avea de câștigat toți împreună.

Unul din obiectivele fundamentale ale bibliotecii publice, conform Manifestului IFLA/UNESCO pentru bibliotecile publice, este „asigurarea șanselor pentru dezvoltarea capacităților creative ale tuturor membrilor comunității, stimularea imaginației și creativității la copii și tineri”².

Biblioteca publică raională „Mihai Eminescu” Fălești este mereu în căutarea unor noi forme de activități, care ar înlesni popularizarea literaturii patrimoniale și ar atrage publicul cititor în bibliotecă. Aici este locul potrivit de satisfacere a cerințelor obligatorii impuse de școală și cele de recreare și petrecere a timpului liber. E una din puținele biblioteci din republică, edificiul căreia corespunde întru totul unei biblioteci publice: oficiul pentru copii (nivelul doi) și cel pentru maturi (nivelul întâi) dispun de săli spațioase pentru fiecare categorie de vârstă. Este, deci, o instituție care poate fi frecventată de întreaga familie. Numărul de circa 1520 de cititori copii până la 16 ani deserviți anual (58,8% din numărul total al cititorilor înscriși) deduce gradul înalt de reprezentare a utilizatorilor–copii în structura generală a publicului ce frecventează biblioteca.

În scopul popularizării literaturii și dezvoltării creativității copiilor, în bibliotecă au fost create mai multe cluburi pe interese.

Clubul „Ora poveștilor”, inaugurat în anul 2006, își propune popularizarea celor mai frumoase cărți de povești, inițierea celor mici prin folclor și literatură. La ședințele clubului sunt citite și înscenate crâmpie din operele scriitorilor I. Creangă, Frații Grimm, Ch. Perrault, H.Ch. Andersen, S. Vangheli ș.a., sunt organizate victorine, jocuri literare, matinee, concursuri și expoziții de desene inspirate din povești. Matineele literare „Drumul cărții”, „Marele povestitor H.Ch. Andersen”, spectacolul teatralizat „Deschideți poarta copilăriei”, spectacolele teatralizate cu măști „Carnavalul cărții” și „Un popas în mijlocul fabulei” i-au familiarizat pe cei prezenți cu

² Manifestul UNESCO pentru bibliotecile publice (1994). În: Magazin bibliologic, 1995, Nr. 3-4, P. 7

cele mai valoroase opere ale scriitorilor clasici și contemporani.

Clubul „Romanticii”, inaugurat în anul 2008 în cadrul Anului Lecturii, are ca scop formarea adolescentului ca personalitate. Tematica ședințelor corespunde cerințelor vârstei, fiind deseori sugerată de adolescenți, și reflectă etapa când copiii se desprind de lumea basmului, căutând punți spre literatura mare.

Discuția asupra romanului „Baltagul” de M. Sadoveanu, discuția tematică „Bunătatea–unitatea de măsură a sufletului”, ora comemorativă „Eminescu pururi etern”, spectacolul teatralizat „Vechi obicei moștenit din străbuni”, revista orală „Florile dalbe – leagănul spiritual al copilăriei” (revista „Florile dalbe” la 70 de ani) – iată doar câteva dintre numeroasele activități organizate în cadrul Clubului „Romanticii”.

Clubul „Arcașii lui Ștefan” a fost inaugurat în 2000. Membrii lui sunt copii de la 13 la 18 ani care vor să-și aprofundeze cunoștințele în domeniul istoriei ținutului natal. Are drept scop popularizarea literaturii despre istoria țării, altoirea dragostei față de Patrie, neam, strămoși, limbă maternă etc. Clubul „Arcașii lui Ștefan”, în parteneriat cu Clubul „Șoimii Patriei” din Pânzăreni și ONG-ul „Alianța între generații” din Fălești, a contribuit la implementarea Proiectului „Venim la tine cu prieteni”.

Dintre cele mai reușite activități organizate în cadrul clubului vom menționa ora comemorativă „Eminescu peste nemărginirea timpului”, conferințele literar–istorice „Nicolae Iorga – personalitate de valoare universală”, „Ștefan cel Mare și Sfânt, clopotarul neamului românesc”, „Imaginea domnitorilor Moldovei în operele literare”, seratele istorice „Moldova nu este a mea și nu este a voastră” și „Ținutul Fălești – 580 de ani” etc.

Salonul literar–artistic „La Steaua...”, inaugurat în 2008, își propune să descopere și să dezvolte tinerele talente, creativitatea lor. La ședințele salonului participă toți doritorii și toți cei care au harul scrisului, indiferent de vârstă.

Suntem un popor talentat, iar localitatea noastră a dat naștere la numeroși oameni de litere: Nicolae Rusu, Zinaida Cenușă, Vlad Zbârciog, Raisa Plăieșu, Iurie Donici, Liliana Armașu, Margareta Curtescu ș.a. Însă, înainte de a fi scriitori, au fost și ei cititori ai bibliotecii, membri ai cenaclurilor literare, acestea servindu-le drept piste de lansare în lumea literaturii.

Acum, în era digitală, mai rar copil care s-ar desprinde de monitorul calculatorului pentru a înșira pe hârtie un vers. Biblioteca trebuie să ofere acel sol fertil în care să încolțească orice germene de talent. De aici și ideea inaugurării Salonului literar–artistic „La Steaua...”. În cadrul salonului au fost organizate activități culturale cu o tematică diversă: întâlnirea cu scriitorul Nicolae Rusu (lansarea volumelor *Robul de ieri*, *Naufagiul*, *Facă-se voia noastră*), lansarea plachetei de versuri a Tinei Fabian-Pleşca, originară din

Făleşti, fostă șefă de grădiniță, actualmente aflată la muncă în Italia, *Rădăcinile mă cheamă*, medalionul literar „Grigore Vieru acum și în veac”, masa rotundă „Presa – mijloc de formare a personalității”, concursurile raionale de creație literară „Odă Patriei”, „Îmi cânt Patria și graiul”, „Scriitorul meu preferat”, „Cartea și Internetul în viața mea”, „Ușoară, maică, ușoară” ș.a.

Membrii clubului își publică creațiile proprii în paginile ziarului raional „Patria mea” și în revistele republicane „Roua stelară”, „Noi”, „Florile dalbe”.

Clubul „Lumea femeilor”, creat în anul 2006, a fost conceput ca un club pentru femei, însă la ședințele lui participă și copiii, alți membri ai familiei. Sunt invitați, de asemenea, și specialiști din diverse domenii: medici, juriști, politicieni, profesori, reprezentanți ai ONG-urilor etc. Obiectul discuțiilor ține de cele mai actuale probleme care preocupă astăzi femeile, familia, societatea în întregime.

O rezonanță deosebită au avut ședințele cu genericul „Femeia – o enigmă”, „Familia – un templu pentru doi”, „Adolescența – o vârstă dificilă”, „SIDA – una din problemele globale ale omenirii”, „Meseria – brățară de aur”, „Lectura în familie” ș.a.

De regulă, copiii, care activează în cadrul cluburilor pe interese, se încadrează cu entuziasm și în alte activități organizate atât în incinta bibliotecii, cât și în alte instituții – școli, case de cultură, Centrul regional de Resurse pentru Tineri. Spiritul creativ al acestor copii determină succesul lor la diverse concursuri de nivel local și național. Învingătorii etapei raionale a Concursului literar „La izvoarele înțelepciunii” reprezintă raionul în fiecare an la faza republicană, unii din ei învrednicindu-se de premii. Mai mulți copii și-au prezentat creațiile proprii în cadrul orelor de poezie, meselor rotunde, întâlnirilor cu scriitorii N. Rusu, R. Plăieșu, C. Partole, M. Tărăță, A. Zaporozjanu ș.a., participă activ la „Zilele Creangă”, „Săptămâna lecturii și a cărții pentru copii” și alte acțiuni organizate de bibliotecă.

Mediateca, care activează în cadrul oficiului „Arte”, dispune în prezent de o colecție variată de CD-uri, CD-ROM-uri, casete audio-video cu povești, desene animate, programe de învățare a limbilor străine, CD-uri despre muzeele lumii etc., care sunt utilizate frecvent de copii, îmbogățindu-le imaginația și intelectul. Bibliotecarii se străduie să satisfacă cerințele utilizatorilor, să le formeze abilități de utilizare a tehnologiilor informaționale, îndrumând copiii să utilizeze ambele surse de informare – atât publicațiile pe suport de hârtie, cât și computerul, Internetul. Folosirea mijloacelor informaționale în dezvoltarea creativității utilizatorilor – copii are anumite avantaje:

- economisește timpul de scriere a textelor;
- efectuează controlul ortografic al scrierilor;
- permite comunicarea prin e-mail cu profesorii și prietenii interesați de creația literară.

Oficiul organizează activități prilejuite de evenimente din lumea artei, aniversări ale actorilor, regizorilor, pictorilor, compozitorilor ș.a. În comun acord cu școlile de învățământ artistic extrașcolar și liceele din localitate, au fost organizate seratele literar–muzicale „M-am logodit cu cea mai depărtată stea” (Emil Loteanu), „Maria Cebotari –un nume de excepție al operei europene”, discuțiile „Cartea și Internetul – prieteni sau rivali” și „Cetățile sufletului”, serata de omagiere a pământeanului nostru „Gheorghe Vrabie – grafician și plastician, filozof și poet”. În holul bibliotecii este vernisată o expoziție permanentă de pictură a elevilor Școlii de Artă Plastică „Gheorghe Vrabie” din oraș.

Impactul migrației de muncă a căpătat o dimensiune socială foarte mare, în special pentru familie. Identificarea copiilor afectați de migrație și atragerea lor la bibliotecă, implicarea lor în activități culturale este unul dintre obiectivele principale ale Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”. Deseori, acești copii văd în persoana bibliotecarului un „colac salvator”, o persoană cu care pot discuta sincer, fără bariere. Acești copii solicită atenție deosebită, tact, delicatețe, sfaturi utile și măcar un strop de afecțiune din partea noastră.

Atât familia, cât și biblioteca, celelalte instituții adiacente pot și trebuie să încurajeze, să dezvolte potențialul creator, oferindu-le copiilor posibilitatea de a-și deschide sufletul prin cuvânt și imaginație. Țara noastră nu va fi una prosperă, dacă nu vom avea oameni culți, cu o ingeniozitate sporită și aptitudini creative. Regretatul poet Grigore Vieru menționa: „Așa cum vine o zi după alta să lumineze ferestrele casei noastre, tot astfel să răsară una după alta cărțile înaintea ochilor copiilor noștri – altă cale de izbândă a neamului nu există”. Să-i urmărim sfatul în activitatea profesională zi de zi, mai cu seamă atunci, când e vorba de copii.

Elena NEGOIȚĂ,
șef serviciu Relații cu publicul,
Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” Fălești

ASPECTE PSIHOPEDAGOGICE ALE SOCIALIZĂRII PREȘCOLARILOR

Obiectivele educaționale, pe care le realizează părinții și cadrele didactice din instituțiile preșcolare, includ și unul de o importanță incontestabilă, și anume – socializarea copilului.

Procesul de socializare este o prevedere, care în contextul noilor educații prefigurează o nouă viziune asupra ființei umane. Consiliul Europei consideră ființa umană socializată ca „o ființă integră nu numai moral, dar și ca

individ național și social; desăvârșită conceptual, teleologic, spiritual și estetic; echilibrată ecologic și sănătoasă fizic; tolerantă național, cultural și religios; liberă prin conștientizarea propriei valori și a valorilor și problemelor lumii contemporane; conștientă de propria identitate și de identitatea lumii în care trăiește, deschisă la schimbare și adaptabilă schimbărilor”.

Menționând aceste rigori, Consiliul Europei, adresându-se către statele membre referitor la socializarea copiilor, predarea și învățarea drepturilor omului în școli, subliniază că educația trebuie să îndeplinească un rol crucial în formarea indivizilor în calitate de cetățeni activi, independenți și responsabili. Viitorii cetățeni trebuie pregătiți pentru „viața într-o societate democratică, pentru lumea muncii, pentru viața culturală”. Or, „pregătirea pentru o atare viață nu permite întârziere, de aceea ea trebuie începută la vârsta primei copilării, în anii de preșcolaritate”. (G. Alport, A. Karel, L. Gal, D. Goleman).

Actualmente socializarea copiilor pe plan european este considerată ca prioritate a reformelor educaționale. Ea este apreciată ca un instrument al coeziunii sociale deoarece trebuie să aibă ca suport drepturile și responsabilitățile cetățenilor. Socializarea copiilor, la moment, reprezintă o dimensiune majoră a politicilor educaționale din țările europene, inclusiv și Republica Moldova.

Documentele cercetate ne permit să menționăm că unul dintre scopurile educaționale majore din spațiul Europei este formarea cetățeanului, care ar poseda și ar aprecia așa valori comune ca: democrația, libertatea, diversitatea, pluralismul, drepturile omului, justiția socială, bunăstarea colectivă și personală, solidaritatea, dreptatea etc.

Este demonstrat că grădinița de copii este prima instituție socială unde, prin eforturile cadrelor didactice susținute de părinți, se pun bazele personalității. Aici, în procesul educației, are loc socializarea copiilor, se formează viitorul cetățean liber. Și dacă libertatea este principala valoare a democrației, încă din copilăria preșcolară pot fi dezvoltate cunoștințele necesare despre civism, pot fi formate capacitățile necesare de relaționare, comunicare cultă în cadrul colectivității. În instituția preșcolară cadrele didactice, împreună cu părinții, sunt chemate să contribuie prin diverse tehnologii educaționale, la formarea atitudinilor respective și a spiritului civic al copilului vizavi de responsabilitatea și libertatea individuală.

Dacă ar fi să privim procesul educațional multidimensional și în legătură cu aceasta să evidențiem obligațiunile cadrelor didactice, ar fi oportun să menționăm că, din punct de vedere psihogenetic, formarea socială a viitorului cetățean include formarea mai multor comportamente, principalele fiind: *cognitiv, afectiv, modelarea și exteriorizarea*. În același timp, psihologii menționează că procesul de socializare a preșcolarului se realizează prin formarea lui moral-civică, care cuprinde mai multe componente.

Primul component ține de *domeniul cognitiv* și prevede formarea la

copii a unui ansamblu de procese de cunoaștere despre societate. Domeniul cognitiv se referă la un ansamblu concret de reprezentări, noțiuni, imagini mintale, judecăți morale (acestea sunt procese de cunoaștere socială). La rândul lor, ele nu se reflectă în mintea copiilor sub o formă rațională, ci numai în procesul interacțiunii cu cei din jur. În atare situații copiii dau dovadă de comportamente sociale, care exprimă valori morale: cinstea, onestitatea, dreptatea, sinceritatea etc.

Domeniul afectiv, componentul al doilea, încorporează întreaga gamă de trăiri emoționale valorizate din punct de vedere etic. Aceste procese afective se dezvoltă în cadrul relațiilor interpersonale dintre copil și adult. În aceste relații, imitând modelele comportamentului afectiv, copilul învață să simtă: milă, simpatie, rușine, politețe, bunăvoință, compasiune etc.

Modelarea prevede aplicarea în practică a ceea ce știu ei că este corect, bine, cinstit, onest, echitabil etc. Ea este a treia componentă a formării civice și sociale a copilului, deoarece nu este suficient ca copilul să știe ce este „bine” și ce este „rău”, ce este „permis”, și ce este „interzis”, important este aplicarea în practică, propria modelare în această direcție.

Componenta a patra este *exteriorizarea* faptelor de conduită civică, deoarece numai reprezentările și modelele corecte de conduită morală pot orienta copilul spre un comportament corect acasă și în societate. Dar dacă copilul are reprezentări și noțiuni denaturate, atunci și faptele de conduită vor fi deficitare sub aspect moral. În cadrul procesului educativ–instructiv copilul trebuie să înțeleagă că comportamentul, conduita lui trebuie să fie corecte. Trebuie să i se explice semnificația negativă a faptelor antisociale sub aspect moral.

Mijloacele, tehnicile și metodele educației moral–civice, de care se pot folosi cadrele didactice, pe lângă observări, convorbiri, sunt: folclorul literar, muzical, teatral; literatura pentru copii, arta plastică, jocurile și activitățile de învățare de diverse tipuri (individuale, în grupuri mici și cele colective).

Una din multiplele direcții ale procesului educațional care, început în preșcolaritate, va continua pe parcursul vieții, este și *educația pentru viața în societate*. Munca în această direcție cere de la adulți să realizeze treptat, pas cu pas, începând cu vârsta timpurie, acțiuni concrete de socializare a copiilor. Adulții pot găsi modele concrete de educație pentru societate în textele din folclorul și literatura pentru copii.

E știut că copiii cu ajutorul părinților se încadrează treptat în viața socială și cu ajutorul adulților ei conștientizează că, pentru a exista, oamenii trebuie să conviețuiască și să muncească. Astfel, ei înțeleg mai ușor că munca omului depinde de vârsta, preferințele, aptitudinile și posibilitățile sale. Chiar și preșcolarii mici pot sesiza (la nivel elementar) ce înseamnă *viața socială*, pot înțelege că și ei, jucându-se, muncesc; că munca elevilor este învățătura; că adulții practică diferite munci în dependență de vocație, preferințe, locul de trai

etc.; că în societate sunt stabilite anumite relații între oameni și anumite reguli de comportare, legi care trebuie respectate.

Perioada preșcolară constituie vârsta în care copiii sunt socializați treptat. La vârsta timpurie, prin intermediul conținuturilor din diferite texte literare, ei însușesc *normele etice*: învață ce e bine și ce e rău, cum trebuie să comunice și să se comporte cu cei din jur, cum trebuie să fie relațiile lor interpersonale, ce atitudine să aibă față de adulți și unul față de altul. Ei învață a fi sinceri, modești, cinstiți, neînvidioși, politicoși etc.

Concomitent cu însușirea normelor etice, în cadrul activităților literare se dezvoltă și *sfera afectiv-volitivă* a copiilor. Ei învață *a aproba și a dezaproba, a compătimi și a condamna, a fi veseli sau triști* etc. La vârsta preșcolară, copiii își exersează și formează asemenea calități volitive ca independența, stăpânirea de sine, îndrăzneala, fermitatea, curajul, perseverența etc. Tot la această vârstă, cu ajutorul textelor din literatura pentru copii, se dezvoltă în continuare și *sfera intelectuală* a copiilor: vorbirea, senzațiile, percepțiile, reprezentările, imaginația, memoria, gândirea, atenția, aptitudinile, creativitatea, talentul. Fără dezvoltarea corect dirijată a acestora e de neconceput dezvoltarea personalității, încadrarea copilului în societate.

Important este și procesul dezvoltării *sferii atitudinale*. Eu-l, conștiința de sine, orientarea, aprecierea, afectivitatea etc.; *sfera volitivă, sfera intelectuală* (vorbirea, gândirea, aptitudinile etc.) în interacțiunea și integritatea lor, împreună cu *sfera particularităților individuale* condiționate biologic (temperamentul, genul, etc.), formează ceea ce se numește personalitate. Deci, dacă personalitatea nu e numai „măsura socialului din noi”, nu e numai „totalitatea relațiilor sociale ale individului”, ci și o ființă complexă, integrată biopsihosocial, ea trebuie formată și dezvoltată în ansamblu și nicidecum pe părți sau automat.

Direcțiile realizării acțiunilor educative în procesul de educație literar-artistică și ale realizării scopului socializării copiilor de vârstă preșcolară prevăd: *educația simțurilor, cognitivă, a imaginației, a atitudinilor și a caracterului*.

În acest proces se efectuează și realizarea acțiunilor educative care includ și obiectivele generale educaționale:

Educația fizică: dezvoltarea armonioasă, coordonarea motrică, dezvoltarea motricității fine, alimentarea normală, ocrotirea sănătății, călirea organismului.

Educația morală: formarea reprezentărilor morale, formarea deprinderilor și a obișnuințelor elementare de muncă, educarea sentimentelor morale și a convingerilor, dezvoltarea calităților de voință, formarea treptată a trăsăturilor pozitive de caracter.

Educația intelectuală: însușirea unor cunoștințe noi, formarea primelor elemente ale concepției materialist-dialectice despre lume, dezvoltarea

proceselor de cunoaștere, deprinderea copiilor cu munca intelectuală (prin jocuri și activități).

Educația estetică: dezvoltarea simțului estetic, sesizarea și înțelegerea frumosului în natură, în viață, formarea unui comportament social frumos, formarea deprinderilor de percepere și înțelegere a operelor de artă, formarea unor deprinderi elementare de desen, construire, modelaj, dramatizare, muzică, dans și literatură, stimularea posibilităților creatoare și a unor aptitudini artistice.

Bibliografie:

1. Alport, G. Structura și dezvoltarea personalității. București: EDP, 1981, 580 p.
2. Arhip A., Papuc L. Noile educații – imperative ale lumii contemporane. Chișinău: Tipografia Centrală, 1996, 142 p.
3. Cemortan S. Curriculumul educației copiilor în instituțiile preșcolare de diferite tipuri. Chișinău: Lumina, 1997.
4. Cemortan S. Teoria și metodologia educației verbal-artistice a copiilor. Chișinău: CEP UPS „I. Creangă”, 2001, 202 p.
5. Cuznețov L. Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei. Chișinău: CEP USM, 2008, 624 p.

Stela CEMORTAN,
doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar,
șef sector Educație Timpurie,
Institutul de Științe ale Educației, Chișinău

FAMILIA CA PARTENER AL BIBLIOTECII ȘCOLARE

*„Și când învățam eu la școală, mama învăța cu mine acasă
și citea acum la ceaslov, la psaltire și Alexandria mai bine decât mine
și se bucura grozav când vedea că mă trag la carte”
(Ion Creangă)*

Dragostea pentru slova tipărită se naște în familie și se formează în continuare în școală și bibliotecă, aceste institut sociale purtând marea răspundere pentru cultivarea în sufletul copiilor a valorilor perene de bine, frumos și adevăr. De aici și sensul profund al metaforei „cuvântul care zidește”, transpus în extraordinara forță pe care o deține această „unealtă magică” – cartea – în construirea și modelarea personalității copilului. Formarea deprinderilor de muncă cu cartea este motivată de rolul pe care aceasta îl are

în formarea personalității copilului și a adolescentului, a spiritului uman de-a lungul întregii vieți.

Punctul de plecare în acest demers se află în studierea cu atenție a unui întreg ansamblu de factori ce influențează evoluția cititorului, printre care: caracteristicile psihopedagogice ale celor trei grupe de vârstă ale copilului, familia din care provine, activitățile culturale destinate lor și locul lecturii în contextul acestora.

Alături de familie, biblioteca urmărește formarea deprinderilor de lectură și transformarea lecturii într-o preocupare statornică. De cunoștințele, atitudinea și tactul pedagogic al bibliotecarului depinde, în mare măsură, dacă pasiunea pentru lectură va rămâne a fi una prioritară pe parcursul întregii vieți.

Timpul liber al copilului se clasifică în timp pentru distracție, dezvoltare și destindere. Dezvoltarea este fizică, spirituală și intelectuală. În dezvoltarea intelectuală pe primul loc e situată lectura, apoi jocurile intelectuale, Internetul și comunicarea.

Programul de activități al bibliotecii școlare trebuie să fie în corespundere cu obiectivele educației și, mai ales, trebuie să răspundă cerințelor de informare și documentare determinate de procesul de studiu și educație. Biblioteca oferă un mediu de toleranță, cunoaștere și creativitate tuturor factorilor implicați în activitatea școlară, iar bibliotecarul trebuie să cunoască diversitatea publicului, să promoveze lectura, să-și diversifice strategiile și oferta, să lucreze în colaborare cu familia.

Cum putem forma un parteneriat eficient între bibliotecă și familie? Iată câteva sugestii:

- Fiți pozitivi – vorbiți despre beneficiile colaborării, arătați că sunteți interesat și vreți să ajutați;
- Respectați individualitatea – fiecare copil/părinte este o persoană unică ce are dreptul la respect și înțelegere;
- Fiți sincer – formați-vă o imagine cât mai reală și clară a problemelor care vă preocupă;
- Fiți parteneri – accentuați mereu ideea că, pentru binele copilului, trebuie să conlucrați;

De rezultatele parteneriatului cu familia beneficiază atât părinții și copiii, cât și bibliotecarul. Părinții își dezvoltă noi deprinderi și au sentimentul de satisfacție pentru că contribuie la realizarea unor scopuri comune. Copiii apreciază faptul că părinții și bibliotecarul colaborează în favoarea lor, iar bibliotecarul își cunoaște mai bine beneficiarii, reușește să organizeze mai eficient activitatea cu copiii, delegând o parte de responsabilități părinților.

E important ca parteneriatul format să fie un parteneriat eficient, bazat pe încredere și respect reciproc. Devenind parteneri în dezvoltarea copilului, părinții asigură coerența lecturii în mediul familiei, iar bibliotecarul identifică interesele, evaluând progresul lui.

În Liceul „Vasile Alecsandri”, care are statut de liceu clasic, învață elevi cu vârsta între 15 și 18 ani, care sunt deja formați ca cititori. Aici există o colaborare fructuoasă între administrația liceului, corpul didactic, biblioteca și familiile elevilor. Această colaborare se manifestă nu numai prin susținerea materială, pe care o acordă Asociația părintească a liceului în completarea colecției de carte a bibliotecii, ci și prin implicarea părinților în toate activitățile pe care le organizăm.

Biblioteca liceului, cu sprijinul cadrelor didactice, organizează diverse activități culturale ce sunt prezentate la ședințele părintești. De exemplu, în colaborare cu Cercul dramatic al liceului, condus de profesoara de limba română Angela Țurcanu, și cu fosta elevă Daniela Burlaca și familia sa, au fost înscenate fragmente din *Înșiră-te mărgărite* de V. Alecsandri, *Luceafărul* de M. Eminescu, *Povara bunătății noastre* de I. Druță și sceneta *Interzis sub 18 ani*, care au fost prezentate la ședința generală a părinților. Cu concursul părinților au fost organizate activitățile culturale *Sărut, femeie, mâna ta, Datini din străbuni, Dragobetele*, conferința *Fenomenul copiilor „orfani”*. Au devenit o tradiție frumoasă prezentările de carte ale părinților, printre cele mai recente fiind prezentarea cărților *Eva* și *Știu și văd* de Ion Chiriac.

Există o relație directă între modul în care e motivată lectura în școală și opțiunile pentru lectura în familie. Mulți dintre părinți sunt interesați ca copilul lor să citească mai mult, pentru a se dezvolta multilateral. Acești părinți vin permanent la bibliotecă și verifică ce și cât a citit copilul său, optând pentru continuarea lecturii și în familie. Avem, însă, și foarte mulți elevi, ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate pentru a-și putea întreține familia. Acest fenomen al copiilor „orfani” cu părinți este unul dintre cele mai nefaste, pe care le trăiește familia de azi. Din numărul total de 480 de elevi, care învață în Liceul „Vasile Alecsandri”, doar 281 sunt din familii complete, 68 elevi fiind din familii incomplete, 64 din familii cu un părinte peste hotare, 63 din familii cu ambii părinți peste hotare și 4 elevi orfani.

Pentru a vedea care e locul lecturii în familie, am realizat un mini-sondaj printre elevii noștri, propunându-le să răspundă la câteva întrebări:

1. Familia ta dispune de o bibliotecă? da – 61% nu – 39%
2. Părinții tăi citesc? da – 38% nu – 62%
3. În familia ta se discută despre cărțile citite? da – 17% nu – 83%

Analizând aceste rezultate, putem constata că, deși fiecare a treia familie dispune de o bibliotecă, doar fiecare al șaselea părinte citește și numai în fiecare a zecea familie se discută despre cărțile citite. Este un argument în plus în favoarea colaborării mai active a bibliotecii cu părinții, implicării acestora în activitățile de promovare a lecturii. Acest parteneriat trebuie să fie permanent și continuu, astfel încât să câștigăm, în persoana părinților, niște aliați puternici și fideli, care să ne susțină în efortul de a dezvolta și menține interesul copiilor pentru lectură.

Bibliografie:

1. Chirilenco, S.; Tăut, A.; Cutasevici, A. Educația familială. Ch., 2005.
2. Familia. Ch., 2010.
3. Didactica Pro, nr.1, 2011.
4. Familia ortodoxă, nr.3, 2010.
5. Familia ortodoxă, nr.4, 2010.

Veronica SANDU,
bibliotecar, Liceul Teoretic „V. Alecsandri”,
Chișinău

VOLUNTARIATUL ȘI COEZIUNEA SOCIALĂ

Voluntariatul este una dintre strategiile importante pentru echilibrul social și spiritual al lumii actuale și pentru reconfigurarea rolului bibliotecii care, dacă nu are puterea de a schimba societatea, cel puțin o poate îmbunătăți.

Voluntariatul a fost tema Conferinței Naționale „Anul European al Voluntariatului 2011”, care a avut loc în data de 4 februarie a.c., la Hotelul Howard Johnson Grand Plaza din București. Conferința a fost moderată de Vladimir Simion, din partea Centrului de Cercetare și Consultanță în Domeniul Culturii, organismul național de coordonare pentru Anul European al Voluntariatului 2011 în România.

Printre cei care au luat cuvântul s-au aflat Iulia Deutsch – șeful adjunct al Reprezentanței Comisiei Europene în România, Irina Cajal Marin – subsecretar de stat din Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, Cristina Rigman – din partea VOLUM, Federația Organizațiilor care Sprijină Dezvoltarea Voluntariatului în România și Margareta Pâslaru – ambasador al AVE 2011 în România.

Participanții au subliniat lipsa cadrului legal, lipsa unei definiții clare și a unor strategii comune la nivel european și necesitatea de a contura aceste lucruri. În acest sens, a fost organizat un plan național de acțiune care constă din patru mari obiective: (1) depunerea de eforturi în favoarea creării unui mediu propice voluntariatului în România; (2) abilitatea organizatorilor de activități de voluntariat pentru ameliorarea calității activităților de voluntariat; (3) recunoașterea activităților de voluntariat; (4) creșterea gradului de sensibilizare cu privire la valoarea și importanța voluntariatului.

De asemenea, au fost stabilite prioritățile în vederea elaborării unei strategii naționale, unei platforme on-line, crearea unui sistem coerent de recunoaștere a competențelor voluntarilor și acțiunile în vederea organizării unei serii de conferințe, precum și a Săptămânii Naționale a Voluntariatului în perioada 9-15 mai 2011. Ultima parte a conferinței a fost dedicată oportunităților de finanțare europene, printre care programele Autorității Naționale pentru Sport și Tineret (ANST), Programul Europa pentru cetățeni 2007–2013.

La nivelul Uniunii Europene există teme prioritare anuale: viitorul UE și valorile sale fundamentale, cetățenia europeană activă prin participare civică și democrație în Europa, dialogul intercultural, bunăstarea cetățenilor în Europa ce are în vedere ocuparea forței de muncă, dezvoltarea durabilă și coeziunea socială. Orice proiect la nivel european se realizează doar în parteneriat cu

organizații din alte țări. Direcțiile și acțiunile inițiate implică măsuri și sub-măsuri, precum și criteriile financiare, de flexibilitate, de durabilitate etc. Se acordă sprijin proiectelor inițiate de organizații ale societății civile, cu condiția ca proiectele să se bazeze pe tematici europene de interes general, iar impactul politicilor europene să constituie un rol important, se acordă sprijin structural pentru think–thank, sprijin pentru organizații ale societății civile de nivel european. Toate programele comunitare sunt dedicate organizațiilor cu caracter juridic, și nu persoanelor fizice. Țara selectată de Comisia Europeană pentru cooperări în 2011 este Mexicul.

În 2008, Anul European al Dialogului Cultural, Biblioteca Metropolitană București – Filiala „Ion Creangă”, a inițiat un proiect intitulat „Diversitate culturală”, desfășurat pe parcursul unui an, în cadrul căruia au fost invitați reprezentanți ai Ambasadelor Indiei, Greciei, Portugaliei, Peru, Spaniei, Mexicului, Poloniei, precum și reprezentanți ai comunității aromâne. *Întâlnirea cu Celălalt* a fost sărbătorită pentru toate categoriile de vârstă prin expoziții, muzică, artă culinară, evocări literare, filme artistice și un dialog între utilizatorii bibliotecii și reprezentanți ai culturilor respective. Materialele utilizate în proiect au provenit parte din fondul bibliotecii și parte au fost împrumutate de ambasade pe durata proiectului.

În 2010–2011, Biblioteca Metropolitană București prin Serviciul Resurse Educative. Animație Culturală, pe care îl coordonez, în colaborare cu Asociația *Young Initiative*, condusă de președintele Răzvan Sassu, și cu Direcția Generală pentru Asistența și Protecția Copilului, Sector 4, a inițiat Proiectul „**Punți către cunoaștere**”, de data aceasta desfășurat în afara bibliotecii, pentru copiii dintr-un centru de plasament. Proiectul a fost câștigătorul ediției septembrie–octombrie a Concursului lunar de participare comunitară, desfășurat de IREX România. La centrul de plasament, unde are loc proiectul, sunt aduși copii care provin din familii recent divorțate sau cu o situație materială precară.

Asociația *Young Initiative* este un ONG care-și propune „să contribuie activ la dezvoltarea personală și profesională a tinerilor din România, precum și la educația și cultura acestora, astfel încât aceștia să-și poată croi o carieră corespunzătoare potențialului lor”³.

Scopul proiectului este creșterea gradului de acces la cultură, educație și tehnologie pentru un grup de 60 de copii instituționalizați cu vârste cuprinse între 5 și 18 ani. Aceștia beneficiază de 3 desktop-uri PC, 1 videoproector, 1 multifuncțional, 1 flip-chart magnetic, 10 pachete software educațional, 20 DVD-uri filme pentru copii, 3 mese calculator și consumabile.

Din punct de vedere organizatoric, în paralel cu crearea și amenajarea Centrului de Formare și Educație Non-Formală, în luna decembrie 2010, Asociația *Young Initiative* a realizat mai multe interviuri cu voluntari pentru

³ <http://www.younginitiative.org/despre.php>

o bună selecție a acestora prin intermediul departamentului propriu de resurse umane. În prezent, există 20 de voluntari activi, studenți și educatori. Principalele criterii au fost experiențele din proiectele anterioare, în care au fost implicați copiii, disponibilitatea de a lucra cu aceștia și disponibilitatea legată de timp și abilități corespunzătoare celor trei module importante ale activităților: IT, lectură și animație.

Biblioteca Metropolitană București, co-organizator al proiectului, a participat la organizarea centrului, a agendei de lucru și a ședințelor on-line și *face-to-face*, la furnizarea documentelor pentru lectură și a altor materiale pentru ateliere video pentru activitățile de animație. De asemenea, doi bibliotecari au fost aleși coordonatori ai activităților de lectură și, respectiv, animație.

În cadrul centrului a fost creată o mini-biblioteca de 300 de volume din donații realizate de bibliotecă și alte persoane, care au fost interesate de proiect. Ulterior, s-au primit sponsorizări pentru copii, care au constat în apă și sucuri de la Romaqua și rulade și cozonaci de la Vel Pitar.

Ședințele lunare au ca scop atât comunicarea și soluționarea diferitelor probleme întâmpinate în desfășurarea activităților, cât și jocuri de cunoaștere a voluntarilor între ei. Aceștia au fost de la început în bune relații, au lucrat în echipe de doi voluntari, realizând o activitate simplă sau una combinată: animație–lectură, lectură–IT, animație–IT. Ședințele on-line au fost realizate pe Huddle și le-am coordonat împreună cu Răzvan Sassu, președintele Asociației Young Initiative, de Mihai Mona, bibliotecar, responsabil modul animație, și Gabriela Voicu, responsabil modul lectură.

În același timp, au fost planificate vizite la bibliotecă în vederea familiarizării copiilor cu spațiul bibliotecii, cu serviciile și programele educaționale, cu atelierele de creativitate. De asemenea, Teatrul de Păpuși „Licurici” al Bibliotecii Metropolitane București, cu o vechime de 35 de ani, a susținut spectacole pentru cei mici și este partener al proiectului.

Voluntariatul are efecte benefice în ceea ce privește coeziunea socială, care se reflectă în proiectele bibliotecii prin activitățile culturale și de socializare pentru toate vârstele. Vernisajele sunt, în acest caz, cele mai potrivite, întrucât inaugurarea expozițiilor pentru copii și tineret înseamnă, de asemenea, micro-concerte, întâlniri cu actori, prezentarea unor delicatese gastronomice. O întâlnire de acest gen nu ar fi posibilă fără „prietenii bibliotecii”, acele persoane care participă activ și gratuit la desfășurarea optimă a evenimentelor. Fie că sunt părinți sau bunici, sau cadre didactice, aceștia au participat și au socializat, reușind să se ajute reciproc. În felul acesta, participarea activă și coeziunea socială la nivel micro este un fapt real, iar familia este nucleul de bază în acest sens.

În altă ordine de idei, întâlnirile, spre exemplu, dintre ONG-uri, medici pediatri și mămici, psihologi și profesori, între reprezentanți ai Ministerului

Muncii, Familiei și Protecției Sociale cu reprezentanți ai ONG-urilor, care militează pentru drepturile sociale, au rolul de a crea legături puternice între locuitorii metropolei.

Pentru cunoașterea acestor drepturi, este necesară și crearea unor fonduri complexe în bibliotecă cu documente aferente, care pot constitui o bază de discuție pentru astfel de întâlniri. Biblioteca are o responsabilitate socială majoră și va trebui să folosească această oportunitate pentru a crea noi servicii.

Voluntariatul este un aspect esențial în realizarea unei coeziuni sociale în sensul în care poate determina activități pozitive membrilor comunității în ceea ce privește atitudinea vizavi de ceilalți și de valorile societății în general, printre care se situează și familia. Voluntariatul nu are vârstă, prin urmare selecția voluntarilor, în funcție de proiect, cuprinde toți membrii familiei. Ca nucleu al societății, familia poate determina o schimbare de perspectivă pentru cetățeni, făcându-i mai generoși, mai altruști.

Majoritatea instituțiilor de cultură ale statului lucrează cu voluntari. Este timpul ca biblioteca să inițieze recrutări de voluntari și programe care să-i implice în activități, și asta nu doar pentru că 2011 este Anul European al Voluntariatului, ci ca o direcție permanentă.

Gabriela TOMA,
Biblioteca Metropolitană București

PROIECTUL „SUNT VOLUNTAR”

Voluntariatul este o activitate desfășurată din propria inițiativă, în sprijinul altor persoane sau al comunității în ansamblu. Declarația Universală cu privire la Voluntariat⁴ promovează drepturile fiecărei femei, al fiecărui bărbat sau copil de a se asocia și de a activa ca voluntar, fără deosebire de originea culturală sau etnică, religie, vârstă, sex, condiție fizică, socială sau economică. Toate persoanele din lume trebuie să aibă dreptul de a-și oferi benevol timpul, talentul și energia în beneficiul altor persoane sau al comunității lor, prin acțiuni individuale sau colective și fără a aștepta recompense financiare.

Voluntariatul este o componentă fundamentală a societății, impunându-i cele mai nobile aspirații ale omenirii – pacea, libertatea, oportunitatea, siguranța și justiția pentru toate persoanele. Voluntariatul – la nivel individual sau în grup – reprezintă o modalitate, prin care:

- pot fi întărite și susținute valorile legate de comunitate, de serviciul

⁴ Declarația Universală cu privire la Voluntariat [citată 27.02.2012]. Disponibil în internet: http://prisa.md/rom/volunteering_framework_001

- adus aproapei și de atașamentul față de aproape;
- persoanele pot să-și exercite drepturile și responsabilitățile de membri ai comunității, în timp ce învață și se dezvoltă pe parcursul întregii vieți, realizându-și astfel întregul potențial uman.

Serviciul de voluntariat este foarte divers. În orice domeniu este cineva care are nevoie de ajutorul unui voluntar. Din acest motiv am hotărât să inițiem un club al copiilor – beneficiari ai bibliotecii care doresc să devină voluntari. Proiectul „Sunt Voluntar” a fost inițiat cu scopul de a forma o echipă de copii-voluntari care să fie implicați mai activ în activitatea bibliotecii, să fie promotorii cărții și lecturii printre semenii lor (copiii acceptă cu mai mult entuziasm, se implică mai activ atunci când propunerea vine de la un prieten sau coleg de aceeași vârstă). Sub semnul Anului European al Voluntariatului 2011 și cu sloganul „**Anul acesta se poartă Voluntariatul. Fii la modă, Voluntariatul îți vine bine!**», am pornit împreună cu un grup de copii să realizăm scopul propus la începutul acestui proiect.

Inițial, am lansat un apel prin care am dorit să incităm spiritele spre ceva captivant și interesant și care să trezească interesul pentru această activitate: „*Știm că îți pasă ce se întâmplă în jurul tău, că ai vrea să te implici, să ajuți, cauți o nouă provocare, prieteni noi și că vrei să înveți lucruri noi și să-ți formezi deprinderi utile – Fii Voluntar în Bibliotecă!*”

Concomitent, am propus și o listă de motive care ar putea să-i determine pe copii să devină voluntari ai bibliotecii:

- pentru a nu pierde vremea acasă;
- pentru a vă distra;
- pentru a vă face noi prieteni;
- pentru a fi cu prietenii care sunt deja voluntari;
- pentru a învăța lucruri noi și a forma deprinderi utile;
- pentru a întoarce o parte din ceea ce ați primit de la alții;
- pentru a vă simți utili;
- pentru a fi parte a unei organizații prestigioase;
- pentru a testa ceva nou;
- pentru a-i ajuta pe cei mai puțin norocoși;
- pentru a realiza ceva, pentru a face o schimbare;
- pentru a vă asuma o responsabilitate;
- pentru a face parte dintr-o echipa;
- pentru a înțelege problemele comunității în care trăiți.

Recrutarea voluntarilor a fost un proces de durată, în cadrul căruia am propus mai multor copii să practice această activitate. Am ținut cont de interesele potențialilor voluntari și de necesitățile bibliotecii de a recruta copii activi, comunicabili, entuziaști, dispuși să ajute și să se implice în desfășurarea unor activități în favoarea bibliotecii și beneficiarilor.

Orientarea a fost o oportunitate pentru viitorii voluntari nu numai

pentru a se familiariza cu organizația și activitățile concrete ale acesteia, dar și pentru a cunoaște posibilitățile de instruire existente. Au fost descrise activitățile pe care trebuie să le realizeze în cadrul voluntariatului și rolul lor în această organizație. Toți membrii echipei au fost încurajați să investească energie și timp în acest proiect, să dea dovadă de disponibilitate și deschidere față de alți colegi. Am încercat să-l cunosc pe fiecare în parte și să evaluez corect necesitatea acestuia de instruire și sprijin, să aflu ce știe și ce-i place să facă. L-am determinat să se concentreze asupra potențialului muncii lui și i-am dat posibilitatea să beneficieze de noi experiențe.

În acest proiect s-au inclus șase beneficiari, elevi de la diferite instituții de învățământ. Ei au fost implicați în atragerea cititorilor noi, desfășurarea orelor de lecturi comentate, întocmirea și distribuirea listelor de lectură, altor materiale promoționale, aranjarea la raft a cărților, lucrul cu restanțierii. Aportul voluntarilor a fost semnificativ, deși la prima vedere ar părea că activitatea lor nu a fost atât de vastă, referindu-se doar la câteva dintre multiplele procese care se realizează într-o bibliotecă. Am hotărât să încadrăm copiii în activități nu prea complicate, care să le formeze o atitudine pozitivă față de lucrul de bibliotecă. Am ținut cont de vârsta lor (9–15 ani), de timpul pe care îl pot acorda activităților de voluntariat pe lângă alte ocupații pe care le au (temele pentru acasă, cercuri pe interese, cursuri de limbi străine etc.). Pentru fiecare voluntar a fost stabilit un program flexibil și sarcini concrete, pe care s-au străduit să le îndeplinească conștiincios și cu multă responsabilitate.

În cadrul întrunirii de totalizare am stabilit care au fost beneficiile pentru participanții la acest proiect: stabilirea și consolidarea unor relații de prietenie, dezvoltarea abilităților de comunicare, dezvoltarea spiritului de echipă, conștientizarea importanței bibliotecii pentru comunitate. Voluntarii au mărturisit că au învățat să fie mai responsabili, mai exigenți față de sine, mai perseverenți și sociabili, mai amabili și toleranți. Toți împreună am învățat lucrul în echipă, ne-am convins de faptul că voluntariatul este o activitate ce creează o dispoziție bună, dezvoltă creativitatea, permite organizarea timpului liber, e o modalitate nouă de a te afirma în mediul semenilor și în societate.

Oxana FODOR,
*șef Filială, Biblioteca Națională
pentru Copii „Ion Creangă”*

PORTOFOLIUL BIBLIOTECARULUI

CLUBUL DE VACANȚĂ – CLUBUL CURIOSILOR (Experiența Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați)

*„Copilul nu este o sticlă pe care trebuie s-o umpli,
ci un foc pe care trebuie să-l aprinzi”
(Montaigne)*

Educația non–formală a utilizatorilor copii este în permanenta atenție a bibliotecii noastre, care, printr-o bogată și variată achiziție de carte, printr-un ambient plăcut și printr-o activitate educativ–culturală continuă, încearcă atragerea la lectură a utilizatorilor de la cea mai fragedă vârstă. Asocierea jocului cu lectura, încurajarea exprimării libere, socializarea, crearea unei atmosfere distinse, conștientizarea importanței lecturii sunt câteva modalități prin care se încearcă atragerea copiilor în bibliotecă. În general, toți copiii au disponibilitate pentru lectură, dar depinde de noi, adulții (părinți, profesori, bibliotecari etc.), să știm să-i provocăm, să-i incităm și să-i orientăm spre lectură.

În acest sens, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați a inițiat în anul 2010 o campanie de promovare a lecturii intitulată *Să ne întoarcem la lectură. Citește și tu!* Campania a început o dată cu deschiderea oficială a Festivalului Național de Carte „Axis Libri”, ediția a II-a, organizat de bibliotecă în perioada 1–6 iunie 2010. Debutul campaniei s-a făcut prin amplasarea unui *Punct de înscriere* chiar în inima Târgului (Festivalului Național de Carte „Axis Libri”), astfel încât orice doritor a avut posibilitatea să obțină permis de intrare la bibliotecă. Campania propriu-zisă a constat în organizarea a trei *marșuri ale cărții*, pe trei trasee diferite și în zile diferite, cu elevi din școlile gălățene. Copiii au defilat îmbrăcați în coperte confecționate de ei, au purtat pancarte cu sloganuri despre carte, au împărțit fluturași și au scandat sloganul *Citește și tu!* Pe întreaga perioadă a campaniei s-au luat interviuri pe stradă și s-au adunat impresiile celor din jur într-un *Jurnal de campanie*.

Altă activitate interesantă și atractivă, care s-a desfășurat la Biblioteca „V.A. Urechia”, săptămânal, în perioada vacanței de vară (iunie, iulie, august și începutul lui septembrie 2010), a fost *Clubul de vacanță* cu două componente: *Clubul curiosilor* și *Cafeneaua culturală*.

Cafeneaua culturală, organizată de colectivul secției Împrumut la domiciliu pentru adulți, a reprezentat o modalitate concretă de a veni în sprijinul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15 și 25 de ani, afectați și ei de criza economică, oferindu-li-se posibilitatea de a-și petrece timpul liber într-un

mod plăcut și util, dar și o modalitate de educație non-formală. Au participat adolescenți, scriitori, voluntari și bibliotecari.

În cadrul *Clubului curioșilor*, organizat de colectivul secției Împrumut la domiciliu pentru copii, cei mici au avut parte de o „altfel” de vacanță, prin participarea la un program educațional de acțiuni interesante și diversificate. Promovarea *Clubului de vacanță* pentru cei mici s-a realizat încă din luna iunie, cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului, în cadrul *Zilelor Cărții pentru Copii* și a *Festivalului Național de Carte „Axis Libri”*. Înscrierea la club s-a efectuat prin completarea unui formular de înscriere și pe baza permisului de intrare la bibliotecă. Pe parcursul vacanței de vară au avut loc zece întâlniri cu membrii *Clubului de vacanță*, denumit *Clubului curioșilor*, respectiv în fiecare zi de miercuri, între orele 10.00–12.00. S-au înscris și au activat la acest club aproximativ 300 de copii, prezenți la întâlniri au fost în medie 60–70, cu vârsta cuprinsă între 5 și 14 ani. S-au confecționat ecusoane pentru membrii clubului și s-a întocmit o condică de prezență, în care copiii își notau numele și prenumele. Condica a avut rolul de a ține evidența celor prezenți și de a le da copiilor sentimentul de utilitate.

La întâlnirile membrilor *Clubului curioșilor* au participat colectivul secției Împrumut la domiciliu pentru copii, colegii din bibliotecă, managerul instituției, care ne-a susținut și încurajat pe toată perioada clubului de vacanță, colaboratori din alte instituții de cultură, precum și voluntari: adolescenți, cadre didactice, părinți și bunici implicați în diverse activități. Colaborarea cu cadrele didactice din școlile gălățene a dus la încheierea contractelor de voluntariat, astfel încât pe întreaga perioadă de vacanță voluntarii au participat la unele activități ale clubului și s-au implicat în realizarea lor. Activitățile s-au desfășurat în mare parte în curtea bibliotecii, în cadrul Secției Împrumut la domiciliu pentru copii și în Sala de activități, respectiv Sala „Mihai Eminescu”.

Deschiderea festivă a *Clubului curioșilor* a avut loc pe data de 7 iulie 2010, în curtea Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”. Cei prezenți au fost informați despre programul activităților, care se va derula pe întreaga perioadă de vacanță. Pentru fiecare întâlnire s-au stabilit câte două activități, dar pe parcurs programul a mai suferit și unele modificări, în funcție de timpul disponibil al colaboratorilor, dar și de preferințele copiilor. Programul a fost afișat în locuri vizibile pentru public, în cadrul Secției Împrumut la domiciliu pentru copii, la cele două filiale, precum și pe pagina web a bibliotecii (www.bvau.ro). La aceeași întâlnire s-a prezentat activitatea din campania de promovare a lecturii *Să ne întoarcem la lectură. Citește și tu!* Cadrele didactice au propus pentru lectură două titluri, iar copiii au promis că le vor citi și le vor povesti la una din activitățile clubului. Cei prezenți au avut posibilitatea să se cunoască, să-și comunice preferințele literare, să-și povestească unele întâmplări hazlii și să-și lase liberă imaginația pentru a crea o poveste. Cea de-a doua întâlnire, din 14 iulie, a avut ca temă *Citim, păstrăm, reconșionăm*

– activitate practică în cadrul Atelierului Legătorie, din biblioteca noastră. Copiii prezenți au fost impresionați de măiestria „doctorilor” cărților și au descoperit lucruri interesante despre frumoasa meserie de legător de carte. În aceeași zi „curioșii” au vizitat secțiile de împrumut, sălile de lectură, sălile de internet și multimedia și s-au familiarizat cu serviciile bibliotecii. La final, copiii au participat la confecționarea figurinelor din hârtie, iar cele mai frumoase au fost expuse în cadrul secției pentru copii. Interesantă s-a dovedit a fi și cea de-a treia întâlnire a *Clubului curioșilor*, din 21 iulie. Veniți în număr tot mai mare, membrii clubului (70 de copii prezenți) au avut posibilitatea să asculte o poveste și să cunoască un actor adevărat de la Teatrul de Păpuși „Gulliver”. Partea a doua a programului s-a desfășurat în curtea bibliotecii, unde copiii au avut parte de pictură facială și de participarea la cele mai frumoase jocuri de grup. La următoarea întâlnire micuții au avut posibilitatea să descopere alte profesii interesante, titlul acțiunii fiind: *Drumul cărții: scriitor – editor – tipograf – bibliotecar – cititor*. Invitați la manifestare au fost scriitorii, editorii, tipografi, bibliotecari și, bineînțeles, cititori, adică chiar membrii clubului. Captivați, copiii au asaltat invitații cu foarte multe întrebări, fiind interesați să afle informații despre profesiile prezentate.

După ce au cunoscut un actor, un scriitor, un editor, un tipograf, un bibliotecar, la cea de-a cincea întâlnire copiii au cunoscut un pictor. Cu sprijinul unei colaboratoare permanente (pictor, prof. Lenuța Băzu) cei prezenți au avut prilejul să participe la vernisajul unei expoziții personale de pictură, cu tema *Natura în culori*. La aceeași întâlnire copiii au vizionat la sala Multimedia filme din *Filmoteca de aur în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”*. La întâlnirea din 11 august membrii clubului au participat la o oră de pictură. Îndrumați de un profesor voluntar, copiii s-au familiarizat cu materialele și tehnicile picturii și au învățat să-și dezvolte simțul artistic. Cu desenele celor mici s-a realizat o expoziție în cadrul secției pentru copii. Instructive și educative au fost întâlnirile cu reprezentanții Inspectoratului Județean de Poliție Galați. Membrii *Clubului curioșilor* au vizionat filme despre prevenirea accidentelor rutiere și prevenirea victimizării minorilor.

Altă temă interesantă a *Clubului de vacanță* a fost *Călătorie prin Galațiul de ieri și de azi*. Copiilor le-au fost prezentate imagini din *Colecțiile speciale* ale Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” cu orașul Galați de altădată și un film realizat de un fotoreporter gălățean. Un alt moment deosebit al întâlnirilor a fost prezentarea volumului *Galați: Ghid istoric și turistic* (autori: Zanfir Ilie și Pompiliu Comșa). Cartea a fost prezentată de unul dintre autori, prof. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”. La rândul lor, copiii și-au prezentat cărțile de vacanță citite, au povestit și au participat cu mare interes la unele concursuri interactive, ce au avut ca

temă principală cartea. La penultima întâlnire a clubului, copiii au povestit întâmplări hazlii din vacanță, au participat la cele mai amuzante jocuri de grup și au vizionat un film de aventură.

Pe data de 8 septembrie 2010 a avut loc ultima întâlnire a membrilor *Clubului curioșilor*. După un bilanț al întregii activități de vacanță, cei mai fideli, mai activi și receptivi „curioși” au fost premiați. Diplomele au fost înmânate de managerul bibliotecii, prof. Zanfir Ilie, iar cărțile au fost oferite din partea Bibliotecii „V.A. Urechia” de coordonatoarea întregului program de vacanță pentru copii, șef secție Împrumut la domiciliu pentru copii, Târâlă-Sava Maricica. De asemenea, au primit diplome și atestate de participare la activitățile *Clubului de vacanță* toți colaboratorii și voluntarii implicați.

În continuare anexăm programul activităților *Clubului de vacanță – Clubul Curioșilor*.

CLUBUL DE VACANȚĂ – CLUBUL CURIOȘILOR

Zilele de desfășurare: 7 iulie, 14 iulie, 21 iulie, 28 iulie, 4 august, 11 august, 18 august, 25 august, 1 septembrie, 8 septembrie.

Zi calendaristică: miercurea din fiecare săptămână de vacanță.

Ore de desfășurare: 10.00–11.00 – Grupa I – copii cu vârsta de 5–9 ani;
11.00–12.00 – Grupa II – copii cu vârsta de 10–14 ani.

7 iulie 2010:

Deschiderea oficială a Clubului de vacanță pentru copii – prof. Ilie Zanfir, director, Biblioteca „V.A.Urechia” Galați;
Prezentarea programului de vară – Maricica Târâlă-Sava, șef secție Împrumut la domiciliu pentru copii;
Citește și tu! – continuarea Campaniei *Să ne întoarcem la lectură* (lansată în cadrul Festivalului Național al Cărții „Axis Libri”).
Propunere spre lectură a două titluri de vacanță, pe grupe de vârstă.
Prezintă: înv. Andrei Stan și prof. Gabriela Ciubotaru.

14 iulie 2010:

Citim, păstrăm, recondiționăm – activitate practică la Atelierul Legătorie a B.V.A.U.;
Biblioteca personală, ordine sau dezordine? – sfaturi practice.

21 iulie 2010:

Ora de poveste – lectură realizată de voluntarii secției pentru copii;
Din tainele profesiei de actor – întâlnire cu un actor de la Teatrul din Galați.

28 iulie 2010:

Lecție de istoria cărții – bibliotecar Valentina Oneț;
Drumul cărții: scriitor – editor – bibliotecar – cititor - invitați: scriitor, reprezentant Editura Axis Libri, editor.

- 4 august 2010:
Istoria Bibliotecii Județene „V.A.Urechia” prin imagini (prezentare multimedia);
Expoziția de carte – concepție și metodă.
- 11 august 2010:
Păstrarea tradiției, confecționarea măștilor populare – invitat: meșterul popular Paul Buța;
Ora de pictură – invitat: prof. Lenuța Bâzu.
- 18 august 2010:
Călătorie prin Galațiul de ieri și de azi, cu fotoreporterul Paul Budeanu (prezentare multimedia);
Galațiul creionat de copii – concurs de desene.
- 25 august 2010:
Impresii de lectură din cartea de vacanță. Concursuri interactive;
Filmoteca de aur în Biblioteca „V.A.Urechia” (Sala Multimedia).
- 1 septembrie 2010:
Jurnal de vacanță. Istorisiri ale unor întâmplări deosebite din vacanța copiilor.
- 8 septembrie 2010:
Încheierea programului de vacanță. Premiera. Evaluarea activității de vacanță.

Atât campania de promovare a lecturii *Să ne întoarcem la lectură. Citește și tu!*, cât și activitățile *Clubului de vacanță – Clubul Curioșilor* au fost o experiență frumoasă și interesantă atât pentru organizatori, cât și pentru participanți. Din acest motiv ne gândim ca și în anul viitor să continuăm campania de lectură și să pregătim activități noi de vacanță pentru utilizatorii bibliotecii noastre.

Maricica TÂRĂLĂ-SAVA,
șef secție Împrumut la domiciliu pentru copii,
Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați

CE ÎNSEAMNĂ SĂ FII „CIOARĂ ALBĂ”? (Dezbateri din Ciclul „Adolescentul în lumea informației”)

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” oferă spațiu și oportunități de comunicare tuturor adolescenților prin intermediul unor programe și proiecte speciale destinate acestui segment de utilizatori. Relevante în acest sens sunt ringurile intelectuale și dezbaterile. Abordarea diferitor teme

de interes major pentru tineri prin prisma dezbatelor a devenit deja o tradiție în activitatea bibliotecii. Astfel, la sfârșitul anului 2011, a avut loc dezbaterile cu genericul *Ce înseamnă să fii „cioară albă”*? Asupra acestui subiect s-a convenit la dezbaterile anterioare. Totul a pornit de la replica unui tânăr, care a zis: „Eu nu pot fi sincer, pentru că risc să fiu o „cioară albă”.

Atât noi, bibliotecarii, cât și elevii, ne-am propus să discutăm și să stabilim cum percepe adolescenții expresia „cioară albă”, cui și în ce cazuri i se atribuie acest calificativ și care este relația dintre „ciorile albe” și ceilalți membri ai societății.

Dezbaterile au fost organizate în colaborare de către serviciile „Activitate cu copii de 11–16 ani” și „Mediateca” (coordonatori: șef serviciu Zinaida Ursu, șef serviciu Lolita Caneev, bibliotecar Eugenia Mocrinschi). La dezbateri au participat elevi de la 4 instituții de învățământ din capitală: Liceul Teoretic „Gh. Asachi”, Liceul Teoretic „N. Gogol”, Școala nr. 5 „Al. Donici” și Colegiul Național de Comerț al ASEM.

Discuțiile au fost moderate de către Angela Nicolaou, psiholog, psihoterapeut și hipnoterapeut. În debutul întâlnirii ne-am propus să aflăm cu ce se asociază, în viziunea adolescenților, o „cioară albă” și care sunt trăsăturile de caracter ale acesteia. În rezultat a ieșit un caleidoscop întreg de asocieri: geniu, individualitate, curcubeu, zebra, unic, puritate, caracter etc. Printre trăsăturile de caracter au fost numite: verticalitatea morală, aroganța, independența, nonconformismul, principialitatea, voința, sinceritatea, singurătatea, cinismul ș.a.

„Cioara albă” între *da* și *ba*

Primul subiect al dezbatelor a fost: „Cine este „cioara albă” și care sunt cauzele apariției ei?” Tinerii trebuiau să se pronunțe pe marginea frazeologismului „cioară albă”: se datorează caracteristicii apreciativ-emoționale a societății sau este rezultatul stării interne a individului?

În viziunea unor participanți „ciorile albe” sunt persoanele care nu respectă regulile societății, au trăsături de caracter și comportament deosebit, deseori sunt izolate de societate și care își pun scopuri imposibile. Alții cred că societatea este compusă din mase și minoritate. După ei, „cioara neagră” (simbolul maselor) are tendința să influențeze „cioara albă” (simbolul minorității), s-o asimileze, aceasta din urmă opunându-se, de obicei, vehement. În rezultatul provocărilor majorității din societate, „ciorile albe” formează grupuri speciale, unde ele se simt în largul lor. Deși sunt izolate, ele servesc deseori, prin calitățile lor, drept model pentru alții. Totuși, ele se influențează reciproc, au conchis participanții.

Spiritele s-au încins atunci, când un participant, indignat, le-a reproșat colegilor că o consideră pe „cioara albă” mai presus de „cioara neagră”. În acest sens au fost invocate ca exemple mari personalități ale istoriei, ca de

exemplu Einstein – „cioară albă” în sens pozitiv, dar și Hitler – „cioară albă” în sens negativ, care, totuși, este considerat de unii un geniu pentru că „a condus masele, sub influența lui s-a schimbat fața lumii”.

În continuare moderatorii au propus participanților să vizualizeze mai multe imagini, acestea reprezentând o fetiță care se roagă, un punk, un rocker, un kawai, un hippy, un tânăr studios și să stabilească care din ei ar fi o „cioară albă”. Una dintre eleve a remarcat că, pentru majoritatea membrilor societății, toți sunt „ciori albe”, însă în mediul lor își pierd acest statut, idee acceptată de toți participanții.

Cu referire la cauzele apariției „ciorii albe”, părerile elevilor au fost diferite. Unii cred că apariția „ciorilor albe” este legată de neînțelegerea individului de către societate, dar și de propriile lui complexe. Alții consideră că este un stereotip, o etichetă: „Dacă o „cioară albă”, după cum cred majoritatea participanților, include în sine multe calități pozitive, cum ar fi, de exemplu, individualitatea, eu aș prefera să fiu o individualitate și sunt categoric împotriva etichetei de „cioară albă”, a declarat unul dintre participanți. Pentru a încheia acest subiect, moderatoarea le-a propus tuturor participanților să determine cauzele apariției „ciorilor albe”. Conform lor, acestea ar fi: nevoia de afirmare, educația, influența grupului, influența societății, caracterul înnăscut. Apreciind afirmațiile tinerilor, psihologul a subliniat că, totuși, un rol determinant îl joacă trăsăturile neurologice și apoi educația, și se manifestă, în deosebi, în perioada adolescenței.

„Cioara albă” – un pas spre progres?

Cum e să fii o „cioară albă?” – a fost cel de-al doilea subiect propus pentru dezbateri.

Epoca de tranziție blochează manifestarea „ciorilor albe” și, totuși, a fi azi o „cioară albă” nu este ceva rău, având acest statut, ai o șansă în plus de afirmare – a fost de părere un adolescent. Cu multă sinceritate a vorbit la acest subiect o adolescentă, care înțelege cum e să fii în pielea unei „ciori albe”. Timp de doi ani a fost nevoită să schimbe câteva colective din motivul că nu era înțeleasă de colegi. Ea a menționat că și în prezent este considerată de către noii colegi o „cioară albă” și că ideile ei nu corespund cu ale celor de vârsta ei, care o consideră stranie și o evită. „Faptul că nu fumam, nu serveam băuturi alcoolice, când mergeam la discotecă, mă făcea să mă simt izolată. Dar tot eu, în pielea de „cioară albă”, eram cea mai bună prietenă pentru un drogat, doar eu îl înțelegeam, și nu ceilalți”, a mărturisit ea. „Nu e ușor. Sunt „ciori albe” care devin negre, dar, dacă reușesc să se mențină, formează elita. O „cioară albă” trebuie să fie neapărat puternică pentru a-și urma principiile. Eu nu vreau să mă schimb”, a spus în încheiere tânăra.

Alții consideră că „cioara albă” e o iluzie, ba chiar mai mult, ea nu există ci este doar un produs al anturajului de moment. Dacă totuși, cum se

crede, „ciorile negre” le asupresc pe cele albe, e adeseori pe merit: ele sunt foarte arogante.

Totalizând discuțiile la acest subiect, psihologul – moderator a ținut să remarce că capacitățile de comunicare ale fiecăruia dintre noi sunt diferite și de aceea percepem lumea în mod diferit. Necesitatea de a se evidenția este caracteristică fiecărei persoane, dar aceasta lipsește în grupuri unde sunt ierarhii, lideri. Unii membri ai grupului nu pot ori nu vor să lupte, se distanțează de ceilalți. Dilema unei „ciori albe” este în a alege între a fi cu grupul și a se evidenția.

La întrebarea „Ai vrea să fii „cioară albă?” au răspuns afirmativ doar patru participanți, pentru restul fiind un calificativ supărător. La fel, au fost foarte sceptici și în privința posibilității existenței unei societăți constituite doar din „ciori albe”.

Diversitatea „ciorilor” – cheazășia unei societăți avansate?

Ciorile albe sunt extraordinar de rare în natură. Anume această împrejurare i-a permis poetului satiric roman Iuvenalis (v. I–II a.e.n.) să facă o astfel de comparație: „Robul poate ajunge împărat, prizonierul poate să-și aștepte triumful. Numai că un astfel de norocos e mai rar decât cioara alba...” De atunci au trecut mii de ani, iar noi încă mai spunem: „Acesta e o cioară albă”, atunci când întâlnim o persoană care, prin anumite calități, se face remarcat printre ceilalți.

Ce-i de făcut în cazul când cădem sub incidența etichetei „cioară albă”? Adolescenții au încercat să identifice soluția pentru o comunicare eficientă și un maxim confort între indivizi. Ei consideră că fiecare trebuie să-și valorifice meritele; trebuie să te accepți pe tine însuși, nu contează ce gândesc alții; trebuie să ne respectăm reciproc, iar reacția societății este direct proporțională comportamentului nostru. Participanții au fost foarte sinceri, vorbind despre propria lor experiență. Un tânăr ne-a mărturisit că a fost cândva „cioară albă”, dar, pentru a nu se evidenția, a devenit, ca majoritatea, „cioară neagră”. Știind cum stau lucrurile, acum îi este ușor să-i înțeleagă pe cei numiți „ciori albe” și-i ajută să comunice cu „ciorile negre”. Analizând modul în care el se exprima, referindu-se la statutul său, psihologul a remarcat o neconcordanță între comunicarea verbală și cea nonverbală, observând unele „rămășițe” ale „ciorii albe”, și anume superioritatea gesturilor cu care își însoțea replicile de tipul: „eu sunt...” „eu vă spun...” „voi ați spus...” ș.a.

Foarte calculată a fost părerea unei adolescente care a militat pentru păstrarea diferențelor: ciori negre, albe, sure – doar așa putem avea progres!

„Deschideți inimile și lumea vă va deschide brațele”, „Să nu vă lăsați manipulați”, „Să fim atenți la mesajul comunicării interculturale”, „Păstrați principiile, dar învățați să vă înțelegeți reciproc”, „Să ne păstrăm eul propriu” – sunt doar câteva mesaje adresate adolescenților de către bibliotecarii și

profesorii care i-au însoțit la această întâlnire: Mariana Gnatiuc (Liceul „N. Gogol”), Valentina Melihov (Colegiul Național de Comerț), Ala Bomaistriuc (Școala nr. 5 „Al. Donici”), Olga Cuznețov (Liceul „N. Gogol”), Luminița Cobâlaș (Liceul „Gh. Asachi”). „Să ne iubim unul pe altul – doar așa vom putea depăși toate neînțelegerile, vom putea conviețui”, a încheiat moderatoarea Angela Nicolaou.

O dezbatere similară a avut loc și cu participarea tinerilor de la liceele cu predare în limba rusă: „N. Gogol”, „A. Cehov”, „M. Koțiubinski”, „Olimp”, „A. Cantemir” și „C. Sibirski”.

Organizatorii dezbaterilor consideră că acestea au fost de succes, pentru că tinerii au fost sinceri, fără complexe, au discutat în contradictoriu, dând dovadă de tact și cultură. Tema a fost una actuală și utilă și a satisfăcut dorința arzătoare a tinerilor de a comunica, de a se cunoaște unul pe altul.

Zinaida URSU,
*șef serviciu Activitate cu
copii de 11–16 ani,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”*

ACTIVITĂȚI LUDICE ÎN BIBLIOTECA ȘCOLARĂ

Primele informații despre activitatea ludică în bibliotecă le-am aflat cu câțiva ani în urmă la un simpozion internațional, organizat de către Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. Abordarea acestui subiect de către o colegă din România m-a marcat mult și am început să mă documentez mai detaliat despre activitatea ludică în general și activitatea ludică în biblioteca școlară în particular.

Jocul este un moment stimulator în cunoașterea lumii, iar cunoașterea prin joc este mai puțin dificilă și mai de lungă durată. Copilul se implică în joc cu mare plăcere, orice activitate pentru el fiind un joc. Prin joc el poate învăța și acționa, activitățile devenind mai captivante, mai interesante și mai distractive. Jocul contribuie la educarea și socializarea copilului. Recunoașterea jocului ca modalitate importantă de formare intelectuală și morală a determinat stabilirea unei *Zile Mondiale a Jocului*, care se marchează în data de 28 mai a fiecărui an.

Ludoteca este o formă alternativă de educație prin joc, care urmărește următoarele obiective:

- Dezvoltarea individuală și socială a copiilor printr-o metodă alternativă de educație, ce are ca instrument principal jocul;

- Promovarea culturii jocului pentru o dezvoltare armonioasă a copilului în cadrul activităților promovate în biblioteca școlară.

Îmi place să lucrez cu copiii, să utilizez în activitatea mea elemente de joc. Astăzi e din ce în ce mai greu să atragi copilul la bibliotecă, deoarece sunt multe alte oferte. Jocul poate fi una din căile de stimulare a lecturii. Bibliotecarul utilizează jocul pentru a oferi beneficiarilor – copii prilejul de a-și îmbogăți cunoștințele despre lume, despre viață, despre sine. Este important ca trecerea de la lumea jocului la lumea lecturii să se facă tot în forma unui joc. Jocul captivează cititorii de orice vârstă, în cazul în care el este atractiv, și în acest context contează mult pasiunea, priceperea și dăruirea bibliotecarului.

Într-o bibliotecă școlară ludoteca poate fi un spațiu dotat cu o colecție de jocuri de masă, jocuri dinamice, educative, logice pentru dezvoltarea atenției, memoriei etc. În biblioteca Liceului „Gh. Asachi” am organizat un colțisor cu diverse jocuri și jucării, păpuși, pe care le utilizăm cu copiii în timpul activităților. Am reușit să adun în fișierul meu de notițe mai multe jocuri pe care le folosesc deja și pe care țin să le promovez printre colegii mei, deoarece aduc „roade” în stimularea interesului față de lectură. Voi expune mai jos câteva jocuri didactice, pe care le aplic sau intenționez să le aplic în activitatea noastră.

Acvariul închis

Cititorii sunt așezați în cerc pe scăunele. În mijloc, pe o masă, stă un acvariu cu peștișori – bilețele, pe versoul cărora sunt înscrise însărcinările. Elevii vor extrage peștișorii cu o undiță improvizată și vor oferi un răspuns. Jocul se poate utiliza la etapa de consolidare a cunoștințelor la orele de bibliologie și activitățile de promovare a cărții.

Cuvintele frumoase

Jocul poate fi utilizat la etapa de captare a atenției elevilor. Participanții, grupați în perechi, își spun unul altuia complimente, cuvinte frumoase. Copiii sunt îndemnați să observe calitățile bune ale colegilor, să încurajeze acțiunile frumoase. Acest joc contribuie la formarea atitudinii pozitive față de colegi și față de sine însuși.

Triadele

Propun elevilor termeni sau expresii deja cunoscute, aranjate în trei colonite. Fiecare echipă primește însărcinarea să selecteze cuvintele sau să formeze enunțuri. De exemplu, la ora poveștilor se propune sarcina să găsească:

- titluri de povești populare;
- povești ale Fraților Grimm;
- povești ale lui H.Ch. Andersen;

- povești populare rusești ș.a.

Acest joc poate fi utilizat la etapa de actualizare a cunoștințelor la orele de bibliologie și la activitățile de promovare a literaturii.

Grădina virtuților

Se decupează din hârtie copaci, pe a căror tulpină sau frunze este scrisă una din virtuțile comunicării. Participanții vor sădi câte un copac în această grădină, care nu este altceva decât inima noastră, argumentând ce înțeleg prin această virtute. Jocul poate fi utilizat în timpul dezbaterilor, meselor rotunde despre rolul comunicării în viața omului. Îmi place nespun de mult cartea lui Gh. Vodă „Bunicii mei”, de aceea utilizez acest joc și cu genericul „Grădina bunicilor”.

Salata de cuvinte

Pe foi de hârtie se scriu cuvinte (termeni, personaje, localități, nume de scriitori, titluri de cărți etc.) care se pun într-o salatiere, ca mai apoi să se treacă la „consumarea” acestor „ingrediente”, adică la formularea unor răspunsuri cu referire la cuvintele extrase. Acest joc poate fi utilizat la anunțarea subiectelor noi, la etapa de actualizare sau de consolidare a cunoștințelor.

Povața

La finalul activității, participanții adresează câte o povață vecinului, colegului sau unui personaj din textul literar. Jocul le oferă posibilitatea de a-și manifesta creativitatea, capacitățile de analiză și sinteză.

Lumânarea dorințelor

Participanții, așezați în cerc, își transmit unul altuia o lumânare, adresându-și câte o urare de împlinire a unei dorințe pe care o consideră importantă. Jocul poate fi utilizat la etapa de captare a atenției.

Jumătatea mea

Un joc destul de cunoscut. Pe petale din foi colorate se scriu nume de autori, personaje, titluri de cărți, ghicitori, răspunsuri la ghicitori, începutul și sfârșitul unor proverbe etc. Participanții selectează perechi de petale care se potrivesc între ele, de exemplu: autor – titlu, personaj – operă, ghicitoare – răspuns. Poate fi utilizat la orice etapă a activității.

Adresează o întrebare

Jocul permite fiecărui participant să adreseze colegilor o întrebare, la care aceștia trebuie să răspundă. Jocul poate fi organizat și în echipe: o echipă pune întrebările, cealaltă răspunde, apoi se schimbă cu rolurile. Se utilizează la etapa de recapitulare și consolidare a cunoștințelor.

Salutul personajelor

Elevii își aleg câte un personaj literar. Se pregătesc acasă sau în bibliotecă timp de 10–15 minute. Apoi prezintă personajul, utilizând descrierea portretului fizic sau moral, mimica, gesturile. Ceilalți elevi

trebuie să recunoască personajul.

Cercul noțiunilor

Un joc care solicită memorie și atenție. Poate fi utilizat la consolidarea cunoștințelor. E bine ca participanții să formeze un cerc sau să fie așezați la o masă rotundă. Primul spune o noțiune însușită în cadrul ședinței, al doilea repetă noțiunea primului coleg și o spune pe a sa, al treilea mai adaugă la cele două noțiuni anterioare noțiunea sa ș.a.m.d. Este de dorit să fie utilizate maximum de noțiuni care să nu se repete.

Eu sunt personajul

Se repartizează fiecărui participant câte un personaj din poveste sau alt text literar. Fiecare va caracteriza calitățile pozitive și negative ale personajului, va formula niște concluzii în baza textului respectiv.

Punguța echipei

La finalul activității membrii echipelor vor spune ce vor pune în punguța echipelor: cunoștințe noi, abilități, povește, gânduri, idei, propuneri etc.

Hai să ne cunoaștem

Elevii scriu pe fișe detaliile cunoscute despre diferite personaje. Fișele se amestecă, iar apoi se scot pe rând și se citesc. Participanții la joc trebuie să ghicească despre ce personaj este vorba.

Păianjenul

Un păianjen frumos are multe piciorușe, care trebuie încălțate cu papucei. Fiecare papucel poate fi un element al cărții, o poveste, o noțiune nouă inventată. Acest joc poate fi utilizat atât la etapa de reactualizare a cunoștințelor, cât și la etapa de reflecție.

Ariciul

Un arici mare și frumos este desenat pe o bucată de carton. Ariciul duce în spate „mere fermecate”. Fiecare măr conține o întrebare. Dacă răspunsul este corect, mărul devine real și este oferit celui care a răspuns.

Alfabetul

Copiii extrag dintr-un coș câte o literă din alfabet și numesc titluri de cărți, autori, personaje literare etc. ale căror nume încep cu litera respectivă.

Cuvântul țintă

Participanții se împart în două grupe. Elevii din prima grupă vor scrie pe foi de hârtie nume de personalități, scriitori, personaje etc. Colegii din grupa a doua trebuie să ghicească cuvântul scris, adresând întrebări de tipul: *Femeie? Bărbat? Tânăr? Bătrân? Personaj de poveste? Personaj de roman? Personalitate istorică?* etc. Cei din prima grupă vor răspunde cu *Da* sau *Nu*. Vor învinge acei care vor reuși în timp mai scurt să ghicească numele scris.

Telefonul defectat

Elevii se împart în echipe. Fiecare va primi o foaie de hârtie cu o frază ce corespunde temei lecției (proverbe, expresii, idei exprimate de personaje ș.a.) și va reda textul cu cuvinte proprii, folosind sinonimele cuvintelor propuse. Ultima variantă este citită și comentată de bibliotecar. Copiii trebuie obișnuiți să fie atenți, să exprime cât mai exact sensul, să conștientizeze ce se poate întâmpla dacă se difuzează o informație greșită. Li se propune să găsească soluții pentru a fi evitate asemenea erori.

Așteptările

Oferă posibilitatea de a afla ce așteaptă fiecare elev de la întâlnire. Copiii își vor expune părerile, iar bibliotecarul va totaliza, demonstrând cât de important este ca la începutul fiecărei activități să ne punem un scop, pe care mai apoi să-l realizăm. Realitatea nu este alta decât realizarea visurilor. Acest joc se utilizează la începutul lecției sau la etapa de introducere în temă.

Piramida

Se folosește la etapa de consolidare a cunoștințelor. Elevii exprimă câte un gând, punând mană peste mană, adică „construiesc o piramidă” a cunoștințelor noi acumulate în cadrul activității.

Sacvoyag-ul

Se utilizează la etapa de evaluare a activității. Pe o coală de hârtie se desenează un sacvoyage împărțit în două părți: *cunoștințe* și *deprinderi*. Copiii numesc acele cunoștințe și deprinderi noi acumulate la lecție, pe care le vor lua în „călătoria” prin lumea mare.

Citeșc și răspund

Concurează echipe sau participanți individuali. Se aleg subiecte actuale din diferite domenii ale științei, din literatura română și universală. Se alcătuiesc câte 10 întrebări la fiecare subiect. Pe un poster se scriu subiectele propuse și numărul întrebărilor. Participanții aleg un număr și răspund la întrebarea care-i corespunde. Câștigă cei care acumulează un număr mai mare de puncte.

Corect sau fals

Bibliotecarul citește enunțurile, iar participanții răspund *corect/fals*. Acest joc motivează atenția și reacția participanților și poate fi utilizat la orice etapă a activității.

Scrisoare către autor/ personaj

Acest joc poate fi propus ca temă pentru acasă sau probă scrisă în cadrul unei activități complexe.

Câte personaje cunoști

Câte un jucător de la fiecare echipă se aliniază în poziție de start. Primul jucător va pronunța cât mai multe nume de personaje, de

exemplu, ale unui autor (dintr-o anumită operă literară, din diferite genuri literare, care aparțin literaturii naționale, universale, personaje care întrunesc anumite calități etc.), la fiecare nume corect înaintând cu un pas. Al doilea va pronunța nume de personaje ale altui autor, din altă operă etc., făcând un pas la fiecare nume. Câștigă cel care parcurge o distanță mai mare.

Jocurile menționate pot fi aplicate de bibliotecar în diverse activități, mai mult sau mai puțin complexe, contribuind la stimularea și fortificarea interesului pentru lectură, la însușirea, într-un mod mai plăcut și interesant, a cunoștințelor și deprinderilor de lectură, creativitate, comunicare.

Bibliografie:

1. Cașu–Rotaru, Angela. Misterul jocului. În: Itinerare didactice, 2005, nr.13 (21), 16 iulie.
2. Cerescu, Irina. Dezvoltarea creativității prin joc. În: Univers Pedagogic, 2009, 26 febr., p. 5.
3. Chatean, J. Copilul și jocul. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1996, 148 p.
4. Dan, Iulia. Copilul rade: înțelepciunea și iubirea mea e jocul. În: Făclia, 2007, 17 martie.
5. Pocitarencu, Ludmila. Jocul didactic – un simbol al luptei. În: Didactica Pro, 2002, nr.3, p. 65-66.
6. Rotari, Alexandra. Jocul ca metodă de instruire. În: Făclia, 2008, decembrie.
7. Rusu, Mariana. De la joc la cunoștințe. În: Itinerare didactice, 2007, nr.10, 17 mai.
8. Ungureanu, Aliona. „Epopei ludice” în stimularea lecturii automotivante. În: Univers Pedagogic, 2009, nr.12, 12 martie, p.7.

Svetlana CASIAN,
bibliotecar, Liceul Teoretic „Gh. Asachi”,
Chișinău

INFORMAȚII DE PESTE HOTARE

BIBLIOTECI DIN LITUANIA

Experiența Țărilor Baltice, foste republici unionale – Letonia, Lituania, Estonia, în materie de activitate a bibliotecilor, a fost și este pentru bibliotecarii din Republica Moldova o sursă de inspirație și demnă de a fi urmată.

În toamna anului 2011, subsemnatele Claudia Balaban, director general, și Eugenia Bejan, director adjunct al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, am întreprins o vizită de documentare în Lituania, participând și la Conferința „Lectura copiilor și adolescenților în era digitală”.

În cadrul conferinței au fost abordate subiecte importante, precum: schimbarea intereselor de lectură și găsirea unor căi inovatoare de încurajare a lecturii; utilizarea mediilor electronice în promovarea lecturii printre copii și adolescenți; atragerea adolescenților și tinerilor la bibliotecă; parteneriate pentru promovarea lecturii.

Din comunicările prezentate la conferință am constatat că interesele de lectură ale copiilor și adolescenților sunt orientate, ca și la noi, preponderent spre enciclopedii, dicționare, cărți din categoria fantasy, aventuri, mistică. Bibliotecile vin în întâmpinarea intereselor copiilor, dar se preocupă în continuare de promovarea capodoperelor literaturii clasice și contemporane pentru copii și adolescenți, care trebuie să fie cunoscute la vârsta respectivă. Dintre formele cele mai eficiente de stimulare a lecturii sunt concursurile și programele speciale de lectură ca, de exemplu, „Lecturile verii”, „Juriul copiilor pentru aprecierea celor mai bune cărți”.

Un rol important în procesul de promovare a lecturii îl joacă accesul liber la raft și expunerea unui număr cât mai mare de cărți cu coperta spre cititor, precum și amenajarea unor expoziții – gen „Bibliotecarii recomandă” sau „Cititorii recomandă”.

Bibliotecarii țin cont de faptul că lectura s-a deplasat, în bună parte, și în mediul electronic, fiind vorba de cărți electronice, baze de date, site-uri web etc. În Lituania se acordă o mare atenție constituirii colecțiilor de documente electronice, care pot fi împrumutate și la domiciliu, nu doar consultate la sediul bibliotecii.

Un proiect deosebit a fost prezentat de Biblioteca din Utena. Proiectul intitulat „Joacă-te pentru a învăța” este realizat în parteneriat cu școlile din localitate și constă în implicarea copiilor într-un joc propus de bibliotecă. Jocul presupune rezolvarea unor teste la diferite subiecte

școlare, dar fără a se face trimiterea directă la disciplina școlară. Acest joc este unul electronic și suscită interesul tuturor copiilor. Scopul principal al proiectului este de a stimula interesul pentru studiu la copiii dificili.

În cadrul conferinței am prezentat o comunicare despre experiența Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” în promovarea lecturii, relatând despre Concursul literar republican „La izvoarele înțelepciunii”, Concursul „Cititor–model”, Campania „Lecturi de vacanță”, ring-urile intelectuale, programele de lectură în grădinițele pentru copii și altele.

Gazdele de la Centrul de Literatură pentru Copii și Biblioteca Națională a Lituaniei ne-au oferit mai multe informații despre rețeaua bibliotecilor publice și posibilitatea de a vizita câteva biblioteci din preajma orașului Vilnius: Biblioteca Raională Ignalina, Biblioteca Raională Utena, Biblioteca Raională Elektrenai. În Utena am vizitat și o bibliotecă privată pentru copii, fondată de descendenții unei familii de aristocrați.

Am rămas impresionate de rezultatele obținute în urma implementării unor proiecte de amploare, inițiate și coordonate de Biblioteca Națională „Martynas Mažvydas” a Lituaniei, și care ar fi bine să fie realizate și la noi:

- Toate bibliotecile publice din Lituania au același sistem integrat de informatizare LIBIS, creat și dezvoltat de o firmă din Lituania, ceea ce facilitează utilizarea acestuia atât de bibliotecari, cât și de beneficiari;
- Catalogul electronic partajat este disponibil în toate bibliotecile publice;
- Cititorii beneficiază de un permis unic pe țară, având posibilitatea să împrumute documente din orice bibliotecă publică și să le restituie în orice bibliotecă;
- Toate bibliotecile publice au fost informatizate în cadrul Proiectului „Bibliotecile pentru inovație”, susținut de Fundația Bill și Melinda Gates în 2008–2012 și renovate ca spațiu și design de către autoritățile locale;
- Proiectul de dezvoltare a serviciilor electronice în bibliotecile publice a rezultat în crearea site-ului interactiv www.ibiblioteka.lt prin care se pot comanda și restitui publicațiile;
- Toate bibliotecile publice au instalate la intrare boxe pentru restituirea cărților în orele când instituția este închisă și sisteme de supraveghere video;
- Fondurile pentru achiziția de documente sunt centralizate și bibliotecile raionale achiziționează și prelucrează documentele pentru bibliotecile comunale și sătești, astfel evitându-se discrepanța alarmantă în nivelul de dotare cu documente a bibliotecilor publice constatată în Republica Moldova;

- În toate bibliotecile publice este afișat un poster unic, care conține reguli de utilizare a Internet-ului pentru copii și adolescenți, publicat, de asemenea, printr-un proiect.

Bibliotecile, pe care le-am vizitat, au fost reconstruite sau construite după proiecte moderne și nu cedează cu nimic bibliotecilor din Suedia, Danemarca, Germania, SUA și alte țări dezvoltate. Spațiile sunt largi, deschise și foarte luminoase. Bibliotecile Raionale Utena și Elektrenai dispun de echipament pentru autoservire, la care beneficiarii înregistrează împrumutul și restituirea documentelor, un dispozitiv cu care se poate face rapid inventarierea colecțiilor și localizarea unei cărți la raft, atunci când nu este la locul potrivit. Computerele, în număr impresionant de circa o sută, sunt amplasate în preajma colecțiilor, dar și în săli sau zone speciale destinate instruirii beneficiarilor, utilizării Internet-ului și documentelor electronice. Mobilierul este modern și ergonomic.

Am vizitat și Biblioteca Universității Vilnius, care este cea mai veche universitate din Europa. Pe lângă arhitectura impresionantă, am admirat colecția de manuscrise și carte rară, sălile de lectură pentru studenți și profesori, muzeul bibliotecii și o expoziție de cărți cu planșe, reprezentând planuri vechi de amenajare a celor mai mari orașe din toată lumea.

Un alt obiectiv, care ne-a oferit mai multe idei ce pot fi aplicate în bibliotecă, este Muzeul Literaturii pentru Copii din Kaunas. Putem prelua modalitățile cu caracter interactiv de organizare a expozițiilor, crearea unei colecții de costume ale personajelor literare pentru Biblioteca Picilor, ideea unor ateliere de creație, unui teatru al umbrelor.

Claudia BALABAN,

director general,

Eugenia BEJAN,

prim adjunct al directorului general,

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

ЧТЕНИЕ ДЕТЕЙ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

Мировой опыт показывает, что наибольших успехов добиваются в тех странах, где проводится государственная политика в области чтения и где акцент в этой политике сделан на чтении детей и юношества. В первую очередь работникам детских библиотек нужно осознать и донести до своих читателей, в том числе и до родителей, стратегическую важность этой задачи – приобщения к чтению.

Наша библиотека, которая была создана в 1965 году, поставила перед собой задачу – в независимом государстве развить в детях стремление к тому, чтобы чтение стало для них насущной необходимостью. Слова азербайджанского

писателя Вариса, автора бестселлера 2010 года „Пришло время читать”, стали девизом нашей библиотеки.

В 2010 году в Баку и в регионах были проведены мониторинги, что способствовало созданию полного представления о текущем состоянии библиотек и чтения детей. Итоги исследовательской работы были подведены на конференции „Чтение детей: книга и развитие личности”. В конференции приняли участие педагоги, библиотекари, психологи, научные работники, родители, писатели, издатели. Участники конференции обсуждали такие вопросы как: привлечение общественного внимания к проблемам мотивации чтения, необходимость обеспечения доступности информации о книгах для детей и взрослых, усиление внимания к качеству чтения детей и взрослых, разработка критериев оценки качества чтения в науке и читательской практике, роль чтения в кругу семьи, использование электронных ресурсов в развитии интереса к чтению, библиотекарь как педагог в работе с учителями и родителями.

После проведения конференции стала очевидной важность немедленной поддержки районных детских библиотек. Проект „Книжный караван: детские книги по Шёлковому пути” поддержал лично министр культуры и туризма Азербайджанской Республики Абульфас Караев, что сделало проект более успешным.

Впервые в истории независимого Азербайджана, в период 29 сентября – 5 октября 2011 года, по 6 районам республики (Горанбой, Гянджа, Шамкир, Товуз, Акстафа, Казах), по историческому маршруту Шелкового пути в дорогу отправился караван – Караван Детской Книги.

В каждый район были доставлены лучшие научно–популярные и художественные детские книги 2005–2009 годов издания. Основу комплекта из более 900 экземпляров новых детских книг на азербайджанском, русском, английском языках составили произведения современных азербайджанских авторов для младшего школьного возраста. Презентация книг сопровождалась концертом художественной самодеятельности детских коллективов. Маленькие зрители приняли участие в литературной викторине „А ну-ка, угадай”, получили подарки. Дети познакомились не только с представленными книгами, но и со своими любимыми писателями – Илясом Тапдыгом, Гюльзар Ибрагимовой, Захидом Халилом, Севиндж Нурукызы, а также с редактором самой популярной газеты среди современных читателей Самедом Меликзаде. Будучи редактором газеты для детей, он также слушал мнения и отзывы каждого ребенка и описал их в газете „Тумурджук” („Бутон”) и „Заман” („Время”).

Праздник длился до конца дня. Во всех районах его освещало местное телевидение. За 6 дней, по нашим оценкам, проект охватил семь тысяч школьников. Такого успеха не ожидали даже сами организаторы, ведь как показывает практика, отсутствие современной детской литературы в районе становится причиной потери интереса детей к чтению, детские библиотеки теряют целые поколения читателей.

Успех книжной экспедиции дает надежду на развитие районных библиотек по всей республике – такой интерес вызвал Книжный караван. Ведь вместе с интересом у читателей повышается и статус районной библиотеки.

Детская библиотека не только обслуживает детей разного возраста, но и работает с теми, кто имеет какие-либо особенности в развитии, – одаренными

детьми, детьми–инвалидами.

Важным направлением является также развитие детского творчества. В нашей библиотеке уже несколько лет существует кружок литературы, руководителем которого является национальный публицист, драматург, поэт Теюб Курбан. Под его руководством четверо юных авторов написали книжки, которые мы помогли издать. Кроме того, была проведена презентация этих книг для одноклассников и читателей.

Наша библиотека провела Экологический праздник книги в 2010 году, объявленном в Азербайджане годом экологии. В рамках праздника был проведен марафон, акции, конкурс рисунка.

В журнале „Гой гуршагы” („Радуга”), который издается с 2005 года и является первым в республике органом детской библиотеки, в рубрике „Больше читай, больше узнай” представляем новинки книг, полученных библиотекой.

До конца 2011 года в РДБ имени Кочарлы проводился конкурс среди библиотекарей „Бабушка, расскажи мне сказку” на лучшую постановку сказок. Лучший библиотекарь в конце года получил приз и звание сказочника.

Привлечению детей и юношества к чтению способствует и проведение такого мероприятия как „Фестиваль детской книги, музыки и театра”, который совместно готовят для ребят сотрудники различных учреждений культуры и образования города.

Традиционными в нашей библиотеке стали „Праздники детских книг”, которые проводятся совместно педагогами и библиотекарями. Мамы и папы будущих первоклассников узнают о том, как подготовить ребенка к школе, получают информацию о самых интересных и лучших книгах для всех возрастов.

В читальном зале для детей младшего возраста была разработана программа по работе с дошкольниками „Открываем страну чудес”. Естественно, что воздействие на самых маленьких читателей осуществляется через родителей, путем привлечения их к чтению педагогической литературы и изучению «малых» форм фольклора. Опыт показывает, что дети и их родители с удовольствием посещают „Комнату сказок” библиотеки и остаются ее постоянными читателями.

Для того, чтобы родители ничего не забыли, мы подготовили специальную памятку „Научите ребенка любить книгу”. Эту памятку мы отнесли также в детский сад, в детские больницы, в дом творчества детей. И мы уже видим молодых родителей дошкольников, заинтересованных в том, чтобы их дети любили книгу и с удовольствием посещающих библиотеку вместе с детьми.

Большое внимание уделяем индивидуальной работе с родителями. У нас уже есть родители, а также бабушки и дедушки, которые используют наши советы. Для родителей мы составляем рекомендательные списки: „Что читать малышу”, „Рассказы и сказки”, „Книги о живой природе” и т.д. Мы с гордостью можем сказать, что наша работа востребована, и, по отзывам родителей, оказывает существенную помощь в приобщении детей к чтению.

Библиотечная программа „Отдыхаем с книжкой: летнее чтение” включает в себя привлечение детей в библиотеку, организацию их летнего досуга через игру и книгу, тесное общение маленького читателя с библиотекарем, распространение среди участников программы краеведческих знаний, воспитание чувства любви к Родине. Уже четвертый год подряд в летние каникулы при библиотеке работает передвижной читальный зал в парке „Коала”, Парке Офицеров и Республиканском

Детском Санатории, цель которого привлечь детей к чтению в летнее время.

Широко раскрыть фонд библиотеки помогают книжные выставки. Наша библиотека по договорам со школами выставляет в коридорах книжные новинки в помощь ученикам и педагогам. Книжные выставки предназначены для того, чтобы привлечь внимание читателя, заинтересовать его, удовлетворить читательский интерес или информационную потребность.

Детская библиотека – место, где ребенок встречается с «содружеством» традиционных печатных и современных электронных носителей информации. Возможности библиотек основаны на сочетании накопленных культурных традиций и современных цифровых технологий, поэтому именно библиотекарь может помочь ребенку осознать, что книга и компьютер не противоречат, а дополняют друг друга. Именно поэтому необходимо наладить постоянную обратную связь с читателями. Детские библиотеки все больше внимания в работе по привлечению к чтению уделяют использованию современных технологий (мультимедийных, сетевых и др.).

В своей работе мы используем различные формы и методы привлечения детей и подростков к чтению.

В библиотеке часто проводятся встречи с детскими писателями Нариманом Гасанзаде, Гюльзар Ибрагимовой, Солмаз Амановой, Захидом Халилом, Севиндж Нурыгъзы, Алемдаром Гулизаде и другими. Благодаря этим встречам дети могут знакомиться не только с творчеством этих писателей, но и на презентации новых книг обсуждать и комментировать свои мысли и впечатления об их книгах. Кроме того, вышеперечисленные писатели участвуют во всех мероприятиях, таких как Национальная детская выставка, Праздник книг, книжные выставки, конференции, „круглый стол”, организованных библиотекой и проводящихся каждый год. Также в библиотеке состоялось мероприятие в виде «круглого стола», где проходило обсуждение детских книг, издаваемых издательством „Бешик” („Колыбельня”). В процессе обсуждения дети делились своими представлениями, мнениями о той или иной книге, взглядами о том, в каком формате они хотели бы видеть книги, какие темы могли бы найти свое место в творчестве определенных писателей, а библиотекари обсуждали множество вопросов о том, что могло бы привлечь ещё и ещё больше читателей.

Среди наших младших читателей очень популярны книжки Солмаз Амановой. Дети с удовольствием приходят на презентации новых книг и с восторгом знакомятся с ними. Дело в том, что книги Солмаз Амановой всесторонне влияют на развитие интеллектуального мышления и на общее развитие ребенка. К книге прилагается диск, на котором множество упражнений развивающих зрительную и слуховую память, обучающих точному распознаванию цветов на картинках, позволяющих развивать фантазию ребенка, предоставив ему возможность раскрасить ту или иную картинку так как он хочет. На диске также есть множество кроссвордов, заданий по разным отраслям, развивающих сообразительность ребенка.

Также одним из популярных писателей является Алемдар Гулизаде, который кроме того еще работает ведущим детских передач на радио. Как детский писатель, на презентации своих книг (одной из которых является „Дети нашего двора”) он собирает множество отзывов, мнений своих читателей, которые потом, будучи ведущим детской радиопередачи, обсуждает с детьми по всей республике.

Дети также с интересом участвуют в презентациях не менее популярной писательницы Гюльзар Ибрагимовой, книги которой издаются серией под названием „Гюльзар нененин нагыллары” („Сказки бабушки Гюльзар”).

Библиотека активно участвует в работе международных конференций – IFLA, Крымской Конференции, Липецких Чтениях и др. В связи с объявлением ООН 21 марта Международным днем Новруза, в 2011 году мы впервые провели телемост „Россия – Азербайджан: Диалог двух культур” с Волгоградской областной детской библиотекой. В нашу библиотеку пришли представители посольства Российской Федерации.

В 2003 году группа библиотечных работников Азербайджана побывала в США, где посетила пять штатов и с тех пор у нас тесные отношения с американским посольством. Во многих районах есть американские уголки при библиотеках, где волонтеры „Корпуса мира” – американской общественной организации бесплатно учат детей английскому языку. И библиотечный фонд, который передан правительством США Азербайджану, не остается мертвым грузом на полках. Несколько раз Американское посольство передавало библиотеке детские книги. Постоянно действует выставка книг.

Создана сеть городов–побратимов в ряде стран, среди которых Швейцария, Турция, Украина, Босния, Словакия, Германия. Мы передали им азербайджанскую детскую литературу для создания фонда Азербайджана. В 2009 году в библиотеке была проведена международная книжная выставка „Жемчужины мировой детской литературы” с целью пропаганды книжной культуры, создания интереса к мировой детской литературе среди детей и подростков. В ней участвовало 20 посольств. На выставку приходили не только школьники и их родители, но и дошкольники с воспитателями. Также в рамках этой своеобразной международной книжной выставки прошел час толерантности „Германия и Азербайджан – будем дружить”. На встречу с читателями был приглашен представитель азербайджано–немецкого культурного центра. Дети познакомились с культурой народа. Прошла презентация детских книг, были выставлены книги о Германии, а также книги на немецком и азербайджанском языках.

*Физура КУЛИЕВА, директор,
Захира ДАДАШЕВА, зам. директора,
Азербайджанская Республиканская
Детская Библиотека им. Ф. Кочарли*

ДЕТСКАЯ БИБЛИОТЕКА КАК ВЫЗОВ СОЦИАЛЬНОМУ НЕРАВЕНСТВУ: ОПЫТ ШВЕЦИИ И МОЛДОВЫ

С 9 по 13 мая 2011 г., по приглашению Шведского Института, делегация сотрудников НДБ им. И. Крянгэ посетила Стокгольм. В состав группы вошли: Еуджениа Бежан – заместитель генерального директора, Зинаида Урсу - зав. отделом обслуживания детей 11-16 лет, Анжела Ница – зав. отделом «Biblioteca Picilor» (созданного по проекту шведского дизайнера Тора Свае и при

содействии Шведского Института), Лолита Канеева – зав. отделом «Медиаотека» и переводчик Диана Кастровец. Менеджер проекта – Сильвия Аугустинссон, Шведский институт, координатор – Клара Свае.

Программа, предложенная организаторами, была предельно насыщенной. За три дня мы провели несколько встреч, в первую очередь – с менеджером программы Сильвией Аугустинссон в Шведском институте, затем с писателем Ульфом Нильссоном, с председателем жюри Премии Астрид Линдгрэн Лэрри Лемпертом, с менеджером по развитию деятельности для детей и молодежи в библиотеках Стокгольма Мари Йохансен, с художником и дизайнером Тором Свае.

Мы познакомились с тем, как работают с детьми 1–3-х лет в одной из протестантских церквей; побывали в издательстве «Орал», специализирующемся на издании детской литературы и, в частности, издающем книги Свена Нордквиста; посетили «*Junibacken*» (Юнибакен) — детский культурно-развлекательный центр, «музей сказок», расположенный в Стокгольме на острове Юргорден. В музее смоделированы сцены из детских книг шведских писателей, прежде всего Астрид Линдгрэн, а также Туве Янссон, Эльзы Бесков и ряда других, которые можно не только осмотреть, но и поиграть в них. В зале «Вилла Курица» ежедневно проходят спектакли и другие детские развлекательные мероприятия. Одной из особенностей музея является сказочный поезд, на котором посетители могут совершить путешествие по книгам Астрид Линдгрэн. И, конечно, мы побывали в библиотеках:

- Библиотека коммуны Соллентуна (пригород Стокгольма с населением 61 387 жителей);
- «*TioTretton*» – библиотека для детей 10-13 лет в Доме культуры (Kulturhuset) Стокгольма;
- «*Rum för Barn*» (Детская комната) – библиотека для детей 0-10 лет в Доме культуры (Kulturhuset) Стокгольма;
- *Skärholmen bibliotek* – библиотека в торговом центре Скархольмен. В ней более 60.000 книг и других носителей информации для детей, молодежи и взрослых;
- *Luma bibliotek* – самая «игровая» библиотека Стокгольма.

Все эти библиотеки – городские и пригородные, предназначенные специально для детей и обслуживающие как детей, так и взрослых, – объединяют два очевидных фактора: большие открытые пространства (например, *Luma bibliotek* – 620 кв.м.) и высокая посещаемость. (Отметим в скобках: планов, в нашем понимании, там нет и финансирование не зависит от показателей. По школам, как мы выяснили, библиотекари не ходят, но школьники группами приходят к ним). Число посещений библиотеки Соллентуна порядка 1000 в день, при населении в 61 тыс. человек и наличии еще 2-х хороших библиотек в коммуне. Естественно, нам был интересен «секрет» столь высокой популярности у населения.

Открылся он постепенно – сначала Аманда, библиотечкарь из «*TioTretton*» произнесла ключевую фразу – «Мы стараемся дать равные возможности детям из менее обеспеченных семей». Затем, по пути в «*Junibacken*», Клара Свае рассказала о шведской системе образования. Там оно бесплатное, в том числе и высшее. Нет никаких фондов и ассоциаций. Все родители и дети в равных стартовых

условиях, обеспеченных государством. Школа платит в том числе и за экскурсии. Не родители – школа! Поэтому максимально используются возможности, предоставляемые бесплатно, к которым относится и участие в библиотечных мероприятиях. То есть библиотека в Швеции – не просто центр информирования и досуга, а фактор сглаживания социального неравенства.

Что же такое «социальное неравенство»? Согласно определению Википедии – это форма социальной дифференциации, при которой отдельные индивиды, социальные группы, слои, классы находятся на разных ступенях вертикальной социальной иерархии и обладают неравными жизненными шансами и возможностями удовлетворения потребностей¹. В самом общем виде неравенство означает, что люди живут в условиях, при которых они имеют неравный доступ к ограниченным ресурсам материального и духовного потребления. В современной социологии выделяют четыре основных критерия социального неравенства:

- **Доход** измеряется в рублях или долларах, которые получает отдельный индивид или семья в течение определенного периода времени, скажем, одного месяца или года;
- **Образование** измеряется числом лет обучения в государственной или частной школе или вузе;
- **Власть** измеряется количеством людей, на которых распространяется принимаемое вами решение (власть - возможность навязать свою волю или решения другим людям независимо от их желания);
- **Престиж** - уважение статуса, сложившееся в общественном мнении.

Перечисленные выше критерии являются наиболее универсальными для всех современных обществ. Однако на социальную позицию человека в обществе оказывают влияние и некоторые другие критерии, определяющие, в первую очередь, его «стартовые возможности». К их числу относятся:

- **Социальное происхождение.** Семья осуществляет ввод индивида в социальную систему, определяя во многом его образование, профессию и доход. Бедные родители воспроизводят потенциально бедных детей, что определяется их здоровьем, образованием, полученной квалификацией. Дети из бедных семей в 3 раза чаще умирают по недосмотру, от болезней, несчастных случаев и насилия, чем дети из богатых семей.
- **Гендер.** Сегодня наблюдается интенсивный процесс феминизации бедности. Несмотря на то, что мужчины и женщины живут в семьях, относящихся к разным социальным уровням, доход, состояние женщин и престиж их профессий, как правило, ниже, чем у мужчин.
- **Раса и этничность.** Так, в США белые люди получают лучшее образование и имеют более высокий профессиональный статус, чем афроамериканцы. Этническая принадлежность также влияет на социальное положение.
- **Вероисповедание.** Так, например, в американском обществе наиболее высокие социальные позиции занимают члены епископальной и пресвитерианской церкви, а также иудеи. Лютеране и баптисты занимают более низкое положение².

К традиционным факторам неравенства в области образования относят:

- человеческий капитал родителей;
- уровень доходов семей, их количественный состав;

- территориальный фактор;
- уровень образования в школе;
- неравный доступ к телекоммуникационным технологиям, персональным компьютерам и Internet³.

О социальном неравенстве в Молдове мы знаем не понаслышке. Что касается Швеции, то социальный разрыв там постепенно нарастал с начала 2000-х. Если до 2004 года число бедных семей с детьми стабильно не превышало 10%, то в последние годы доля их неуклонно растет (15%). Однако бедность – понятие относительное. Так, например, у нас «бедными» официально считаются лишь семьи, находящиеся за чертой бедности. Применительно к Швеции используется определение бедности, принятое в Евросоюзе: бедными считаются люди, имеющие достаток ниже 60% от среднего дохода, т.е. в случае Швеции ниже 138 тысяч крон в год (1322 евро в мес.) (данные 2009 года). В организации «Спасите детей» уточняют, что под «бедными» они понимают, в частности, семьи с детьми, живущие на социальное пособие или имеющие низкий уровень дохода. Дети в таких семьях, например, не могут позволить себе купить абонемент в бассейн, записаться в музыкальную школу или сходить в кино с друзьями.

В каждой конкретной стране бедность, конечно, «своя», но это не означает, что на проблему можно закрывать глаза. «Это не утешение для ребенка, который чувствует, что остается в стороне, который не может жить такой же жизнью, как его друзья во дворе или в школе. Все должно соотноситься с тем, что приемлемо с некой нормой, а для шведских детей норма – это то, как живет окружение», – замечает профессор факультета социальной работы Высшей школы Мальмё Тапио Салонен⁴.

Каким образом борются с социальным неравенством библиотеки Швеции? Во-первых, созданием дружественной, приятной атмосферы: полки на уровне глаз, обилие мягкой мебели, комфорт, много света, уютные зоны для игры и чтения позволяют ребенку, а особенно подростку, почувствовать себя наравне с более обеспеченными ровесниками. Школьнику часто необходимо уединение, в том числе для приготовления уроков. И если дома этой возможности нет, то в библиотеке Соллентуна есть отдельные кабинеты, которые бронируются по предварительной записи, но не более чем на 3 часа⁵.

В фондах – издания для детей и взрослых на шведском и английском и других языках. Они постоянно обновляются, здесь нет книг старше 10 лет, а значит, читателям доступны самые последние и популярные издания, которые многим не по карману⁶. Здесь можно бесплатно взять фильмы и видеоигры на дом или воспользоваться компьютерами библиотеки. А в Luma bibliotek можно взять на дом и игрушки, а также заранее укомплектованные корзиночки, в которых книга – вместе с игрой, пазлом на ту же тему, что и книга⁷.

Практически при всех библиотеках есть творческие кружки и студии, как бесплатные, так и за символическую плату⁸. (Для сравнения мастер-класс по лепке из глины в «Rum för Barn» стоит 30 крон, а две батарейки в маркете – 50!) Особо интересными представляются нам занятия в Luma bibliotek, где дети учатся создавать новые игрушки из старых, пришедших в негодность.

Для читателей с ограниченными физическими возможностями предназначены полки, отмеченные знаком «Зеленое яблоко». Есть специальные программы для детей с дислексией^{9,10}.

Около 15 % населения Швеции либо иммигрировали в страну, либо растут в семьях иммигрантов. Благодаря этому прежде моноязычное шведское общество с гомогенной этнической структурой стало мультикультурным и интернациональным. Для этих новых шведов в каждой библиотеке есть специальный стеллаж, где находятся курсы шведского языка и грамматики, книги на шведском языке, которые легко читать, информация о шведском обществе и книги для учителей шведского как второго языка.

Итак, мы видим, что благодаря библиотекам сглаживается неравенство по таким критериям, как доход, образование, социальное происхождение, этническая принадлежность.

Что касается критерия власти, то здесь необходимо рассматривать два аспекта: отношения с миром взрослых и отношения в среде сверстников. В первом случае – это отношения подчинения, зачастую неосознанного, что приводит к двойственности морали ребенка. Он ведет себя «как нужно» при взрослых и совершенно меняется в кругу «своих». Эта двойственность возникает годам к 8-ми и особенно ярко проявляется в младшем и среднем подростковом возрасте.

Еще сложнее отношения в среде сверстников. Практически в каждой группе есть свои лидеры и аутсайдеры. Именно поэтому в библиотеке «ТюТреттон» на большом красном диване проводятся беседы–дискуссии о власти и силе: физической, моральной, силе знаний, силе духа. Интересно, что во время бесед учителя в библиотеку не входят – это делается для того, чтобы подростки чувствовали себя максимально свободно и могли искренне выразить свои мысли и чувства.

С критерием власти у детей и подростков неразрывно связан критерий престижа. В их мире все делится на «круто» и «не круто». «Круто», значит – престижно. Престижно уметь играть на музыкальных инструментах, особенно электронных, рисовать, снять свой клип, написать музыку, иметь ноутбук и I-pad, испечь пирог, снять мультимедиа. Но у скольких есть такая возможность? Даже в Швеции? Библиотекари из «ТюТреттон» прекрасно понимают, что значит «равные стартовые возможности». Поэтому в их Медиатеке не только прекрасные компьютеры, но и настоящая студия звукозаписи. Каждый ребенок может бесплатно учиться музыке; может записать музыку на компьютере со специальной программой, снять клип, используя настоящий «зеленый экран», взять в пользование Лэптоп или I-pad и, здесь же, на кухне, испечь пирог по рецептам из кулинарных книг¹¹.

К категории «круто» могут относиться и книги. У нас, например, «круто» читать «Сумерки» Стефани Майер, а у них – комиксы и ужасы, рисовать по книгам зомби. И тут перед библиотекарями встает дилемма: давать или не давать ребенку книгу, заведомо не полезную для его психики? Наши коллеги из Швеции считают, что нужно давать, чтобы ребенок не чувствовал себя обездоленным по сравнению со сверстниками из состоятельных семей, но при этом ненавязчиво рекомендуют другие, хорошие книги.

Что нужно для того, чтобы использовать опыт шведских библиотек у нас в Молдове? Прежде всего, понимание роли публичной детской библиотеки. Нам часто приходится слышать от коллег в школах и лицеях, что детям достаточно их библиотеки, а в другие из-за сильной загруженности ходить некогда. Однако существует ряд причин, показывающих необходимость сотрудничества школьной и детской библиотек:

- Существенная разница в уровне школ и лицеев, как по республике, так и по столице;
- Ограниченность помещения, фонда, отсутствие технических средств, специалистов;
- Направленность на обеспечение, прежде всего, учебного процесса;
- Невозможность этнокультурной и языковой самореализации для детей из иноязычных и смешанных семей;
- Замкнутость в коллективе учебного заведения, что особенно чувствительно, если ребенок подвергается давлению, либо со стороны одноклассников, либо со стороны учителей.

Рассмотрим борьбу с социальным неравенством на примере Национальной Детской Библиотеки «Ион Крянгэ». К сожалению, если о Швеции мы можем сказать, что там библиотеки существуют благодаря государственной поддержке, то у нас – вопреки финансовым затруднениям. Тем не менее, в Национальной Детской Библиотеке «Ион Крянгэ» собрана универсальная коллекция изданий, в том числе и мультимедийных, равной которой в республике нет. Здесь созданы такие условия для образования и досуга, которые позволяют детям из семей с низким доходом почувствовать себя наравне с более обеспеченными сверстниками. Речь идет не только о книгах, популярных периодических изданиях, но и об особой атмосфере, дружественной ребенку.

Проект «Biblioteca Păcilor» широко известен как в Молдове, так и за ее пределами. Благодаря шведским дизайнерам и финансированию Шведского Института на базе отдела обслуживания начальных классов создано уникальное пространство для игры и чтения. Просторный диван, домик с кукольной посудой, яркие и увлекательные книги позволяют каждому ребенку почувствовать себя маленьким принцем или принцессой.

В отделе для подростков нет большого красного дивана, как в «TioTretton», но горячие дискуссии на важные темы ведутся и здесь. Отсутствие учителей и оценок позволяет ребятам быть предельно искренними и не опасаться, что их не так поймут.

В современном мире знание иностранных языков – ключ к успеху в жизни. Бесплатные курсы английского и французского языков, клуб юных переводчиков, клуб любителей китайского языка и китайской культуры «Инь-Янь», работающие при отделе «Carte străină» предоставляют детям всех социальных слоев равные образовательные возможности.

Не секрет, что и сегодня, даже в столице, есть немало семей, для которых телевизор и компьютер – роскошь. Благодаря «Медиатеке» все наши пользователи получают равный доступ к телекоммуникационным технологиям, компьютерам и интернету. Большинство услуг предоставляется бесплатно, кроме того, есть дни бесплатного интернета, бесплатные компьютерные курсы для детей и их родителей.

Как было сказано выше, при большинстве шведских библиотек работают творческие кружки и студии. При «Медиатеке» работает клуб «MeșteRICh», о котором стоит рассказать поподробнее. Цели и задачи подобных клубов являются общими как для Молдовы, так и для Швеции. Это – научить ребенка создавать поделки, используя различные техники: аппликация, оригами, плетение, модульное оригами, квиллинг, и т.д. Задачи: развитие творчества,

пространственного воображения, технического и логического мышления, способности самостоятельного выполнения и создания различных поделок; овладение начальными технологическими знаниями, умениями и навыками, навыками творческого сотрудничества.

Своеобразие клуба «MeșteRIȘN» заключается в следующем:

- Занятия в клубе ведут сами библиотекари, не привлекая специалистов, что позволяет сделать его бесплатным для читателей;
- Использование разнообразных техник;
- Учет психологии современного ребенка;
- Использование сопутствующих материалов: интернета, презентаций «Power Point», видео мастер-классов, книг и мультфильмов по теме занятия;
- Разновозрастная аудитория (дети от 6 лет, их родители, бабушки и дедушки);
- Привлечение не только детей, но и их родителей;
- Связь поделки с книгой, интересной информацией.

Если рассматривать клуб как фактор сглаживания социального неравенства, то здесь необходимо упомянуть такие критерии, как:

- Доход, социальное происхождение (клуб бесплатный, поэтому его посещают, в том числе и дети из многодетных и малообеспеченных семей);
- Образование, в т.ч. доступ к компьютерным технологиям;
- Гендер (так как клуб работает при «Медиатеке», в нем много мальчиков, в то время как традиционно подобные клубы считаются девичьими);
- Престиж (мы ставим своей целью не просто научить ребенка определенной технике, а за одно–два занятия создать красивую работу, что непременно повысит его престиж в среде сверстников и взрослых).

Вернувшись из Стокгольма, мы поняли, что больше всего нам не хватает не креативности, не идей, не работоспособности, – всего этого у нас достаточно, а понимания и поддержки. Поэтому в заключение хочу привести слова Архиепископа Кентерберийского Роуэна Уильямса, выразившего свое несогласие с практикой закрытия многих английских библиотек. Рассуждая на тему общечеловеческого счастья, он сказал: «Библиотека является безопасным местом общения и социализации подростков в часы после окончания школьных занятий. Библиотеки очень важны для национального благополучия»¹².

Библиография:

1. http://ru.wikipedia.org/wiki/социальное_неравенство
2. Социология: курс лекций // <http://socnauka.ru/?p=185>
3. Жеребцова, Наталья. Институт социального неравенства: оценка деформации (с использованием математических методов): автореферат диссертации, специальность ВАК 22.00.04 Социальная

- структура, социальные институты и процессы. – 2004 // <http://www.dissercat.com/content/institut-sotsialnogo-neravenstva-otsenka-deformatsii-s-ispolzovaniem-matematicheskikh-metoda>
4. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2103&artikel=4542920>
 5. http://www.sollentunabibliotek.nu/barn_familj.aspx
 6. <http://bigip.biblioteket.se/default.asp?id=3023&refid=3024>
 7. <http://www.facebook.com/lumabibliotek?sk=wall&filter=12>
 8. <http://en.kulturhuset.stockholm.se/Rum-for-Barn/the-art-studio/>
 9. <http://www.sollentunabibliotek.nu/talbocker.aspx>
 10. http://www.sollentunabibliotek.nu/barnunga_lashjalp.aspx
 11. <http://en.kulturhuset.stockholm.se/TioTretton/>
 12. Архиепископ Кентерберийский поддержал английские библиотеки // <http://www.izdatsovet.ru/news/detail.php?ID=30561>

Lolita CANEEV,
șef serviciu Mediateca,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

OAMENI ȘI CĂRȚI

DE LA EMINESCU LA GRIGORE VIERU

Viața literară românească cunoaște după 1989 un fenomen aproape paradoxal: „bătălia pentru Eminescu” – mai exact bătălia pentru un mit statornicit ca atare de G. Călinescu –, determinată de cei care au creat „cazul Eminescu” („Dilema”, 1998). Când se credea că totul este așezat pentru totdeauna și că nimic nou nu mai poate surprinde în ceea ce privește viața și opera poetului național, apar nenumărate surprize editoriale [1], se nasc polemici aproape interminabile care par să fi împărțit scriitorimea română în două tabere aparent ireconciliabile, ambele nedemonstrând altceva, în ultimă instanță, decât că Eminescu este viu, mai actual ca oricând, se află printre noi, sintetizând nu numai geniul poporului român, ci însăși conștiința, esența sufletului lui, argumentând o dată în plus ca fiind „atât de român încât este universal” (M. Dragomirescu). Este pusă în valoare astfel realitatea că recuperarea lui Eminescu constituie un proces ce nu s-a terminat, că posteritatea lui rămâne o perenă, fascinantă provocare. În această „bătălie” s-au înscris și scriitorii români de dincolo de Prut care au avut de întâmpinat în plus contestatarii din interior („Flux”), luând atitudine, editându-l în seriile de Opere (editurile „Litera”, „Cartier”, „Gunivas”), îngrijite de eminescologi renumiți și apărând cu noi și primenite exegeze (Mihai Cimpoi).

Modelul Eminescu a funcționat altfel în Basarabia de-a lungul istoriei sale zbuciumate [2], fiind văzut nu numai sub aspectul de inegalabil poet național, ci și de autentic patriot, cu o înaltă conștiință morală, onestitate și sensibilitate, apărător al ideii de românism și al acestei provincii istorice românești greu încercate, deși la moștenirea publicistică eminesciană accesul a fost foarte târziu. În condițiile vitrege, în care multă vreme (până spre sfârșitul anilor 50) nu s-a editat nicio carte în limba română, folclorul poetic românesc păstrat pe cale orală suplinind în mare această lipsă, Eminescu, descoperit cu întârziere de generația șaizecistă, a fost asumat și identificat cu însăși limba română. În percepția majorității românilor basarabeni, imaginea geniului tutelar este suprapusă peste cea a lui Isus, prin forța sacrificiului ce exprimă însuși destinul tragic al acestui ținut. Se știe că problema Basarabiei a reprezentat o constantă în activitatea jurnalistică a lui Eminescu, publicistul genial care a fost neputând rămâne indiferent la o chestiune atât de delicată și dureroasă, cu atât mai mult cu cât a fost contemporan unor momente istorice legate de aceasta – retrocedarea (1856) unei părți a teritoriului ei anexat abuziv în 1812, apoi reanexarea („A rosti numele Basarabia e una cu a protesta contra dominațiunii rusești”) [3]. Tocmai de la verbul lui neiertător, vizând nedreptatea istorică față de aceasta cât și față de Ardeal, de la atenționarea privind „măsurile silnice pentru stărpirea

românismului” și argumentarea ideii de unitate națională, se trage, de altfel, martiriul său. De aceea a fost receptat ca poet esențial și simbol al românității, ce le-a dat basarabenilor forța în subscrierea fenomenului rezistenței împotriva rusificării și sovietizării forțate, deznaționalizării după un plan diabolic centrat pe crearea în paralel a curentului moldovenismului, românofob, alimentat cu furie până-n zilele noastre, având ca scop pulverizarea lor ca nație.

După 1940, cultul lui Eminescu a reprezentat unica cale de salvare din neantul ce le amenința însăși existența „ființială”. Chiar în faza interzicerii lui, „mitul său lucrător” a produs fenomenul miraculos al relansării „românismului cultural”(A.D. Rachieru) în Basarabia. Literatura și cultura română din acest spațiu au stat, astfel, dintotdeauna sub semnul lui Eminescu, s-au centrat pe modelul Eminescu ca „măsură a ființei naționale” (Constantin Noica), el exprimând unica soluție de revigorare, de renaștere. Literatura și cultura română din Basarabia a fost una de rezistență în condiții foarte dure și tăria, miracolul basarabean în sine, și-au găsit ca punct durabil tocmai acest vector de spiritualitate românească care a fost și continuă să fie Eminescu. Numai privindu-se prin el, românii din Basarabia s-au putut regăsi ca nație, istorie, tradiție, cultură, limbă, deși lupta cu falsul glotonim („limba moldovenească”), cu înrolații lui slujitori, nu s-a încheiat încă, înscriindu-se în ceea ce Grigore Vieru numea „tragismul Limbii Române de pe teritoriul Basarabiei” [4]. De aceea Ion Druță îl numea pe Eminescu, încă din 1970, „un hotar al conștiinței”. De aceea Mihai Cimpoi, acest titan al criticii literare postdecembriste care a marcat o nouă etapă în receptarea eminesciană, îl vede ca o „biblie lucrătoare”, ca cel care a luminat drumul basarabenilor spre „regăsirea ontologică”, spre salvarea ca nație („Moldovenii din Est s-au salvat prin Eminescu”). Mișcarea pentru rededeptare și lupta pentru limbă, alfabet–grafie latină, identitate națională, tricolor, începută prin 1988, cu puțin înainte de revoluția română, pe el l-a avut ca factor dinamizator, putându-se spune astfel că prin Eminescu Basarabia, literatura română din hotarele ei, condamnată decenii în șir a ființa într-un dureros „exil interior”, au revenit la matcă. A fost interzis, editat în haina chirilică sau tradus în limba rusă și redescoperit târziu, dar, miracol sau nu, la simpla rostire a numelui lui au vibrat sufletele celor înscriși în „bătălia pentru Basarabia”. Eminescu a fost cântecul care-a înaripat și chemat la luptă, care nu i-a lăsat să se frângă. De aceea, poate nicăieri Eminescu nu se bucură de atâta prețuire ca între românii de dincolo de Prut. Lingviștii Ion Dumeniuc, Eugen Coșeriu, Valeriu Rusu, Silviu Berejan, Nicolae Corlăteanu, Haralambie Corbu, istoricul Anatol Petrencu, scriitorii Nicolai Costenco, Liviu Damian, Ion Vatamanu, Dumitru Matcovschi, Aureliu Busuioc, Vladimir Beșleagă, Vasile Vasilache, Spiridon Vangheli și mulți alții au vegheat la hotarele Limbii și Literaturii Române din Basarabia al căror simbol este chiar Eminescu.

Din „copacul Eminescu” (Lucian Blaga) a răsărit și Grigore Vieru, ca o necesitate istorică a continuării luptei în noul context creat, deschizând larg

ușile unei mișcări de renaștere culturală timid manifestate până atunci, iar alături de el alți uluitori poeți și patrioți basarabeni mai ales din mai tânăra generație (Nicolae Dabija, Ion Hadârcă, Leonida Lari, Iulian Filip, Vasile Romanciuc, Andrei Strâmbeanu, Doina și Ion Aldea-Teodorovici, Andrei Vartic ș.a.), refăcând astfel legătura cu perioada interbelică a literaturii române printr-o înțelegere. Purtând în inimă pe Eminescu și Tricolorul românesc, Grigore Vieru a fost „vârful de lance” al luptei scriitorimii, intelectualității basarabene pentru limbă, istorie și neam, deși el însuși recunoaște că istoria i-a dictat aceasta („Eu nu sunt un luptător. M-a urcat pe baricade durerea din sufletul meu și nevoile. Eu sunt o fire mai mult dramatică...”). Taxați nemilos după 1989 de „elității” de la București, dar și de emulii lor din interiorul tinerei republici („pașoptiști” etc.), el și confrății de aceeași simțire și-au asumat ca pe o necesitate istorică misiunea de „poeți ai cetății”. Lor și miilor de actori mai puțin cunoscuți, care au înțeles că trebuie să se înroleze în marea bătălie, precum modelul lor Eminescu, li se datorează renașterea basarabeană de după acest an de hotar. Cel, care l-a readus pe Eminescu în spațiul public basarabean într-o perioadă de cruntă sovietizare și „moldovenizare”, a fost Grigore Vieru, poemul său *Legământ* (1964) reprezentând un altfel de imn național, delimitând începutul acestui proces de regăsire prin geniul tutelar și limba română. Profesiunea de credință a lui Eminescu („Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarbe un nor de aur din marea de amar”) a lucrat astfel și asupra sa, Grigore Vieru fiind astăzi un poet-simbol al Basarabiei, cel mai mare și mai iubit poet contemporan român basarabean.

Situat în prelungirea poetului, jurnalistului și patriotului român Mihai Eminescu, ca două destine legate prin fire nevăzute, ca înalte conștiințe ale neamului, el este înlănțuit întru eternitate în armonia și muzicalitatea poeziei lui, a Limbii Române înseși, în iubirea imensă pentru pământul românesc, pentru poporul pe care, și unul și celălalt, l-au dorit unit pentru veșnicie între aceleași hotare istorice. Soarta a vrut așa ca ziua de naștere a lui Eminescu, aniversarea a 160 de ani de la aceasta, să fie legată de cea a plecării definitive și așezării alături de el, în eternitate, a lui Grigore Vieru. S-a afirmat despre el că este „lacrima lui Eminescu” și nu s-a greșit, în zâmbetul lui blând revărsat peste lume, în simplitatea lui profundă, în întreaga ființă sensibilă oglindită în cuvânt, stând forța și tăria afirmate în toată opera sa, în toată viața sa, pe linia modelului atât de „lucrător” în Basarabia. Dacă românilor din interiorul țării li s-a părut firesc să aibă acces direct la opera lui Eminescu (excluzând o scurtă perioadă postbelică), pentru conaționali din Basarabia, ca și pentru cei din Bucovina, fenomenul nu s-a produs de la sine, ci a presupus o continuă măsurare cu timpul, cu istoria, spre a obține acest drept.

Vieru însuși mărturisește că face parte din „cea mai tragică generație de scriitori” care n-au avut intrare la cartea românească și că el însuși a intrat târziu în posesia unui volum de versuri de Eminescu, că fascinanta întâlnire cu el s-a

produs întâmplător abia în timpul studenției, că l-a citit „prin crăpătura băncii”, că tot prin el a descoperit Țara despre care nu știa decât ceea ce-i povestise mama și că numai astfel s-a descoperit pe sine. Mărturisirea sa este, poate, unul dintre cele mai emoționante și pline de miez gânduri despre Eminescu („Cred că aveam 19 ani când am văzut și am luat în mână cartea sa. Descoperindu-l pe Eminescu, mi-am descoperit sufletul. Eminescu este o cetate cu o singură intrare și cu o sută de ieșiri. Intri în ea, iei aminte la toate, înveți, te învoinicești, apoi ieși pe unde crezi tu că-i mai bine, ducând mai departe făclia graiului și spiritul neamului tău. Important, la început, este să găsești intrarea, să cunoști semnele ei, să nu le încurci. Eminescu, dacă vrei, este izvorul, este lacrima de foc a Universului”). Ea se adăugă atâtor și atâtor sintagme celebre care reprezintă imensul respect și iubirea sinceră manifestate pentru „omul deplin al culturii românești” (Constantin Noica), nu mortificate însă ci mereu proaspete, și traduc astfel realitatea unui Eminescu care a atins coarda cea mai sensibilă a poporului său, pătrunzând adânc în mentalul acestuia, performanță rară înscrisă și de Grigore Vieru. Până a-l descoperi ca „steaua care ne păstrează”, și-a adăpat setea din cântecele românești, dar, odată intrat în contact cu opera lui, Eminescu a devenit pentru dânsul primul dascăl, primul manual de limbă română („Primul manual de limbă română, manual de istorie și primul manual de suflet, dacă se poate spune așa, este Eminescu... Primul meu dascăl este Eminescu, iar ceilalți Goga și Blaga... Cântecul, până l-am descoperit pe Eminescu, mi-a fost manual de istorie... și azi cântecul la noi e un manual de istorie”).

Într-o realitate extrem de dură, în care tot ceea ce ținea de limba și istoria strămoșească era interzis (simpla lor rostire în perioada imediat postbelică fiind chiar pedepsită cu ani grei de gulag [5]), Eminescu, odată readus în acest spațiu cultural de Vieru, a fost trecut sub tăcere de autorități. De altfel, tulburătorul poem *Legământ*, publicat în 1964 în revista „Nistru”, închinat acestui „Shakespeare al românilor” – cum îl numea G.B. Shaw [6] – este în fapt un testament care cuprinde o premoniție a ceea ce avea să însemne plecarea lui (în noaptea de 17 spre 18 ianuarie 2009) la „strămoși” și la întâlnirea astrală cu Eminescu, având cartea acestuia în mână („Știu: cândva, la miez de noapte,/ Ori la răsărit de Soare,/ Stinge-mi-s-or ochii mie/ Tot deasupra cărții Sale”). Cuprinde, în același timp, un mesaj încărcat de adânci semnificații vizând continuarea, ducerea mai departe și păzirea cu sfințenie a moștenirii lui culturale („Ci să nu închideți cartea/ Ca pe recile-mi pleoape./ S-o lăsați așa deschisă,/ Ca băiatul meu ori fata/ Să citească mai departe/ Ce n-a reușit nici tata.”), ca și odihna sa veșnică sub semnul lui Eminescu, sub care a trăit toată viața („Iar de n-au s-auză dânsii/ Al străvechii slove bucium, /Așezați-mi-o ca pernă/ Cu toți codrii ei în zbucium”), ca „ostaș de linia întâi” (Andrei Strâmbeanu) ce a fost, precum acesta. Minimalizată, ca întreaga poezie de factură social-patriotică, de mulți dintre cei care nu cunosc îndeaproape literatura română din Basarabia ce a evoluat într-un anumit context de care nu poate fi ruptă, opera sa poetică –

de dragoste, metafizică, mesianic–publicistică – trăiește în sufletele românilor, bucurându-se de o largă notorietate la care visează, fără succes, mulți dintre cei ce se grăbesc cu etichetările nedrepte.

Dar câți dintre aceștia știu că Grigore Vieru este cel care, pentru prima dată, publică în Basarabia o poezie închinată „poetului nepereche” (G. Călinescu), alte câteva dedicate (în volumul ce înscrie adevăratul său debut editorial – *Numele tău*, 1968, cu o prefață de Ion Druță) lui Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Marin Sorescu, Nicolae Labiș, Constantin Brâncuși, când numele acestora era aproape necunoscut și nerostit, o altă poezie despre drapelul românesc, – *Curcubeul*, inclusă în volumul *Trei iezi* (1970), carte interzisă și topită imediat după publicare–; sau că a introdus, tot pentru întâia oară, în primul abecedar alcătuit pentru copiii Basarabiei pagini din Eminescu, Rebreanu, Blaga, din folclorul românesc, că a realizat primul abecedar pentru preșcolari – *Albinuța* (1970, împreună cu Spiridon Vangheli, în alfabet chirilic, evident, reeditat după 1989 în grafie latină) – după care au învățat și învață încă generații întregi de copii basarabeni –; că a publicat primul text cu grafie latină în „Literatura și Arta” (1989)–; că a înaripat masele cu versurile sale (în Mișcarea pentru Eliberare Națională) puse pe note de el însuși sau de Eugen Doga, Ion și Doina Aldea-Teodorovici, interpretate cutremurător de aceștia sau de mulți alții și devenite notorii, intrate aproape în folclor prin popularitatea lor, redeșteptând astfel sentimentul național; că a fost unul dintre fondatorii Frontului Popular din Moldova (1989) și ai Marii Adunări Naționale (27 august 1989); că a participat la a XIII-a sesiune a Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenească unde s-a votat Limba Română ca limbă oficială și alfabetul latin; că a refuzat, împreună cu Eugen Doga, să scrie un nou text (respectiv, muzica) în locul imnului „Deșteaptă-te, române” anulat de neo-comuniști în 1994, aruncând anatema asupra celor ce se vor preta la o asemenea trădare („Dreptatea istorică va blestema poezii și compozitorii care vor îndrăzni să ridice mâna asupra Imnului Național *Deșteaptă-te, române*); că a adus unul dintre cele mai frumoase elogii Limbii Române și cele mai solide argumente împotriva glotonimului „limbă moldovenească” în discursul intitulat simbolic *Testament / Limba Română – oastea noastră națională*, rostit în 30 august 2007 cu prilejul conferirii titlului de *Doctor Honoris Causa* al Academiei de Științe a Moldovei.

Izbucnind ca figură singulară a apărării acestor valori, într-o perioadă în care patria–patriotismul–poezia patriotică au început a fi considerate noțiuni răsuflăte în România, atrăgând după el o întreagă suită de poeți–patrioți din Basarabia, nici nu se putea să nu deranjeze în stânga sau în dreapta Prutului pe cei străini de asemenea sentimente, dar și-a atras în schimb imensa iubire a poporului. Ca și idolul său Eminescu, a luptat toată viața cu armele scrisului și fapta pentru redeșteptarea neamului, jertfindu-se pentru „adevărul despre ființa românească” (Mihai Cimpoi). Adevărat *poeta vates*, pe linia mesianismului lui Goga, și-a pus întreaga sa operă – poezii, muzică pe versuri, publicistică, aforisme, lucrări

în colaborare, interviuri–dialoguri – în slujba poporului din care se trage („Din clipa când am simțit povara dragostei de țară, de atunci a început să nu-mi mai fie frică de moarte”), a adevărului privind ființa românească. De aceea Academia Română l-a propus pentru Premiul Nobel pentru Pace (1992), cum Eugen Simion afirma despre Eminescu („Poetul Mihai Eminescu ar fi meritat Premiul Nobel pentru Literatură, dar acest premiu nu se acordă postum”). De altfel, Grigore Vieru însuși mărturisește că toată viața a visat România pentru a fi mai aproape de Eminescu și Limba Română („Dacă visul unora este să ajungă în cosmos, eu viața întregă am visat să trec Prutul”). Imediat după prima vizită făcută în Țară (într-o delegație oficială de scriitori ruși, la propunerea lui Iakov Akim), o vizită tulburătoare care i-a marcat întreaga existență, publică o poezie superbă, scăpată de cenzură prin simbolistica bine drapată („De-acum aş putea/ Și fără picioare trăi/ Da, fără ele –/ La cine voiam să ajung/ Am ajuns...”). Un alt poem dedicat marelui său model liric și moral – *Eminescu* – este ceea ce s-ar putea numi o poezie muzicală, transformată imediat într-un adevărat imn al luptei pentru redeşeptarea conștiinței neamului. Alături de alte versuri ale sale înscrise sub semnul poeziei de opinie, poemul–cântec a stat în fața tancurilor sovietice (în 1989) pentru apărarea ființei naționale („La zidirea Soarelui se știe/ Domnul a muncit o veșnicie/ Noi, muncind întocmai, ne-am ales cu/ Ne-am ales cu Domnul Eminescu/ Domnul cel de pasăre măiastră/ Domnul cel de nemurirea noastră – Eminescu”). Mai ales după 1991, el a scris o poezie oracular–mesianică cu valoarea unui strigăt existențial, care a înscris un fenomen unic în spațiul basarabean, ca și în cel larg românesc postdecembrist, fiind cântată de stadioane întrege de tineri și circulând asemeni folclorului.

Bagatelizată, din păcate, de ignoranți sau răuvoitori, de postmoderniști marcați de sindromul demolărilor și demitizărilor – care n-au privit-o prin prisma necesarei opere de unire a celor două maluri de Prut prin vers incendiar și muzică pe care aceasta a făptuit-o, a realităților basarabene, a Basarabiei reale care încă mai oscilează între recunoașterea limbii române sau însușirea glotonimului „limba moldovenească”, a statutului scriitorului român din Basarabia obligat să fie mereu pe baricade ca model de conștiință înaltă patriotică, civică, morală–, ea a căpătat o fabuloasă popularitate. De altfel, această misiune asumată este mărturisită chiar de Grigore Vieru însuși ca fiind un imperativ al epocii („Eu sunt un liric, chiar tragic, prăpăstios. Abia aștept ca lucrurile să se așeze în matca lor pentru a reveni la chemarea mea firească, la poezia lirică... Scriu versuri publicistice. N-am crezut niciodată că voi scrie poezie patriotică, dar la ora actuală consider că n-am dreptul să nu fac acest lucru. Am părăsit altarul poeziei filosofice și metafizice și am luat arma pe care a trebuit s-o iau”). Ființă fragilă îmbrăcată, când istoria i-a cerut-o, în armură de războinic, el a devenit un adevărat tribun în apărarea ființei românești, un profet, simbolul renașterii naționale, figura emblematică a Basarabiei („Ridică-te, Basarabie,/ Trecută prin foc și sabie,/ Bătută ca vita pe spate,/ Cu biciul legii strămbate,/ Cu lanțul

poruncitoarelor strigăte! / Ridică-te! Ridică-te! Ridică-te!”). Realizează astfel poeme incendiare, adevărate „inscripții pe stâlpul porții” ce cântă „crinii latiniei” sau redau drama Basarabiei în noul context istoric și geopolitic. Versul său capătă acum inflexiuni publicistice, utilizând metafore violente, fiind mai direct, mai ironic, mai incisiv. Seninul lui se întunecă, tonul devenind solemn, grav, interogativ sau imperativ, dinamitard, invocându-l ca argument pe Eminescu („Și vă uitați chiorăș la Prut / Pe-a cărui valuri ce ne dor/ Se scutură de-atâta dor / Toți teii lui Mihai cel drag / Și-ntregul doinelor șirag”). Asemeni lui Eminescu, tocmai cel care și-a fixat ca principal obiectiv moral „apărarea Bisericii Naționale, a Limbii Române și a Istoriei Românilor”, afirmând că „fără aceste aripi esențiale nu putem zbura peste Prut”, poetul „martir” al versului românesc (Eugen Simion), „mare și adevărat poet” (Nichita Stănescu), n-a fost scutit de atacuri repetate venite atât dinspre „elitiștii” de la București, cât și dinspre neliniștiții tineri colegi de la „Flux” („Am suferit foarte mult la început pentru atacurile nedrepte din presa bucureșteană, atacuri care m-au durut mai mult decât toate rănilile pe care mi le-au făcut străinii. Și... erau zile când juram să nu mai trec Prutul, eu care o viață întreagă am visat să ajung în țară.”). Ele au fost folosite ulterior ca arme în vitriolantele campanii defăimătoare care l-au rănit adânc, grăbindu-i moartea.

„Cei care l-au chinuit pe Grigore dincolo de Prut n-au mai puțină vină decât cei care l-au chinuit dincoace de Prut” – susținea Adrian Păunescu plecat și el la scurt timp după prietenul său. „Vreau să deplâng – afirma Alex. Ștefănescu [8] – modul nerespectuos în care societatea românească l-a tratat”, referindu-se nu la marea parte a românilor atașați de sufletul poeziei lui, ci la cei care l-au asasinat puțin câte puțin. Eugen Simion este cel care a descris poate cel mai bine acest fenomen reprezentat de Grigore Vieru („Despre Grigore Vieru am putea spune că este ultimul poet cu Basarabia în glas. Un poet mesianic, un poet al tribului său, obsedat de trei mituri: Limba Română, Mama și Unitatea Neamului. Un poet elegiac, dar, în ciuda fragilității înfățișării sale și a vocii sale – moi și stinse, menite parcă să șoptească o rugăciune, nu să pronunțe propoziții aspre ca vechii profeti – un poet dârz, un cuget tare, un spirit incoruptibil. Mulți i-au înțeles stilul și mesajul, alții i-au reproșat mereu faptul că nu este un poet postmodern.

Judecată rea. Vieru nu putea fi postmodern pentru că, spune chiar el, s-a născut și a crescut într-o istorie imposibilă și, când a început să scrie, și-a dat seama că publicul său așteaptă altceva de la el. Ceva esențial, spus limpede, ceva despre suferințele și bucuriile nației sale, atâtea câte sunt. În aceste circumstanțe, poemul „nu poate fi o zbenquiala a cuvintelor”. Un superb, emoționant poem-cântec – *Reaprindeți candela* („Reaprindeți candela-n căscioare/ Lângă busuiocul cel mereu-/ Degerat la mâini și la picioare/ Se întoarce-acasă Dumnezeu./ Doamne, Cel din slăvi creștine/ Ce păcate oare-ai săvârșit/ Că te-au dus acolo și pe Tine/ În Siberii fără de sfârșit?!/ Toate le ierți,/ Doamne de sus,/ Cu blândețe măreață/ Chiar și pe cei care te-au dus/ În Siberii de gheață”) –, închinat destinului tragic

basarabean, el singur ar fi de ajuns pentru a susține cele afirmate mai sus.

„Organic legată de poezia eminesciană” (Eugen Simion), înscrisă pe linia de aur Eminescu, Bлага, Nichita Stănescu, neoromantică, orfică, metafizică sau mesianică, inconfundabilă prin unitatea tematică și stilistică, prin frumusețea și puritatea de cristal, prin extraordinara lumină și blândețe, prospețime și grație, prin aplecarea spre arhetipurile ancestrale ca și prin uimitoarea modernitate, lirica sa este indubitabil cea mai cântată poezie a secolului XX (Fănuș Băileșteanu). Structură eminent eminesciană, de o mare sensibilitate, Grigore Vieru este cel care a produs sincronizarea cu fenomenul literar românesc din interiorul țării, fiind un veritabil port-drapel al liricii române din Basarabia. De altfel, el însuși mărturisește cu onestitate raportarea sa la marele model: „Nu sunt decât o lacrimă de-a lui Eminescu.” Conceptul lui de poeticitate are ca model etalonul romantic eminescian, la care a adăugat un filon autohton specific, străbătut de simboluri și motive, miteme tipic vierene, relevante arhetipuri ale ființei naționale și mitologiei cotidianului. Imaginarul său poetic, axat pe câteva teme esențiale (Mama, Maternitatea, Femeia – proiectate în planul cosmic, sacru – Copilăria, Eminescu, Hristos, Patria, Limba Română, Moartea) și simboluri matriceale (casa, strămoșii, plaiul, izvorul, glia, graiul, dorul, iubita, taina, misterul cosmic), biblice (Atotziditorul, candela ș.a.) și istorice (Prutul, „țara cea Basarabă”, Putna, Ștefan cel Mare, Podul de Flori etc.), este inconfundabil, purtând marca Vieru. Un poem de tinerețe – *Cu sângele, cu dorul* – vorbește despre această subtilă alcătuire a eului său poetic („M-am amestecat cu viața./ Ca soarele cu dimineața./ M-am amestecat cu dorul./ Ca sângele cu izvorul”), tentația orfică – cântecul, sinonim cu poezia – fiind dublată ulterior de cea mesianică („Cineva sus pe coastă./ Spală lacrima lunii/ Cu lacrima noastră” – *Izvorul*).

Poet prin excelență al mamei, el dezvoltă ca nimeni altul această mare temă în lirica română contemporană, încercând-o de o simbolistică adâncă, identificată cu țara rotundă („Mamă/ Tu ești Patria mea!” – *Mamă, tu ești...*), cu esența ființei românești, cosmicitatea („Ușoară, maică, ușoară./ C-ai putea să mergi călcând/ Pe semințele ce zboară/ Între ceruri și pământ./ În priviri c-un fel de teamă./ Fericită totuși ești/ Iarba știe cum te cheamă./ Steaua știe ce gândești.” – *Făptura mamei*), cu iubirea absolută („Le-am chemat la mine/pe toate:/ pe Maria, pe Ana, /Pe Alexandra, pe Ioana.../ Care întâi va ajunge./ Pe-aceea-n perete o voi zidi./ Dar din toate femeile/ A venit una singură:/ Mama./ Tu nu m-ai strigat./ Fiule?” – *Mică baladă*), cu misterul Facerii („Când m-am născut, pe frunte eu/ Aveam coroană-mpărătească:/ A mamei mână părinteasca./ A mamei mână părinteasca” – *Măinile mamei*), cu moartea însăși ca întoarcere în sânul naturii („Nu am, moarte, cu tine nimic./ Eu nici măcar nu te urăsc/ Cum te blestemă unii, vreau să zic./ La fel cum lumina pârâsc./ Dar ce-ai face tu și cum ar fi/ De-ai avea mamă și-ar muri./ Ce-ai face tu și cum ar fi/ De-ai avea copii și-ar muri?!/ Nu am, moarte, cu tine nimic./ Eu nici măcar nu te urăsc./ Vei fi mare

tu, eu voi fi mic./ Dar numai din propria-mi viață trăiesc./ Nu frică, nu teamă/
Milă de tine mi-i./ Că n-ai avut niciodată mamă./ Că n-ai avut niciodată copii.”
– *Litanii pentru orgă*). La fel sunt poemele care au în centru alte toposuri sacre,
precum casa părintească („Tu mă iartă, o, mă iartă./ Casa mea de humă, tu/
Despre toate-am scris pe lume./ Numai despre tine, nu.”), neamul („O, neamule,
tu./ Adunat grămăjoară./ Ai putea să încapi/ Într-o singură icoană.” – *Acasă*),
graiul matern sacralizat („Lemn dulce e! Lemn tare!/ Din el vioara-i scoasă/ și
leagănul, și pragul./ Și grinzile la casă”), ființa sacrală („Și eu țin atât la mama/
Că nicidecum nu îndrăznesc/ Dumnezeu din privire/ Să mă vâr să-l mâzgălesc.”
– *Autobiografică*) ș.a.

Dar, poate că nicăieri nu se resimte mai bine influența modelului poetic
eminescian ca în lirica de dragoste, de mare delicatețe și suavitate, adevărate
filigrane în care este turnată o gamă întreagă de trăiri și sentimente („Vreau
să te văd, femeie./ Sau vino să mă vezi./ Mi-e dor de iarba crudă/ A ochilor
verzi./ De-a tale negre gene/ Ce tremură ușor/ Ca aburul de ploaie/ Deasupra
codrilor./ – Vreau să te văd, bărbate./ Sau vino să mă vezi./ E timpul coasei,
iată./ În ochii mei cei verzi./ Cosește, hai – ca iarba./ Cu rouă și cu stea./ Mai
deasă și mai verde/ Să crească-n urma ta.” – *Vreau să te văd*; „Iubire! Tu, cea
ocrotită / De dulcele luminii mirt/ Ca miezul unei sfinte azimi/ De coaja ei doar
ocrotit./ Înconjurată de lumină/ Tu însăși din lumină vii./ Pre tine doar te am
pe lume/ Și nu voi alte veșnicii./ Iubire! Ram de rouă sfântă./ Cânt unic, o, ce
mă adaști./ Asupra-ngândurării mele/ Tu nu plângi lacrima – o naști.” – *Leac
divin*). De o extraordinară liricitate și modernitate, unele dintre poemele sale de
dragoste sunt mici capodopere („Draga i-a fugit cu altul./ S-a ascuns în codru.
Uuu!/ El a smuls pădurea toată./ Însă n-a găsit-o, nu./ El a smuls pădurea toată/
Și s-o are începu./ Și-a arat pădurea toată.../ Însă n-a găsit-o, nu.” – *Pădure,
verde pădure*).

Ca și la Eminescu, iubita însă este proiectată în plan astral, sacral, în
cosmicitate, contopită în cele din urmă cu însăși întoarcerea mioritică în natură
 („Merg eu dimineața, în frunte./ Cu spicele albe în brațe/ Ale părului mamei./
Mergi tu după mine, iubito./ Cu spicul fierbinte la piept/ Al lacrimii tale./ Vine
moartea din urmă/ Cu spicele roșii în brațe/ Ale sângelui meu –/ Ea care nimic
niciodată/ Nu înapoiază./ Și toți suntem luminați/ De-o bucurie neînțeleasă.” –
Ars poetica). De altfel, Grigore Vieru însuși mărturisește că este, prin excelență,
un poet al iubirii („Sunt deci un poet al iubirii, iar iubirea este a poeziei. Iubirea
este singura dreptate pe lumea asta. Iubirea este o jertfă zilnică. Păcat că măreția
sacrificiului o găsim mai mult în singurătatea iubirii.”) – sentiment pe care s-a
axat destinul său („Dacă n-ar fi iubirea, m-aș teme de viață”). Cel care afirma
„am descoperit frumusețea Limbii Române în poezie, iar în Limba Română
mi-am descoperit Țara” s-a constituit el însuși într-un model de înaltă conștiință
și integritate morală („Sunt fericit/ Că n-am cântat păunii.” – *Despre fericire*).

A trăit în simplitate, iubit de cei mulți, urât de cei puțini la suflet, asemeni

lui Eminescu, și a plecat, dintr-o dată, la marea întâlnire, chemat de acesta, biografia și opera sa, primul și cel din urmă drum, întâlnindu-se cu forță de destin în aura genialității celui care i-a alungat sentimentul de exilat în propria limbă, luminându-i drumul. A plecat la întâlnirea cu Eminescu, scriindu-și din timp și epitaful („Sunt iarbă, mai simplu nu pot fi”), dând, din vreme, și explicațiile acestuia („A fi simplu nu e treabă ușoară. A fi simplu înseamnă să mori câte puțin în fiecare zi, în numele celor mulți, până te preschimbă în iarbă. Iar mai simplu ca iarba ce poate fi?”). Supranumit „un Eminescu al Basarabiei”, în fapt un nou Eminescu al tuturor românilor, marele poet al Basarabiei și al întregii literaturi române contemporane „nu place celor cărora nu le place nici Eminescu și place tuturor celor care-l iubesc pe Eminescu” – afirmă prietenul său Andrei Strâmbeanu. S-a așezat lângă Eminescu, în spațiul rarefiat rezervat spiritelor înalte, așa cum la Iași, în Grădina Copou, bustul lui se odihnește aproape de cel al „poetului nepereche” întru eternitate, ca într-o împreunare metaforică în Ruga lui Brâncuși pentru un destin mai bun românesc. „Dacă există o veșnicie românească, această veșnicie ar trebui să se numească Vieru, fiindcă ea ne cuprinde pe toți.” – scria Ion Miloș la dispariția fulgerătoare a prietenului său. Mîtizat încă din timpul vieții, Grigore Vieru s-a „judecat” singur, cu aceeași luciditate și onestitate care i-a caracterizat întreaga viață, pentru posteritate („Nu sunt un mare poet. Nu harul ci lacrima mea e mare.”).

Note:

[1] Catinca Agache. Receptarea lui Eminescu după 1989, 2011

[2] Mihai Eminescu. Basarabia 1812, Verba, 1991, 2011

[3] Mihai Eminescu. România în lupta cu panslavismul, „Timpul”, iunie, 1878; Basarabia, numele și întinderea ei, „Timpul”, 13 martie, 1878.

[4] Grigore Vieru. Testament/ Limba Română, oastea noastră națională, 30 august/ 7 septembrie 2007, Academia de Științe a Republicii Moldova

[5] Nicolai Costenco ș.a.

[6] În scrisoarea (în facsimil) ce precede volumașul de numai 20 de pagini apărut la Londra, Editura Kegan Paul, în 1930 – o traducere în engleză de Éstelle Sylvia Pankhurst și I.O. Ștefanovici-Svensk, cu un cuvânt înainte de Nicolae Iorga, considerată de același G.B. Shaw, „o carte uluitoare” –, poetul român impresionând prin aceea că „a ridicat acest fin de siècle din agonia sa”

[7] Se întâlnește acum cu redacția revistei „Secolul XX”, cu Dan Hăulică, Șt. Aug. Doinaș ș.a.

[8] Alex. Ștefănescu. Glorie de-o zi, „România literară”, 6–23 ian., 2009

(Sâmbătă, 11 iunie 2011)

Catinca AGACHE,
doctor în filologie, Iași

O MARE BIOBIBLIOGRAFIE PENTRU UN MARE POET

Informația, componentă indispensabilă a Societății Informației și a Cunoașterii, fiind variată, diversă și multiaspectuală, contribuie la dezvoltarea bibliografiilor. Aceste produse, oferite comunităților de către instituțiile infobibliotecare, identifică, regăsesc, analizează, repertorizează, comunică și valorifică documentele primare, astfel contribuind la promovarea informației calitative, relevante.

Biobibliografia „Grigore Vieru”, elaborată sub egida Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (alcătuitori: Maria Ilievici, Tamara Maleru; ediție îngrijită de Claudia Balaban)⁵, realizează două scopuri: este un omagiu adus Poetului din partea bibliotecarilor, servind și drept sursă importantă de informare privind opera și activitatea lui Grigore Vieru.

O lucrare impunătoare la prima vedere: design exterior, format și machetare comode utilizării, volum etc. Atât pentru utilizatori, cât și pentru specialiștii în domeniul biblioteconomiei și științelor informării, contează autoritatea instituției responsabile. Este foarte important că biobibliografia „Grigore Vieru” a fost elaborată în cadrul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, instituție cu o experiență reprezentativă în domeniu, cu bibliografi specializați, deținând o colecție valoroasă a operei poetului – toate acestea amplificând eficiența, precum și încrederea utilizatorilor publicației bibliografice.

O prestanță de elită conferă publicației și autoritatea profesională a alcătuitoarelor, a coordonatorului științific – nume de referință în bibliografia națională.

Un alt aspect de analiză a publicației bibliografice ține de structura și facilitatea/comoditatea utilizării acesteia. Astfel, prezenta biobibliografie are o structură originală, îmbinând organic articole–texte, informații bibliografice, tabele cronologice, indexuri auxiliare etc.

Articolele cu titlurile sugestive – „Biblioteca lui Grigore Vieru” de Claudia Balaban, „Moarte întru adevăr” de Mihai Cimpoi, „Bade Grigore, mașina așteaptă afară...” de Spiridon Vangheli, „Grigore Vieru sau Axul postumității testamentare” de Ion Hadârcă – oferind informații impresionante despre poet, de fapt, provoacă și îndeamnă cititorii/utilizatorii spre o lectură profundă a operei lui Grigore Vieru. Nu putea fi lipsă într-o astfel de lucrare și materialul semnat de Vlad Ciubucciu care, reliefând aspectele genealogice ale „copilului cel mare al neamului”, specifică: „Este neamul nostru de-a pururea – și un Vieru ni-e rudă de sânge. Iar când el, poetul, cântă neamul, ne cântă pe noi, un neam concret, neamul său de sânge”.

⁵ Grigore Vieru: biobibliografie / Min. Culturii al R. Moldova, Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: Maria Ilievici, Tamara Maleru; ed. îngrijită de Claudia Balaban. – Ed. a 2-a, rev. și compl. – Ch.: „Baștina-Radog” SRL. – 565 p.

Compartimentul „Referințe și aprecieri”, conținând reflecții analitice și sintetice ale unor personalități notorii din țară și străinătate privind opera lui Grigore Vieru, este important atât din punct de vedere informațional, cât și practic, constituind un suport indispensabil activității bibliotecilor în promovarea și valorificarea operei poetului.

Compartimentele bibliografice ale lucrării, prezentând înregistrările bibliografice în funcție de genul și tipul publicațiilor, respectă întru totul prevederile standardelor biblioteconomice în vigoare. Aranjarea cronologică a acestora oferă un tablou real și clar al prezenței editoriale a poetului în țară și străinătate.

Credem că putem menționa încă un aspect foarte important – exhaustivitatea selectării și prezentării informației. Afirmăm acestea în rezultatul confruntării informației privind traducerile operelor lui Grigore Vieru, prezentă în biobibliografie, cu baza de date internațională Index Translationum. În general, biobibliografia impresionează prin volumul impunător de înregistrări bibliografice.

În scopul facilitării utilizării biobibliografiei și pentru efectuarea investigațiilor în funcție de diferite criterii, este prezent un aparat informativ divers: index de nume, de titluri, de limbă a operei traduse, lista periodicelor bibliografiate.

Conchidem că prezenta biobibliografie este o lucrare de anvergură, fiind considerată chiar evenimentul bibliografic al anului. Demonstrând capacități excelente de analiză și sinteză, echipa de alcătuitori ne conving și asupra bunei cunoașteri a operei bibliografiate. Drept rezultat – cele mai înalte aprecieri profesionale, lucrarea fiind considerată și de către cititori (suntem convingși!) un instrument util pentru cunoașterea, orientarea și consilierea în marea operă a poetului.

Biobibliografia într-adevăr constituie un omagiu poetului Grigore Vieru, care după spusele academicianului Mihai Cimpoi „...prin valoarea operei și impactul deosebit asupra conștiinței românilor de pe ambele maluri ale Prutului, s-a impus ca un adevărat poet național al contemporaneității noastre tensionate”.

Ludmila CORGHENCI,
director adjunct, DIB ULIM

* * *

Volumul **Grigore Vieru. Biobibliografie** este o dovadă elocventă a faptului că activitatea bibliotecilor din Republica Moldova a trecut pe un nou făgaș, cel al cercetărilor biobibliografice ale scriitorilor noștri. Aflat la a

doua sa ediție, volumul, elaborat în cadrul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” de către Tamara Maleru și regretata Maria Ilievici, bibliografi cu experiență, sub îngrijirea doamnei director Claudia Balaban, se prezintă sub forma unui prețios instrument de lucru necesar cercetătorilor literari, profesorilor și studenților de la facultățile cu profil filologic și pedagogic, profesorilor și elevilor de la licee, precum și publicului larg de cititori, doritor de a cunoaște literatura română din tot arealul românesc. Este alcătuit din mai multe compartimente: *Opera (Poezie, Proză, Publicistică, Grigore Vieru și muzica, Traduceri de Grigore Vieru, Grigore Vieru alcătuitoare); Referințe critice; Indexuri auxiliare*, însoțite fiind de opiniile despre opera viereană, semnate de către scriitori și critici importanți de la noi, între care Spiridon Vangheli, Mihai Cimpoi, Ion Hadârcă.

Volumul merită a fi înalt apreciat, el făcând dovada unei activități de cercetare asiduă, în cunoștință de cauză, pe parcursul mai multor ani și care merită a fi dată drept exemplu și pentru alți specialiști din domeniu.

Ana BANTOȘ,
doctor habilitat în filologie, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova

SUMAR

EVENIMENT

- Claudia Balaban*
SALONUL INTERNAȚIONAL DE CARTE PENTRU COPII ȘI
TINERET – ARGUMENT FORTE DE BUNĂ ÎNȚELEGERE ȘI
COOPERARE PRIN CULTURĂ (Chișinău, 7–10 aprilie 2011) 5
- Lilia Teaci*
LA IZVOARELE POEZIEI NICHITASTĂNESCIENE
(Concursul literar „La izvoarele înțelepciunii”, ediția a XXI-a) 13
- Maria Harea*
FAMILIA – MEDIU OPTIM DE DEZVOLTARE A INTERESULUI
ȘI GUSTULUI PENTRU LECTURĂ (Concursul republican „Părinții,
bunicii și eu, prieteni ai cărții suntem”) 16

ÎNTRUNIRI PROFESIONALE

- FAMILIA CA UTILIZATOR ȘI PARTENER AL BIBLIOTECHII
(Simpozion, Chișinău, 8 aprilie 2011) 19
- Ana Botezat, Natalia Fotescu*
„ALBINUȚA” – UN CLUB DE SUCCES PENTRU COPII ȘI PĂRINȚI
..... 19
- Nina Tofan*
FAMILIA ȘI BIBLIOTECA: TANDEM DE SUCCES ÎN FORMAREA
PERSONALITĂȚII COPILULUI (Aspecte practice de la Telenești)
..... 22
- Natalia Kravciuk*
CASA – BIBLIOTECA – FAMILIA: DEMERS LOGIC DE FORMARE
A CETĂȚEANULUI ACTIV (Din experiența Filialei „Miron Costin”) ...25
- Ecaterina Nedzelschi*
LECTURA ÎN FAMILIE: EVOLUȚIE, IMPACT, DURABILITATE
(Din experiența Bibliotecii de cultură și literatură poloneză
„A. Mickiewicz”) 30
- Elena Negoită*
FAMILIA ȘI BIBLIOTECA – FACTORI IMPORTANȚI
ÎN DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII COPIILOR 33
- Stela Cemortan*
ASPECTE PSIHOPEDAGOGICE ALE SOCIALIZĂRII
PREȘCOLARILOR 38
- Veronica Sandu*
FAMILIA CA PARTENER AL BIBLIOTECHII ȘCOLARE 42

2011 – ANUL EUROPEAN AL VOLUNTARIATULUI

<i>Gabriela Toma</i>	VOLUNTARIATUL ȘI COEZIUNEA SOCIALĂ	46
<i>Oxana Fodor</i>	PROIECTUL „SUNT VOLUNTAR”	49

PORTOFOLIUL BIBLIOTECARULUI

<i>Maricica Târălă-Sava</i>	CLUBUL DE VACANȚĂ – CLUBUL CURIOSILOR (Experiența Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați)	52
<i>Zinaida Ursu</i>	CE ÎNSEAMNĂ SĂ FII „CIOARĂ ALBĂ”? (Dezbateri din Ciclul „Adolescentul în lumea informației”	56
<i>Svetlana Casian</i>	ACTIVITĂȚI LUDICE ÎN BIBLIOTECA ȘCOLARĂ	60

INFORMAȚII DE PESTE HOTARE

<i>Claudia Balaban, Eugenia Bejan</i>	BIBLIOTECI DIN LITUANIA	66
<i>Физура Кулиева, Захира Дадашева</i>	ЧТЕНИЕ ДЕТЕЙ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ (Lectura copiilor în Azerbaidjan)	68
<i>Lolita Caneev</i>	ДЕТСКАЯ БИБЛИОТЕКА КАК ВЫЗОВ СОЦИАЛЬНОМУ НЕРАВЕНСТВУ: ОПЫТ ШВЕЦИИ И МОЛДОВЫ (Biblioteca pentru copii ca ripostă inegalității sociale: experiența Suediei și Moldovei)	72

OAMENI ȘI CĂRȚI

<i>Catinca Agache</i>	DE LA EMINESCU LA GRIGORE VIERU	80
<i>Ludmila Corghenci</i>	O MARE BIOBIBLIOGRAFIE PENTRU UN MARE POET	90
<i>Ana Bantoș</i>	[DESPRE BIOBIBLIOGRAFIA „GRIGORE VIERU”]	91

SUMMARY

EVENT

<i>Claudia Balaban</i>	THE INTERNATIONAL CHILDREN AND YOUTH BOOK FAIR – THE STRONG SUPPORT FOR UNDERSTANDING AND COOPERATION THROUGH CULTURE (The International Children and Youth Book Fair, Chişinău, April 7–10, 2011)	5
<i>Lilia Teaci</i>	THE SOURCES OF NICHITA STĂNESCU’S POETRY („At the Beginning of Wisdom” Literary Contest, 21 st issue)	13
<i>Maria Harea</i>	FAMILY – THE BEST ENVIRONMENT FOR THE DEVELOPMENT OF THE INTEREST AND TASTE OF READING	16
PROFESSIONAL MEETINGS		
	FAMILY AS THE USER AND THE PARTNER OF THE LIBRARY (Symposium, Chişinău, April 8, 2011)	19
<i>Ana Botezat, Natalia Fotescu</i>	„THE SMALL BEE” – A SUCCESSFUL CLUB FOR CHILDREN AND PARENTS	19
<i>Nina Tofan</i>	THE SUCCESSFUL TANDEM IN THE EDUCATION OF THE PERSONALITY: LIBRARY - FAMILY (Practical aspects from Teleneşti)	22
<i>Natalia Kravciuk</i>	HOME – LIBRARY – FAMILY: LOGICAL APPROACH IN RAISING THE ACTIV CITIZEN (From the experience of „Miron Costin” Branch Library)	25
<i>Ecaterina Nedzelschi</i>	READING IN THE FAMILY: EVOLUTION, IMPACT AND SUSTAINABILITY (From the experience of „A. Mickiewicz” Library of Polish culture and literature).....	30
<i>Elena Negoită</i>	FAMILY AND LIBRARY – IMPORTANT FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF THE CREATIVITY OF CHILDREN	33
<i>Stela Cemortan</i>	PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE SOCIALIZATION OF THE PRESCHOOL CHILDREN	38
<i>Veronica Sandu</i>	FAMILY AS A PARTNER OF THE SCHOOL LIBRARY	42

2011 – EUROPEAN YEAR OF VOLUNTEERING

<i>Gabriela Toma</i>	VOLUNTEERING AND THE SOCIAL COHESION	46
<i>Oxana Fodor</i>	„I AM THE VOLUNTEER” PROJECT.....	49

LIBRARIAN’S PORTOFOLIO

<i>Maricica Târâla-Sava</i>	VACATION CLUB – „CURIOSITY-MONGER’S CLUB” (Experience of „V.A. Urechia” County Library of Galați)	52
<i>Zinaida Ursu</i>	WHAT DOES IT MEAN TO BE “THE WHITE CROW”? (Debates from the series „Adolescent in the world of information”).....	56
<i>Svetlana Casian</i>	LUDIC ACTIVITIES IN THE SCHOOL LIBRARY	60

INFORMATION FROM ABROAD

<i>Claudia Balaban, Eugenia Bejan</i>	LIBRARIES FROM LITHUANIA	66
<i>Fizura Quliev, Zahira Dadasheva</i>	READING OF CHILDREN IN AZERBAIJAN	68
<i>Lolita Caneev</i>	CHILDREN’S LIBRARY AS A DEFIANCE OF THE SOCIAL INEQUALITY: THE EXPERIENCE OF SWEDEN AND MOLDOVA	72

PEOPLE AND BOOKS

<i>Catinca Agache</i>	FROM EMINESCU TO GRIGORE VIERU	80
<i>Ludmila Corghenci</i>	A GREAT BIOBIBLIOGRAPHY OF A GREAT POET	90
<i>Ana Bantoș</i>	[ABOUT THE BIOBIBLIOGRAPHY „GRIGORE VIERU”]	91

